

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија 40.00 ATS,
Шведска 28.00 SEK, Македонија 85 ДЕН, Словенија 250 SIT,
Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00 HRK, БиХ 3.50 KM,
Грчка 750 GRD,

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

15. I 1999. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXI • ЦЕНА 18 ДИНАРА • БРОЈ 2449

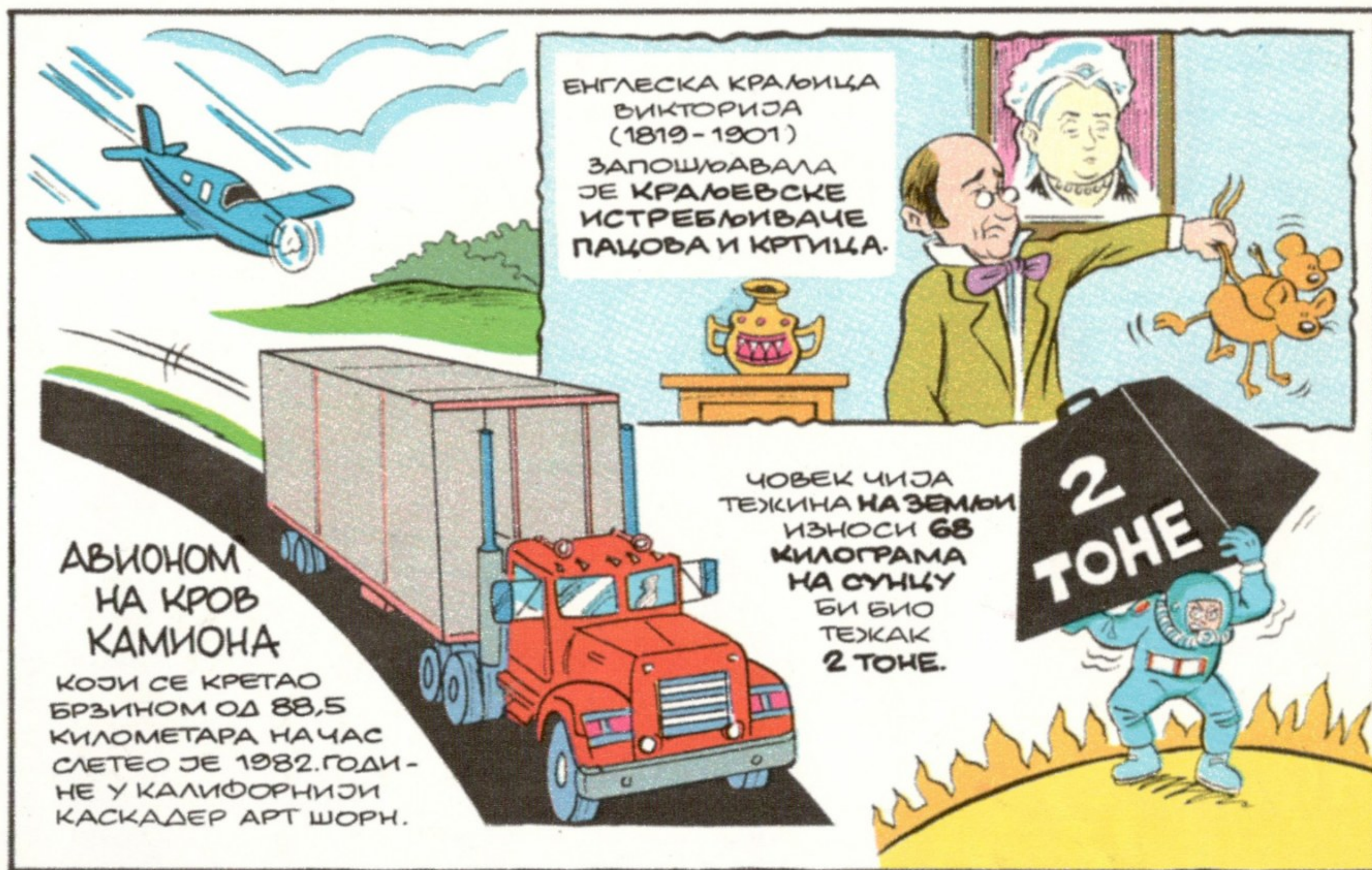
СЛАВНИ КОЈИ **НИСУ** ОБЕЋАВАЛИ

За све од **7** до **107**

Фирма

Веровали или не!

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● токијски Дизниленд посетило је 1996. године седамнаест милиона људи. Тако је овај чудесни свет, створен по ликовима Волта Дизнија, постао најпосећенији тематски парк на свету ■

●●● у Бутану, држави у јужној Азији, први телефони уведени су тек 1980. године ■

●●● више од 40 одсто мушкараца између 20 и 24 године не жели да се замара бирањем чарапа, па куповину препуштају мајкама ■

●●● на отварању једне изложбе у Москви власник галерије гостима је послужио торту неуобичајеног облика. Када му је ускоро стигао позив за суд, збунио се: није веровао да ће торта направљена у облику Лењина, у природној величини, код неких изазвати бес, а није знао ни да је прекршио закон који забрањује вређање историјских личности ■

●●● на санскриту, древном језику индијске књижевности, реч рат објашњава се као – „жеља да се стекне што више крава“ ■

●●● у великим градовима, па и у Лос Анђелесу, смог је, изгледа, постао неизбежан. За 6,5 одсто загађења ваздуха у „граду анђела“ криви су пушачи и они који често воле да распале роштиљ ■

ПОДНИМИ
ЗАБАВНИК

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

Три приче

Слика
Владимира
Бецића
која је
објављена у
француском
магазину
„L' Illustration”,
у суботу,
1. јануара
1916.
године

ПОВЛАЧЕЋИ СЕ ПРЕМА АЛБАНИЈИ, КРАЉ ПЕТАР I МОРАО ЈЕ У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ И НА КОЛА КОЈА СУ ВУКЛА ЧЕТИРИ ВОЛА. ТУ СЕ ЗАТЕКАО СЛИКАР ВЛАДИМИР БЕЦИЋ, А ОНДА ЈЕ СЛИКУ ОБЈАВЉЕНУ У ФРАНЦУСКОМ ЧАСОПИСУ ВИДЕО СЛАВНИ ЕДМОН РОСТАН...

Владимир Бецић, као ратни сликар Шумадијске дивизије првог позива и касније Врховне команде, снимљен у предаху.

ПРИЧА ПРВА

Ч сам учесник повлачења српске војске преко Албаније, Бранислав Нушић, највећи српски комедиограф, у својој мемоарској књизи „Деветсто петнаеста, трагедија једног народа” из прве руке бележи потресно сведочанство о краљу који је на путу да изгуби своје краљевство. У тексту под насловом „Стари краљ” — иначе четири

че избаченом из многих послератних издања — Нушић, поред осталог, описује следећи догађај, одмах после краљевог напуштања Краљева:

„... И морало се кренути. Пошло се оним дугим и мучним путем кроз Јанкову Клисуну, којим се избија тамо на Преполоц. Друм је тај загушио избеглицама и Краљ је, пролазећи кроз њихове редове, саучествовао у болу својих бедних грађана, који су напустили домове и имања и кренули у планине. Краљу је немило и тешко било што се он вози у аутомобилу, а народ гази дубока блата; како би он волео, кад би их могао све

повести, кад би могао свима помоћи. Њему је чак причинило задовољство, кад се аутомобил, који га је возио, заглибио у блато, и услед напора да се извуче, мотор му онеспособио. Он је одмах пристао да иде пешке.

— Ићи ћемо; кад могу жене и деца, могу и ја!

Али је старац прецењивао своју снагу подајући се вољи. Није могао поћи за народом, заклецала су му колена и загушио га тешки, старачки кашаљ. Настала је брига како ће даље, али је та брига мало трајала.

— Могли би, Величанство, на она кола!

Друмом је пролазила го-

мила војничких кола, муниционих, санитарских и провијантских, која су наши вочићи са напором извлачили из дубоких пролока исквареног друма. Ађутант застави једне муниционе каре, које су вукла четири мала и мршава вола. Крај вочића су ишли трећепозивци са одељаним гранама, којима су опомињали вочиће када би они уморни застали или ударили у страну.

— Војници! — рече ађутант трећепозивцима. — Зауставите мало, чекајте да повезете свога Краља.

— Краља?! — учинише они престрављено и дохватише невојнички да скину шајкачу гледајући уморна старца,

ЈЕДНЕ СЛИКЕ

који је крај друма повијен стајао ослањајући се на једну батину.

— Јесте, јесте, Краља! — одговорио им је крунисани старац, као да би хтео овим добрим људима да потврди речи ађутантове.

— Биће ти незгодно, Господару, тврдо је на кари! — узе да се извињава вођа волова.

— Је л' теби незгодно, је л' теби тврдо кад седнеш на каре? — пита Краљ.

— Ја, друго, ја, ја...

— Шта друго, исто је. Кад можеш ти, могу и ја. 'Оди, помози ми да се попнем!

— Чекај да подметнем што! — рече трећепозивац и скиде ћебе којим се био обавио, сави га два три пут и положи на даску, на којој ће Краљ сести.

Ађутант на својим снажним плећима сам изнесе Краља на кару и водиоци кренуше вочиће, те кара с Краљем уђе у масу, која је прекрила друм...

Пут је дуг, заморан, не иде се него се мили. Пешаци још и измичу, а ред кола се сваки час уставља, стоји дуго у месту, јер је чело колоне застало, па, опет креће. На једном таквом месту, где су се уставиле каре, појави се ратни сликар са фотографским апаратом и упери овај на Краља.

Краљ се боно насмеши и призва ближе себи ађутанта:

— Сећаш ли се — вели му — оне Наполеонове слике при повратку из Москве?

— Сећам се, Величанство!

— Е, ето сад историји још једна таква слика! — додаде Краљ показујући на сликара који је свој посао свршио...

Био је 6. новембар 1915, деветнаести дан откако је седамдесетједногодишњи краљ Петар I Карађорђевић — је два ходајући од костобоље

и готово сасвим глув — кренуо из Тополе у још једно избеглиштво. Овога пута са својом војском и делом народа. У Солун је стигао 10. децембра 1915. године савладавши све непроходе албанских беспућа.

ПРИЧА ДРУГА

У Јанковој клисури, на путу према Прокупљу, међу масом унезвереног и обезнађеног света, био је и ратни сликар Штаба команде Шумадијске дивизије првог позива. Кад је угледао старог и онемоћалог српског краља на колима за превоз муниције, двадесетдеветогодишњи хрватски сликар Владимир Бецић брже-боље је зграбио апарат и одлетео право у историју ратне фотографије...

Минхенски и париски ђак рођен у Славонском Броду, Бецић по повратку у Осијек, 1912, није могао да добије запослење. Сам је то овако објаснио:

„Одбијају ме наводно због велеиздаје, коју сам починио тиме што сам изложио у павиљону Краљевине Србије са Мештровићем (Рим, год. 1911)... Бјежим у Србију 1913. год. што више у јужну Србију, у Битољ, као наставник „вештина“ и служим као „пример чиновничког патриотизма...“. Ту је у једној просторији нахерене трошне царинарнице сместио атеље, сестру и вереницу.

У марту 1915. — према српским изворима као добровољац, по хрватским мобилисан — постаје ратни сликар Шумадијске дивизије првог позива. С њом се, у јесен, повлачи од Смедерева до Параћина и Краљева преко Куршумлије и Приштине на Призрен и Пећ, па до Скадра и Сан Ђованија ди Медова, одакле преко Рима стиже у Париз.

Двадесетог децембра исте године званично постаје дописник француског илустрованог часописа „L'illustration“, а у суботу 1. јануара 1916. године излази специјално издање овог угледног европског магазина посвећено патњи и борбама Србије. На насловној страни краљ Пјер Кара, како су Французи звали питомца своје чувене војне академије Сан-Сир и хероја из француско-пруског рата 1870—1871, на воловским колима код Призрена. Фотографија: Владимир Бецић. Унутра неколико крокија рађених углавном угљеном и воденим бојама, па писана сведочанства ратног сликара Шумадијске дивизије и, за ову причу најважније, на две стране великог формата, какав је имао „L'illustration“, фотографија краља Петра на топовским колима која вуку четири вочића...

Европа је била запањена сликама које је објавио француски часопис. Јер, оне су говориле

 много више od речи
и биле потресно све-
дочанство из прве руке о
патњама с којима се суоча-
вао балкански савезник, а
сред њих и њихов краљ.

Као дописник овог магазина Бецић ће се вратити на Солунски фронт и 30. априла 1916. године бити постављен за ратног сликара Врховне команде, користећи упоредо и неизбежни фото-апарат. „L'Illustration” ће ускоро, под насловом „Како се боре последњи Срби”, уз неколико слика с лица места, објавити и велику репортажу о бојевима око Кајмакчалана.

Бецић је, поред осталог, записао и ово:

„... Неизмерно ми је жао што се не могу боље изражавати на француском језику да бих вам описао своје утиске, све оно што сам видео и чуо за време мог недељног боравка у средини јуначке српске Треће армије. Учинићу што ми је могуће и рачунам да ће „L'Illustration" исправити моје погрешке и донети моје утиске...”.

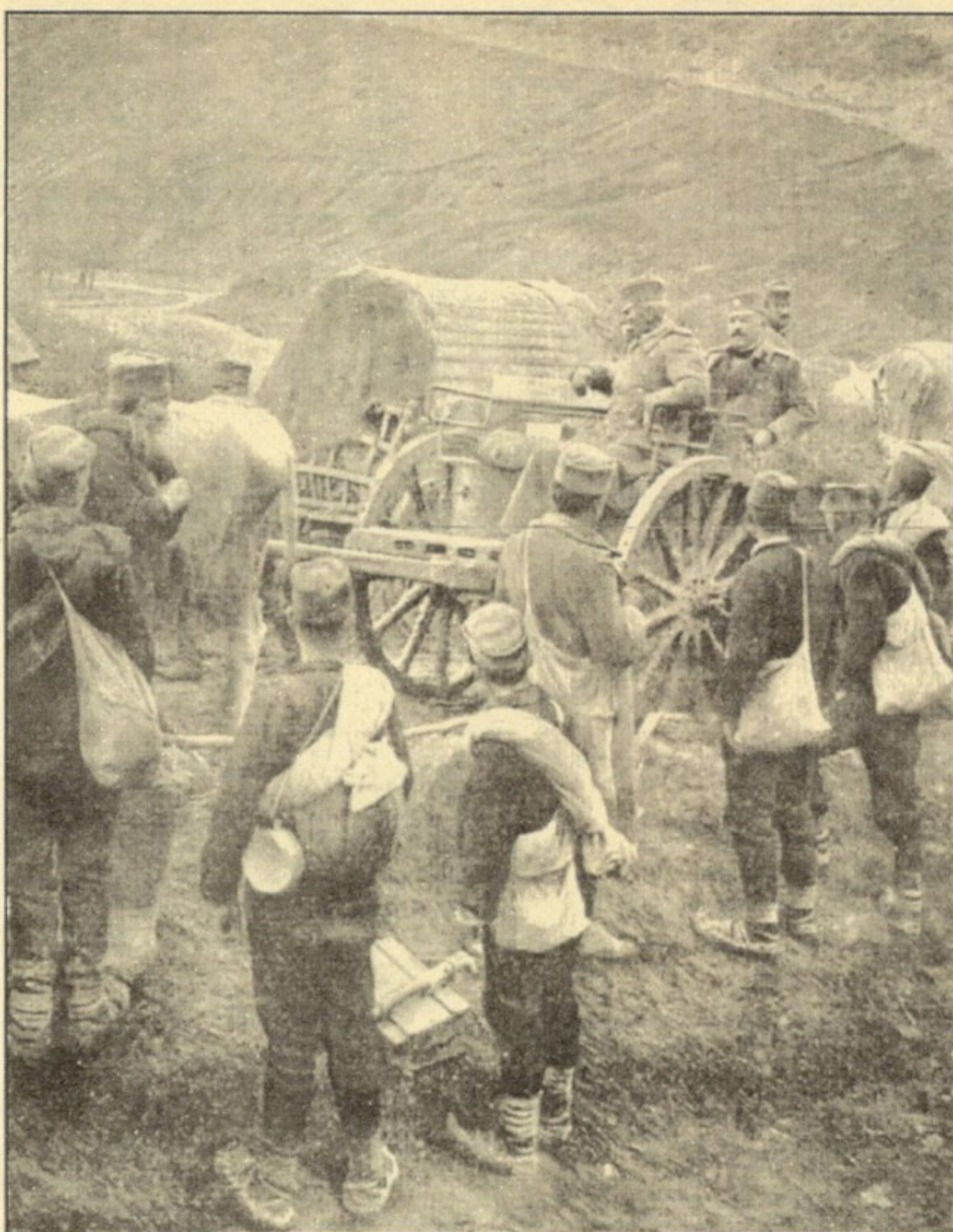
И, из броја у број, појављују се Бечићеве цртежи деце, војника, самртника, али и призори престојавања српске војске на Солунском фронту. Француска је, умногоме захваљујући и овоме, тада заволела и волела Србију...

ПРИЧА ТРЕЋА

У свом добровољном изгнанству, у усамљеној вили у Комбу, на југу Француске, најславнији француски песник свог времена Едмон Ростан био је затечен сликама које је првог јануара објавио „L' Illustration“, посебно оном на којој је краљ Петар у Јанковој клисури.

И песник „Сирана де Бер-
жерака” – који је у тридесет
првој години постао члан
најчувеније академије на
планети и који се после не-
запамћеног позоришног
успеха свог дела необјаш-
њиво повукао у ћутњу –
неочекивано је проговорио.
И то онако како је најбоље
знао, стиховима. Тако је, го-
тово у даху, настала „Les
quatre boeufs du roi Pierre”
или, у преводу, „Краљ-Пе-
трова четири вола” – поема
од осамнаест строфа.

шест

Насловна страна специјалног издања париског часописа.

Према истраживањима проф. др Драгољуба Живојиновића, писца тротомне монографије о краљу Петру I Карађорђевићу, Ростан је у пролеће своју поему на француском послао краљевској влади. Маршал двора Драгомир Јанковић обавестио је о томе двор у Едипсосу, одакле су тражили да се пошаље француски текст. Дан касније, 23. маја, Јанковић је доставио оригинал, као и превод Ростанове песме. Објављена је у преводу, заједно с Д'Анунцијевом „Одом“, у Риму, на Видовдан 1916. године. А крајем августа исте године, у одговору непознатом, Ростан је дао сагласност да његова херојска песма о краљу Петру може да се штампа за српску омладину.

Онда су „Српске новине” на Крфу, у препеву Милутина Бојића – песника „Плаве гробнице” – објавиле стихове Едмона Ростана, посвећене старом краљу, у којима се не заборавља ни Владимир Бециг чија је фотографија несумњиво допринела да творац ненадмашног Сирана изнова пропева. Али, и да Француска коначно, без околишења, стане уз свог балканског савезника.

* * *

Владимир Бецић је на основу фотографије направљене у Јанковој клисури и објављене у новогодишњем, специјалном, издању париског часописа „L' Illustration” – како су иначе радили готово сви ратни сликари – доцније урадио и слику краља Петра са

У истом броју је и овај кроки Владимира Бецића, рађен угљем: краљ Петар разговара с аустроугарским заробљеницима.

Едмон Ростан
КРАЉ-ПЕТРОВА
ЧЕТИРИ ВОЛА

(одломак)

Тада сјази слику која није
 глума,
 Што је Бецић сними са
 једнога друма.
 То је Пећар Први. Из
 Србије Сшаре
 Одлази седећи на осшайску
 каре,
 Волови вуку кола ша.
 Краљ Пећар иде, јер ићи
 мора
 Преко бусења, сшења и јора.
 Тајансшвен пред њим сшоји
 иуи.
 Са шшайом, само у свом
 мундиру,
 Он иде мору, изшнансшву,
 миру.
 Иде у бајке вечте куи.
 Чешири вола, с јармом у
 луку,
 Раоник славе, херојсшва
 вуку.
 Но унук Карађорђа, лав,
 Да се са бојној шоља шшчуи
 Чешири вола морају скуи
 Да ушшребе наиор сав
 Србин, шшј песник, раишник,
 шшо сшвори,
 Да земља шева, да баруи
 збори,
 Да Пешра Првои, борца шш
 Освеиш душу, сшвори за
 Њеи
 Та кола, сшојив осшайшак
 сшреи
 С осшайшком задњим шш
 свои.
 (ишејев с француској
 Милушшн Бојић)

четири вола. Она је, нажалост, нетрагом нестала. Његови ратни цртежи и слике данас се налазе у галеријама и музејима Загреба, Осиека и, нарочито, у београдском Војном музеју. У Уметничкој збирци дела 1912–1918. Војног музеја чува се осамнаест радова Владимира Бецића. Сликара је умро у Загребу, 1954. године.

Милутин Бојић је умро у Солуну 1917, у двадесет шестој години, здравља нарушеног у повлачењу преко Албаније.

Едмон Ростан умро је годину дана после Бојића и то од шпанског грипа који је пред крај Првог светског рата харао Европом.

Три године касније, на свом гвоздеом кревету, умро је и краљ Петар I Карађорђевић.

Остала је слика и прича ■

Петар Милатовић

ПОЛИТИККИ ЗАБАВНИК

(Sve ilustracije uz ovaj tekst su iz zbirke Momira Marjanovića)

УКУСАН И ОПАСАН

На једној оштрој окуци пута у долини Скривија у Италији отворила су се неисправна задња врата камиона који је превозио сир и низ пут су почели, претећи, да се котрљају колутови пармезана... Иако су оборили мотоциклисту који је ишао одмах иза камиона и сударили се с једним аутомобилом, при чему је колут сира улетео у возило кроз ветробран, све се добро завршило – и због тога што на путу више није било никога.

Мотоциклиста се спасао јер је имао кацигу, а путници у аутомобилу су, срећом, успели да избегну директан удар. Неочекивана незгода на путу донела им је само велики страх ■

ПОБУНА – СМЕЛА И ВЕСЕЛА

Негодујући против загушења саобраћаја у Лондону, стотине возача окупљених на улазном делу аутопута Вествеј зауставило је својим возилима промет све време држећи читав овај крај одвојен од града.

Да би прекинули време, људи су почели да се шале и, мало-помало, скуп незадовољних возача претворио се у народно весеље – до те мере необуздано да је чак и полиција морала да се умеша... кад је кроз закрчене улице с муком успела да се пробије до оних који су се побунили против загушења саобраћаја ■

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

НЕЖНОСТ У ЧАМЦУ

Обично се каже да су они који воле животиње по праву добри људи. Само такав може и да буде тридесетпетогодишњи Јирген Нес који свој радни век, по властитом опредељењу, проводи на језеру Алстер у Немачкој, где има обавезу и задовољство да се брине о 90 лабудова – драгуља овог туристичког центра. Лабудови су толико навикли на Јиргеново присуство и негу да се, с наиласком хладнијих дана, добровољно предају у његове руке... А он их пажљиво сакупља у чамце и превози до зимског склоништа где, сваке године, безбедно дочекују пролећне дане ■

НИЈЕ ВИШЕ ТАЈНА

Ко каже да летећи тањир не постоје? Овај је направљен у истраживачком центру „Малер интернешенел“ из Дејвиса у Калифорнији. Реч је о моделу „200X“, са два седишта, који може усправно да узлеће и слеће – на копну као и на воденој површини. Цена му је око сто хиљада долара ■

седам

Мртви, полумртви, живи и здрави

ЗВОПЛА ЗАЗВОНИЛА ПИСУ

Жртва освете

Нико није волео да има посла са шпанском инквизицијом. То је, свакако, важило и за белгијског лекара Андреаса Везалијуса (1514–1564) који је поставио основе савремене анатомије и допринео напретку других грана медицине. Управо када се Везалијус спремао да отвори леш једног племића, покојник је изненада оживео. С разлогом љут на лекара, пожалио се инквизицији која је Андреаса Везалијуса одмах осудила на смрт.

Јача од вешала

Након што је 1724. године обешена, око тела једне жене из Шкотске почела је жестока расправа између чланова њене породице, који су

Приликом одласка са овога на онај свет понекад је долазило до неочекиваних обрта мада су погребници још у средњем веку поштовали неписани закон да се сачекају три дана пре обављања сахране

желели да је сахране, и групе полетних студената медицине који су од свих предмета највише волели анатомију. Обе стране су тако очајнички желеле да се домогну тела да су, осим тешких речи, пали и тешки ударци. Али, туча је бар разрешила сукоб – покојница се изненада усправила на свом лежају. Поживела је још 30 година и постала по-

зната под надимком „Упола обешена Меги Диксон”.

Мера предострожности

Немачки композитор Ђакомо Мајербер (1791–1864) плашио се да ће бити прерано сахрањен, па је уде-сио да му се, кад умре, за руке и ноге вежу звона. До данас још нико није чуо да је неко од тих звона зазвонило.

Нећеш, издајниче!

У Лондону је 1752. године тело једног човека, оптуженог за издају, после погубљења пребачено право на сто за анатомске опите. Кад је покојник изненада отворио очи, лекар се ни најмање није збунио – брзо је дограбио комад дрвета и несрећника заувек послао на онај свет.

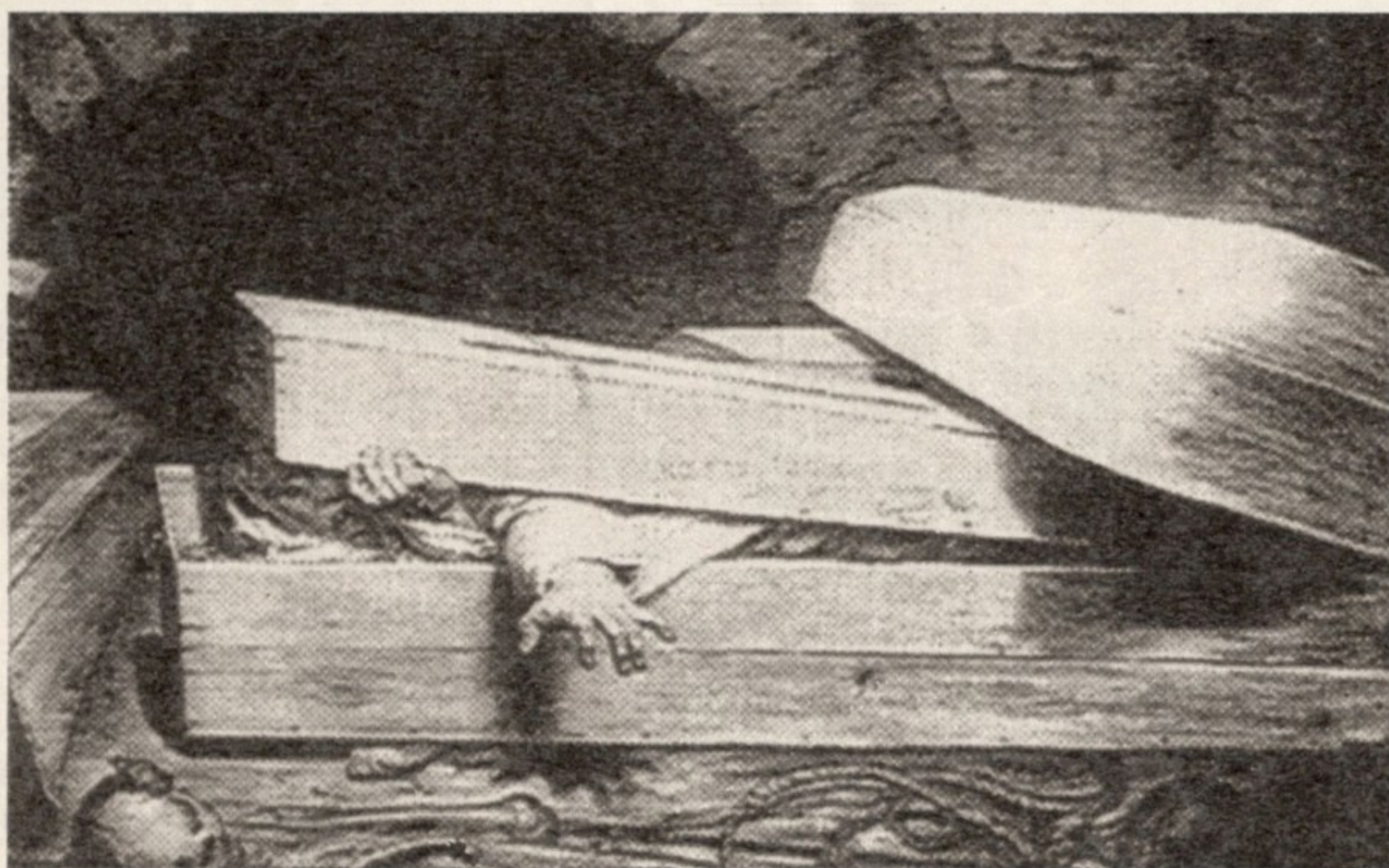
Хоће ли се одазвати?

Француски лекари са усхићењем су дочекали гиљотину. Неки од њих сматрали су да је одрубљивање главе на овај начин тако беспрекорно да мозак и после тога наставља да живи. Да би то доказали, изводили су разне опите са тек одсеченим главама. Али, залуд су их штипкали за образе, увлачили разне предмете у њихове ноздрве и гласно извикивали име жртве очекујући да се одазове.

Стара дама је добро

У септембру 1996. године погребници су припремали за сахрану тело старице Мичеле Веласко из Мадрида. Били су не мало запрепашћени кад су видели да се њене усне померају. – Сви смо се нашли у шоку – рекао је један од очевидаца – али она је стварно била жива. Позвали смо лекара који је бакицу прегледао и изјавио да је стара дама жива и здрава.

Г. В.

Зауставите Темзу!

Најмасовнија бакљада у историји човечанства?

Она коју нам (најозбиљније) спрема Бруно Пик. Према замисли овог Енглеца, први минут 2000. године широм света ће се како где буде откуцавао, обележити паљењем укупно милион бакљи, што обичних, што гасних и кварцних, што виртуалних, на Интернету. Биће то лајт-шоу какав се не памти, обећава Бруно који иза себе већ има једну успешну бакљаду којом је пре четири године у Уједињеном Краљевству увеличана прослава Дана победе над фашизмом.

Од чега би после дочека пресрећне нове 2000. неким а још дуго могло да бубњи у ушима?

Од бубњева и бубњара. Зна се, рецимо, да ће на отварању Миленијумске куполе 31. децембра 1999. године у Гриничу, дакле на главној прослави новог миленијума у Уједињеном Краљевству, званице – енглеску краљицу, војводу од Единбурга, принца Чарлса и британског премијера Тонија Блера, између осталих – забављати и повећи оркестар бубњара.

Парижани који 2000. годину буду дочекивали на улици у непосредној близини Тријумфалне капије, последње минуте 1999. године испратиће уз заглушујућу буку 2000 бубњева. Американци су у том погледу отишли још даље. Они су жестоко ударање ритма великих група бубњара у Бостону, Њу Мексико и другим деловима САД уклопили у „Светску ударачку мрежу 2000“. Она обухвата јапанске „теико“ бубњаре, старе индијске „табла“ свираче и бубњаре широм света, од Хаване до Киншасе, који ће последње минуте 1999. и прве тренутке 2000. године обележити страственим

ударањем такта на бубњевима и добошима.

Све у свему, за трећи миленијум свакако би могло да се каже: Ал' је бубњало кад је долазио...

Ледити или не?

Према чланку објављеном у лондонском „Обзерверу“, група енглеских архитеката и инжењера бави се мишљу да у част долазећег миленијума замрзне Темзу.

Оствари ли се оно што је замишљено, први минути 2000. године, заиста ће бити незаборавни. Широм света требало би да плане милион бакљи, од Хаване до Киншасе, удараће се на бубњеве, а неки се спремају и да ходају по води...

Подухват, кажу, уопште није тешко извести. Довољне су одговарајуће количине мешавине гликола и воде да се на потезу од Черинг Кроса до Саут Бенка, у дужини од пола километра, на површини Темзе створи ледена кора.

– Ко би заборавио долазак новог миленијума ако би то била година када је могло да се хода по Темзи? – каже архитекта Дон Греј.

На Темзи су се, иначе, у средњем веку често одржавали вашари на леду. Најновији подухват добио је и подршку Церемија Смита, водећег стручњака за вашаре на леду Општинске библиотеке Лондона, али не и управе Лондонске луке:

– То би – каже њихов представник за штампу – изазвало озбиљне поремећаје и тешкоће у речном саобраћају.

Гриничка декларација

Британска влада спрема се да поводом главне прославе новог миленијума позове шефове свих 185 држава чланица Уједињених нација на потписивање Гриничке декларације, неке врсте Магна карте 21. века.

Повеља, како се сазнаје, позива на остварење „достижних циљева“ као што су очување светских залиха воде за пиће, повећање броја писмености, побољшање услова живота и значајно смањење загађености природне околине до 2020. године. Свечаност потписивања требало би да се одржи 31. децембра 1999. године у Гриничу, на месту кроз које пролази нулти, односно гринички меридијан.

Ко сигурно неће славити долазак новог миленијума?

Око три милијарде и осамсто хиљада људи, то јест две трећине становника света који не исповедају хришћанство. Упркос томе, за слављеничку мањину никако не би могло да се каже како је малобројна. На овај или онај начин, последњу ноћ 1999. године прославиће готово две милијарде људи широм света што ће према свим проценама бити највеће масовно славље у историји човечанства.

Најлуђу ноћ 1999. године сигурно неће славити дежурно особље многобројних „теле-апела“, телефонских линија за стручне савете особама којима је неодложно потребна психијатријска помоћ. Далеко највећи број самоубистава широм света и до сада се догађао управо током новогодишње ноћи. Најизузетнија најлуђа ноћ у последњих хиљаду година у том погледу ће сигурно бити далеко погубнија од свих које памтимо.

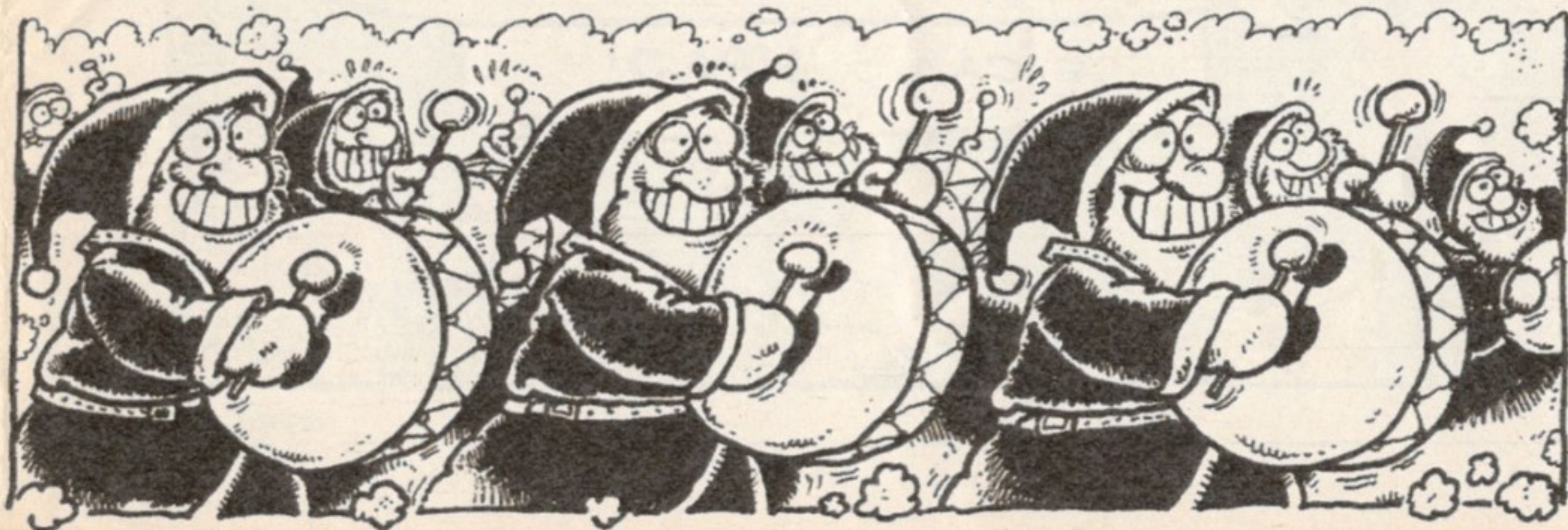
Најбезбедније место на које би човек могао да побегне 1. јануара 2000?

Ако бисте да сачувате живу главу и оно мало живота што вас још одржава у некаквој равнотежи, настојте да се на време докопате каквог кутка далеко од аеродрома, војних база, нуклеарних електрана, аутопутева, градова и компјутера. Ако тако нечега још игде има ■

М. И.

девет

Илустровао Добросав Боб Живковић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Пре 10.000 година ванземаљци у Африци

ТАЈНА ВЕЗА

У једном афричком племену најзначајнији догађај већ вековима је празник у славу звезде коју су астрономи открили тек пре четири године!

У животу Чланова племена Догон најзначајнији догађај је светковина Сигуи. Већ вековима одржава се, веровали или не у славу Сир-ијуса Б, или како га они зову – По Толо. У овом афричком племену једна жена заузима изузетно високо место међу старешинама само зато што је рођена 1963. године, у време одржавања последње велике прославе.

Са људи-
ма изван
свог племена
не долазе че-
сто у додир.
Иако живе на-
домак града
Тимбукту, у
средишњем
делу Репуб-
лике Мали, о
благодетима
цивилизације
не знају гото-
во ништа. Да-
не проводе лу-
тајући Саха-
ром, као што
су то радили
и њихови да-
леки преци.

Очекивало
би се да пле-
ме Догон не
зна баш много
о свету који га
окужује, најмање да ра-
сполаже знањима о астро-
номији. Па ипак, много пре
појаве моћних телескопа,
припадници овог афричког
племена знали су не само
да је Земља округла и да је
Сунце средиште нашег
планетарног система, већ
и да Јупитер има своје са-
телите, а Сатурн прстено-
ве.

За научнике је ипак нај-
невероватније што је у
овом племену најзначајни-
ји догађај празник у славу
звезде која је откривена
тек пре четири године.

Бели патуљак звани Пап

Сиријус, најсјајнија зве-
зда на небу, удаљена од
Земље 8,7 светлосних го-
дина, налази се на јужној
небеској хемисфери и при-
пада сазвежђу Великог
Пса (Canis Major). Да у са-
ставу Сиријуса постоји још
једна звезда, означена као
Сиријус Б, откривено је
1862. године, а тек 1995. да
постоји још један прати-
лац, Сиријус Ц.

У нади да ће открити ка-
ко је једно племе, без ика-
ве астрономске опреме,
спознало толике тајне о
васиони, двојица научника
упутила су се четрдесетих
година овог века ка Мали-
ју. Марсел Гриол, францу-
ски антрополог и Немац
Дитерлен провели су у
племену Догон пуних девет-
наест година. Они су међу
првима и објавили сва не-
вероватна знања која, с ко-
лена на колена, махом
кроз легенде, већ векови-
ма преносе Догони.

Алвин Кларк је, користе-
дванаест

ћи моћни телескоп, тек
1862. открио Сиријус Б, на-
зван још и „Пап“ (кученце).
То је први откривени бели
патуљак, односно звезда
велике масе, нешто мања
од Сунца. А у афричком,
племену су, како наводе
Гриол и Дитерлен, одувек
знали да је Сиријус Б нај-
мања и најтежа звезда. И
не само то. Још тада, значи
скоро пола века пре звани-
чног открића, го-
ворили су да у
саставу Сирију-
са постоје не
две, већ три
звезде.

Можда су
им сва та зна-
ња пренели
француски
мисионари,
покушавају
да објасне
неки науч-
ници. Та
претпостав-
ка тешко
може да се
одржи. Пре
свега, како
да мисиона-
ри причају о
нечему о че-
му се још ни-
је знало?
Друго, пле-
ме Догон
има око
200.000
житеља
расутих на
широком
простран-
ству. Зане-
марљив
број при-
хватио је
хришћан-
ство, што

само значи да мисионари
нису успели да успоставе
везу са већим бројем.

А шта кажу сами при-
падници овог племена?

Јавите се кад стигнете кући!

Тврде да су их још пре
10.000 година посетили
ванземаљци. Те дошљаке
из свемира, како је остало
да се препричава у леген-
дама, описују као бића која
су била необичан спој рибе
и човека. Свемирски брод
којим су стигли до наше
планете остао је у вазду-
ху, посетиоци из васио-
не на земљу су
се спустили у
броду у обли-
ку барке.

У својој сту-
дији „Тајна
звана Сири-
јус“ Роберт
Темпл обја-
шњава да
је откриће
Сиријуса
Ци најне-
верније
Томе уве-
рило да ми-
сионари ни-
како нису
могли Дог-
онима да пре-
несу знања,
али ни он сам
не верује да
су дошљаци
из а б р а л и
баш афри-
чки конти-
нент као ме-
сто на ком
ће се спу-
стити.

Предео јуж-
не Сахаре

У књизи „За-
гонетка Ори-
он“ Роберт
Бовал тврди
да су древни
Египћани би-
ли искусни ас-
трономи и да
су три велике
пирамиде код
Гизе подигли
тачно пратећи
положај који у
сазвежђу Ве-
лики Пас зау-
зимају три зв-
езде: Сиријус
А, Б и Ц. Ту нај-
сјајнију звез-
ду Египћани
су звали Со-
тис и кален-
дар подеша-
вали по ње-
ном кретању.

племе Догон настављају пет
векова – објашњава Ро-
берт Темпл. – Све сам ви-
ше уверен да они воде по-
рекло од древних Египћа-
на јер су и у земљи фарао-
на сачуване легенде које
спомињу дошљаке из све-
мира налик на рибу. Ако су
нас ванземаљци заиста по-
сетили, онда су се спусти-
ли на тло Египта.

Темплову теорију пот-
крепљује и Роберт Бовал у
књизи „Тајна Орион“, изда-
тој 1994. године. Три вели-
ке пирамиде, подигнуте
код Гизе, наомак Каира,
тако су поређане да њихов
положај одговара поретку
три Сиријусове звезде. А
археолог Данкан Мекнотон
је још 1932. године тврдио
да су ходници Кеопсове
пирамиде направљени та-
ко да, попут неких необи-
чних телескопа, служе за
посматрање звезда, чак и
током дана.

Дакле, ако има истине у
теоријама које заступају
Роберт Темпл и његови
истомишљеници, чланови
племена Догон из Египта
су стигли у Африку да би
на „црном“ континенту на-
ставили да шире причу о
малим зеленим. Дошљаци
из васионе стигли су на на-
шу планету да би нам по-
мogli да изградимо пира-
миде, невероватне камене
статуете на Ускршњим остр-
вима и оставили нам зна-
ња о васиони коју су „оби-
шли“ пре него што су се
спустили на Земљу.

Темпл верује да се ти
ванземаљци, ако су нас
стварно посетили, још ни-
су вратили кући ■

В. С.

ПОДМТНИ
ЗАБАВНИК

Богове у облику риба по-
мињу још стари Вавилонци,
што је још један доказ да су
древни народи знали за
бића која су имала људску
главу, а труп у облику риб-
љег репа. Да то можда нису
били дошљаци из свемира?

• Стари Египћани су сматрали да фараон и у загробном животу треба да има све што је имао у овоземаљском. Због тога су у вечно пребивалиште једног од њих одани поданици унели његов златни престо и владарско жезло, ратне двоколице и оружје, пехаре за вино, скупocen накит, залихе хране и — једну наизглед скромну рукавицу. Само једну.

Чему фараону рукавица? И зашто су Египћани, испраћајући на последњи пут свог владара, одлучили да уштеде баш на таквој ствари?

Показало се, међутим, тако бар тврде египтолози, да станица

и то је... и то је... рукавица

новац. У радионицама за израду мириса већ готове рукавице потапане су у посуде с миришљавим течностима и остављане да у њима стоје неколико дана. Причало се да су за велике награде мајстори у парфимеријским радионицама пристајали да миришне течности помешају с неким јаким отровом. Такве рукавице наручиоци су, уз срдачан осмех, поклањали својим драгим познаницима, рођацима, па и брачним друговима којих су желели да се ослободе — заувек. Забележено је да је помоћу таквих рукавица и сама краљица своје непријатеље слала на други свет.

• У Русији се дуго није знало за рукави-

старог Египта уопште нису користили рукавице јер им нису ни биле потребне, а да је ону једну, нађену у гробници, донео владар неког покореног народа као знак зависности од Египта.

• Рукавице су, као што видимо, биле познате и код древног народа и од тада до данас мењале су често и облик али и намену.

• У средњем веку, тачније од 13. века, почели су у Европи да израђују рукавице од скупocene коже и најдрагоценијих источњачких тканина и да их украшавају златом и драгим камењем. Ко је у феудалном друштву имао богатје украшене рукавице, то су га се његови поданици више бојали и били му послушнији. Владари су, поклањајући рукавице, могли свог вазала да унапреде, да му дарују неку привилегију или имање.

• Пре седам-осам стотина година у Источној Саксонији на снази је била одредба према којој ни у једном селу није смео да се отвори дућан, радионица или пијаца док краљ селу не би послао рукавицу са своје десне руке. Нико није забележио колико су у то време саксонски краљеви имали десних рукавица.

• Рукавица је, на изврстан начин, би-

симбол части онога ко ју је имао и носио. Ако би га неко увредио, он би своју десну рукавицу бацао у лице или пред ноге онога ко му је нанео увреду изазивајући га тиме на двој.

• Рукавице су се у женској гардероби појавиле тек у 11. веку и од самог свог почетка често су мењале облик и намену и постајале дуже. Уколико су даме све издашније показивале своје дражи скраћујући рукаве и повећавајући изрезу на хаљинама, утолико су рукавице добијале на дужини: помодаркама је у слабо загрејаним замковима било хладно по голим рукама, па су се досетиле да рукавице продуже више лакта, некад чак до рамена.

• У историји су рукавице имале и своје мрачно доба. За време француске краљице Катарине Медичи (1519–1589) ушле су у моду миришне, па су се дворске даме и њихови обожаваоци трудили да се на сваки начин истакну утркујући се у томе чије ће рукавице мирисати јаче и замамније. Да то постигну, нису жалили новац. У радионицама за израду мириса

це с прстима: појавиле су се тек у 16. веку. До тог времена Руси су руке штитили рукавицама без иједног прста или, у најбољем случају, с одвојеним палцем и другим делом за остала четири прста какве данас носе деца. Оне без прстију носили су пре 16. века и племићи и „обични“ људи. За руске војнике шивене су нарочите рукавице од коже које су на спољашњој страни имале бакарне плочице као неку врсту штита, али и хладног оружја за напад.

• У још ранија времена људи су у Русији имали још једну могућност да и без рукавица загреју руке. То су им омогућавали рукави на кафтанима и бундама који су често били толико дугачки да су сезали чак до земље. С тако дугачким рукавима човек баш и није могао да се убије од посла, али је бар могао да са усијане пећи скине гвоздени лонац или да у ватру врати запаљени комад дрвета који се скотрљао на под.

• Све ово је прошлост. У наше време постоји сва сила разних рукавица намењених свакојаким потребама и занимањима: за хемичаре, хирурге, возаче, космонауте, бициклисте, даме које одлазе на балове или на смучање. А и за све нас остале, да би нас заштитиле од хладноће ■

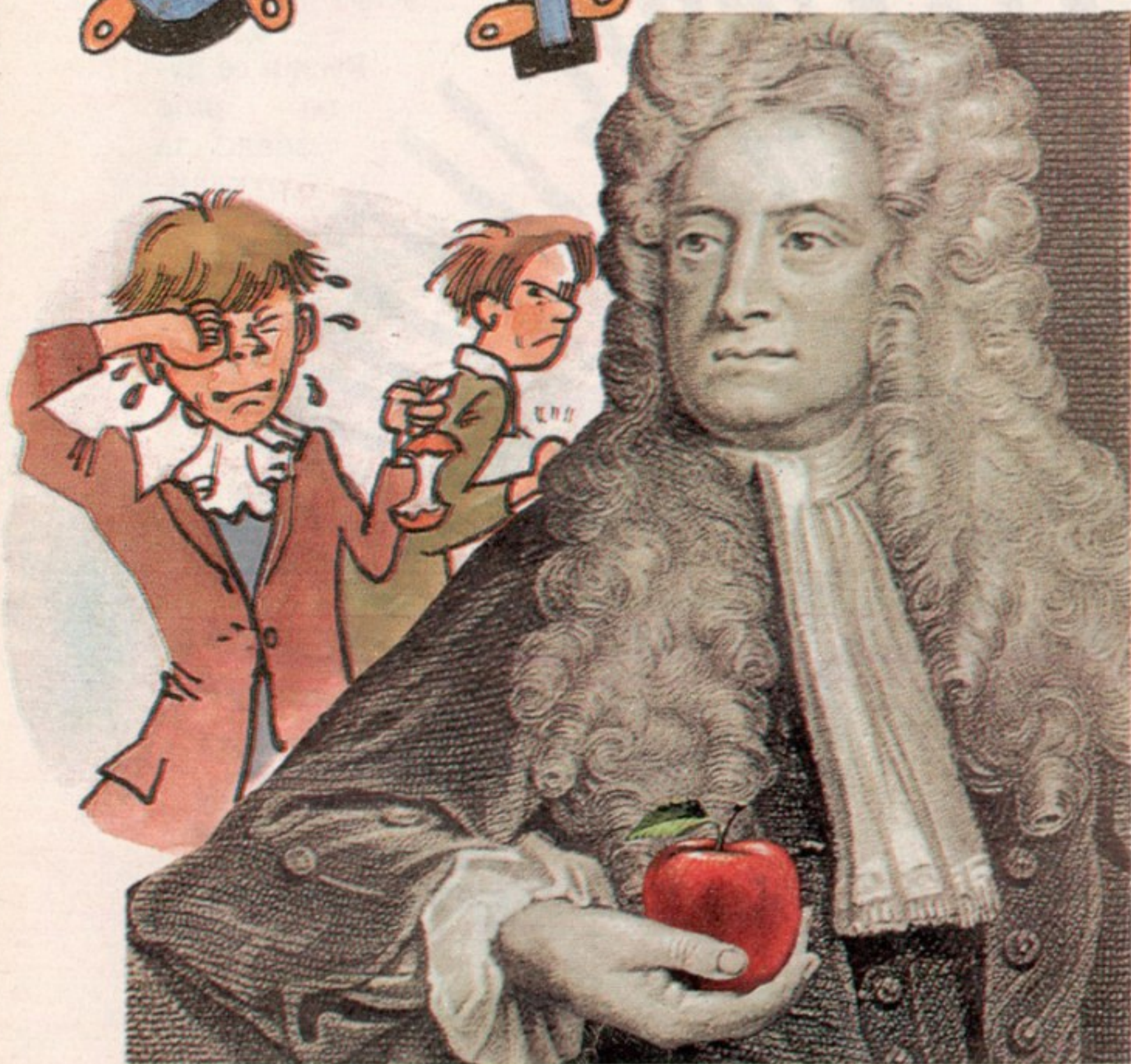
К. В.

Славни који нису нимало

УМ

ДА НЕ БУД

Тако је говорила мајка будућем великом песнику Хајнриху Хајнеу који је био веома лош ђак, нарочито из језика укључујући и свој рођени немачки

Енглески научник ИСАК ЊУТН (1642–1727), један од највећих умова свих времена, није, судећи по успеху у школи, нимало обећавао. Био је лењ и велика шептрља и дозвољено му је да настави школовање само зато што се показало да је потпуно неспособан за вођење породичних послова и имања. Тргао се после батина које је добио од једног другог и одлучио да побољша свој положај у школи. Његови каснији радови из математике и физике направили су револуцију у научној мисли ■

Творац опера „Тоска“, „Боеми“ и „Мадам Батерфлај“ италијански композитор БАКОМО ПУЧИНИ (1858–1924) рођен је у породици црквених музичара и од њега се очекивало да настави традицију. Само, он није имао никаквих амбиција и не само да је у школи пролазио рђаво, већ је и његов први учитељ музике одбио да га даље подучава закључивши да нема нимало талента. Следећи учитељ музике имао је другачији приступ, успео је да Пучинија заинтересује и он је цео живот посветио музици ■

Енглеском природњаку ЧАРЛСУ ДАРВИНУ (1809–1882), који је био веома слаб ученик у школи познатој по класичном образовању, отац је једном рекао: „Теби је стало само до лова, паса и сличних глупости и обрукаћеш и себе и своју породицу!“ Пошто није прошао на пријемном испиту за медицину на Единбуршком универзитету, уписао се на Кембриџ. Ту је углавном чамиио све док му одушевљење за природне науке није 1831. године обезбедило место на броду „Бигл“ који је ишао на петогодишње истраживачко путовање дуж обала Јужне Америке и по пацифичким острвима. Ово путовање Дарвин је претворио у једну од највећих научних експедиција, поставивши на основу оног што је на путу нашао своју теорију еволуције ■

ТАТА?

Немачки хемичар и бактериолог ПАУЛ ЕРЛИХ (1854–1915) био је лош ђак и нарочито је мрзео испите, на којима је најчешће падао. Али, имао је жицу за рад с микроскопом и само тако се некако провукао кроз школу упркос неспособности да пише саставе и полаже усмене испите. Он је свој дар за баратање микроскопом и размазима употребио да зачне хемотерапију, а открио је и лек против сифилиса. Нобелову награду за медицину добио је 1908. године ■

обећавали

ДЕШ МАГАРАЦ

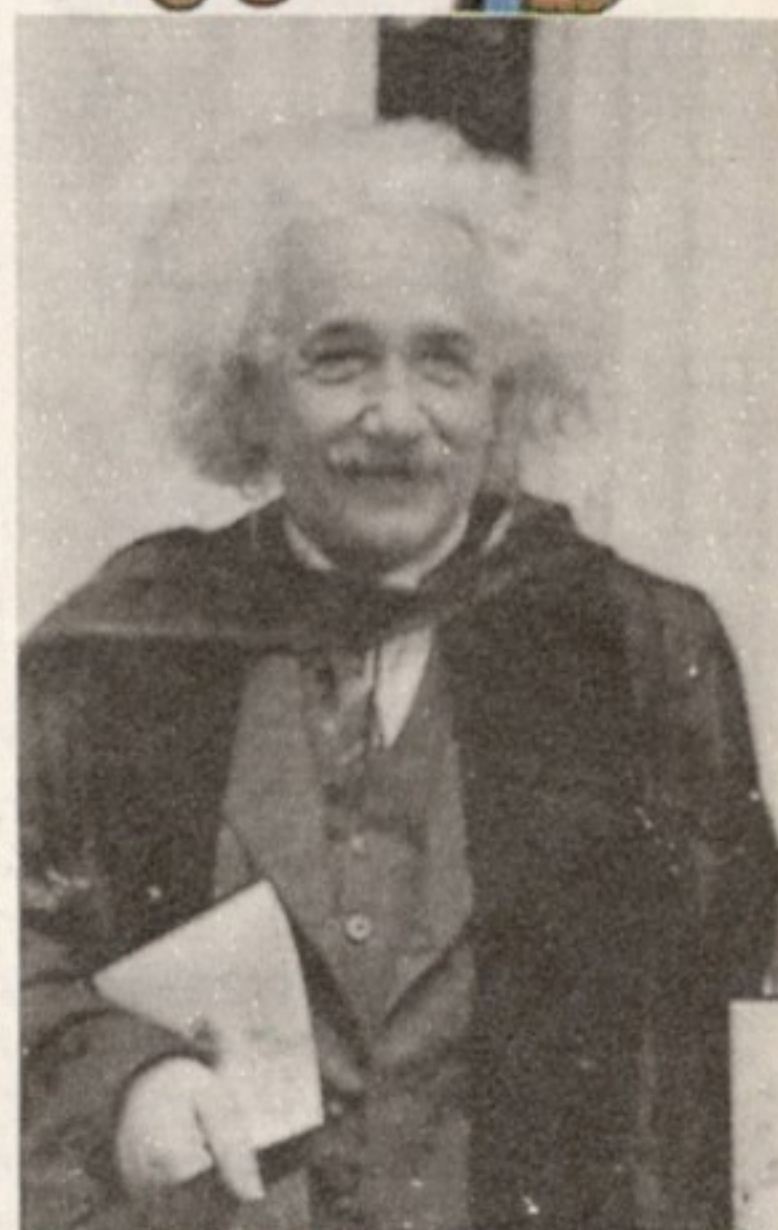

Британски државник **ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ** (1874–1965), човек који ће постати најславнији члан једне већ веома славне племићке породице, у детињству и раној младости није много обећавао па је његов отац страховао да никада неће бити у стању да у Енглеској нађе неки посао. Черчил је био веома немирно дете и уживао је у историји и књижевности, али је одбио да учи латински, грчки и математику и једва је примљен у чувену школу Хароу. Током следеће четири и по године мало се поправио, али ипак је двапут пропао на пријемном испиту, за познати колеџ Сандхарст. Родитељи су му узели приватног професора и успели да га упишу у Сандхарст из трећег пута. Од тада се све променило и више нису постојале препреке које Черчил није могао да савлада, ни на факултету ни у животу ■

Необична радозналост америчког изумитеља **ТОМАСА АЛВЕ ЕДИСОНА** (1847–1931) није остављала добар утисак ни на кога осим на његову мајку. Први учитељ описао га је као „сметенјака“, отац га је убедио да је „глупан“, а управник школе коју је похађао упозорио га је да „никада ни у чему неће имати успеха“. Едисон је, упркос црним предвиђањима, почео уз мајку веома рано да чита књиге и прави прве практичне стварчице. До краја живота патентирао је преко хиљаду изума без којих човечанство не би било оно што јесте ■

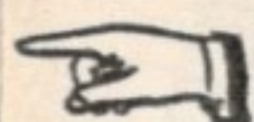

Родитељи чувеног физичара **АЛБЕРТА АЈНШТАЈНА** (1879–1955) мислили су да им је син ментално заостао јер је течно проговорио тек у деветој години, али је на питања и даље одговарао после дужег мучења и оклевања. Ни у средњој школи није показао никакав успех осим из математике и професори су му саветовали да се испише да не би губио време. На Циришки политехнички институт ушао је из другог покушаја, а после дипломирања тешко је налазио послове и на њима се кратко задржавао. А у глави су му се за то време ројиле прве идеје о теорији релативности ■

Британски генерал и државник **АРТУР ВЕЛЗЛИ I** војвода од Велингтона (1769–1852) био је четврто дете у породици у којој су сва деца била сјајни ученици. Само је он учио тако слабо да га је мајка исписала из чувеног Итона да би уштедела новац за школовање његове браће. Његов једини дар било је губљење времена и мајка га је, не знајући шта би друго с њим, гурнула у војну школу. На будућу Неполеонову несрећу, Велзли се тргао, почео марширати да учи и дотерао до главнокомандујућег британске војске која је Наполеона потукла у бици код Ватерлоа, и до положаја председника владе ■

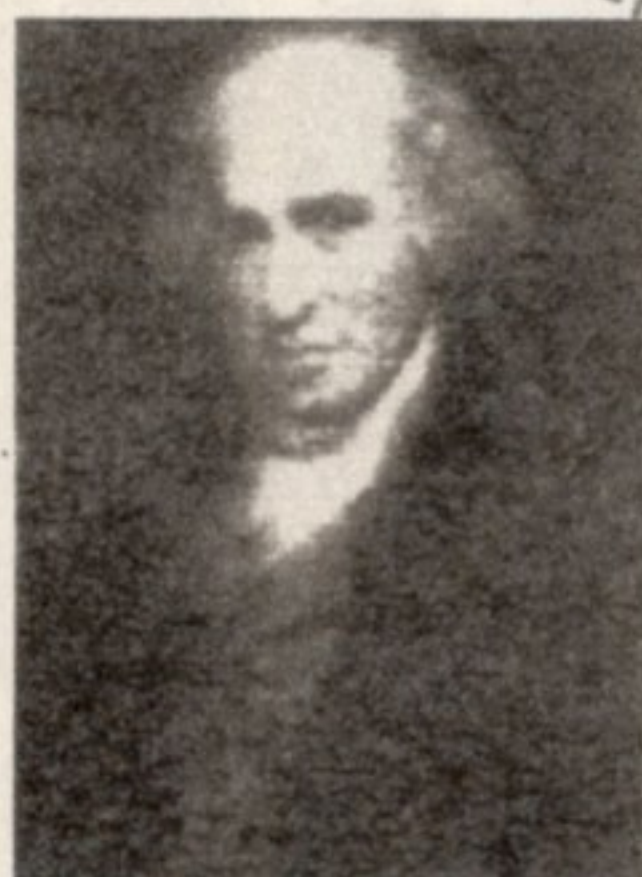
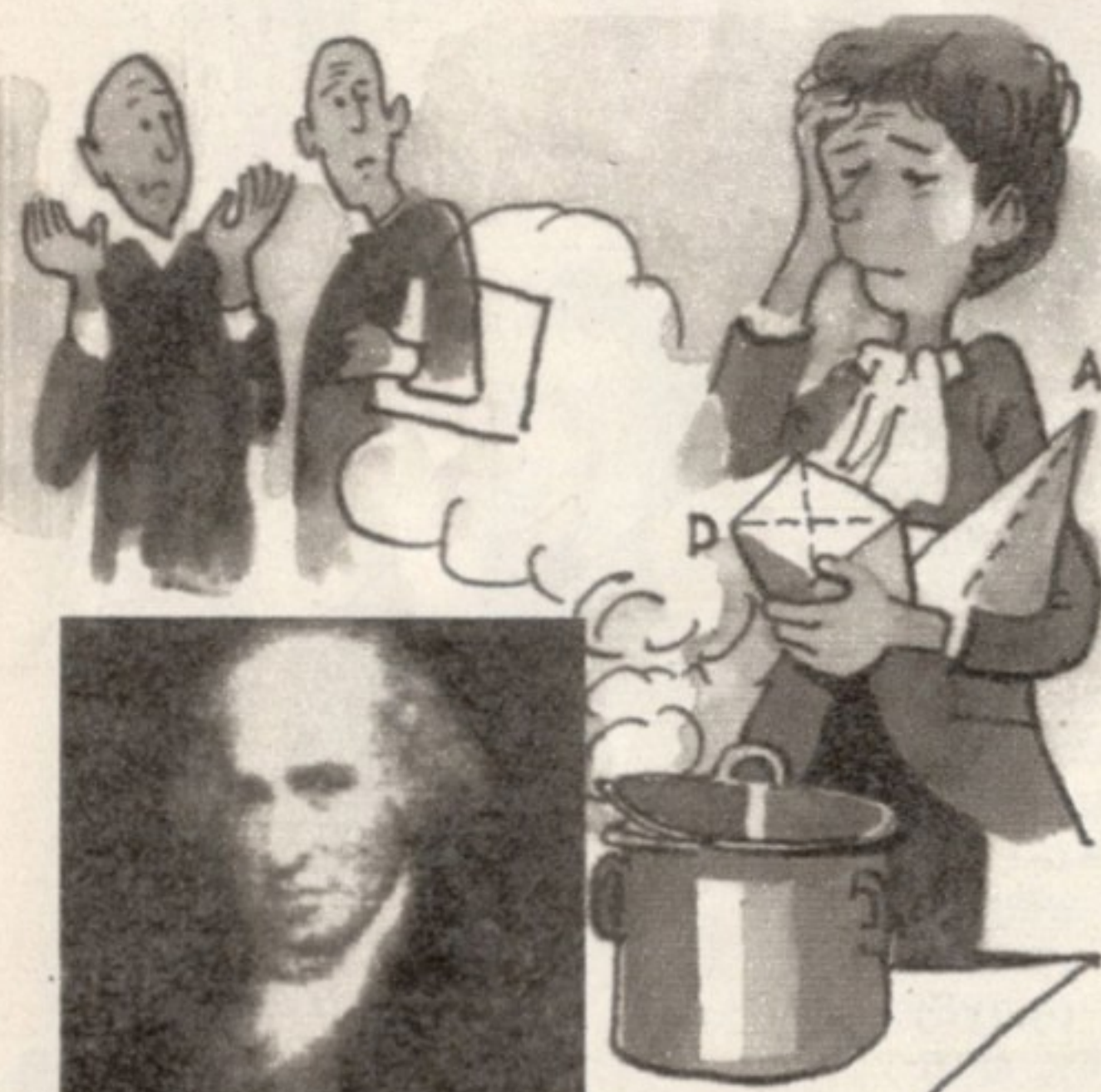

УЧИ ДА НЕ БУДЕШ МАГАРАЦ!

Француски писац ЕМИЛ ЗОЛА (1840–1902) положио је на Сорбони писмени пријемни испит из природних наука и математике, али је пао на усменом из матерњег језика и књижевности. Пошто на Сорбону није примљен, покушао је два месеца касније да се упише на Универзитет у Марсеју што се завршило још горе јер до усмених испита није ни стигао. У писму пријатељу сликару Полу Сезану жалио се: „Ја сам потпуна незналица!“ Касније је написао велики број романа и утемељио натуралистички покрет у књижевности ■

Енглески писац, есејиста и новинар ГИЛБЕРТ КИД ЧЕСТЕР-ТОН (1874–1936) био је гојазно и застрашено дете које је у школи патило и није успело да научи да чита до осме године. Један од учитеља једном му је пред свима рекао: „Када бих могао да ти отворим главу, у њој не бих нашао ни трунчицу мозга, само грумен сала!“ По успеху је све до петнаесте године био међу последњима у разреду. Тада се спријатељио с будућим писцем Бентлијем, отворио се и сасвим се променио тако да је при крају гимназије већ почињао сјајну књижевну каријеру ■

Шкотски инжењер ЏЕМС ВАТ (1736–1819), који је целог живота патио од мигрене, био је слабашно дете које су школски другови малтретирали, а учитељи прогласили за глупо и потпуно неспособно. До изненадне промене дошло је у тринаестој години када је љубав према геометрији утицала на Ватсов брз интелектуални развој. Он је касније направио парну машину што је довело до индустријске револуције ■

Војана Дожић

није хтео да пипне математику. Пикасо је сјајно положио пријемни испит за уметничку школу, али му је и у њој било досадно. Кренуо је да сам учи сликање по Мадриду и Паризу где се више година борио с немаштином пре него што је почео да потреса светску уметност ■

*
* *

Ови сјајни примери уочише нису јаранција да сви лоши ђаци постојају јенији

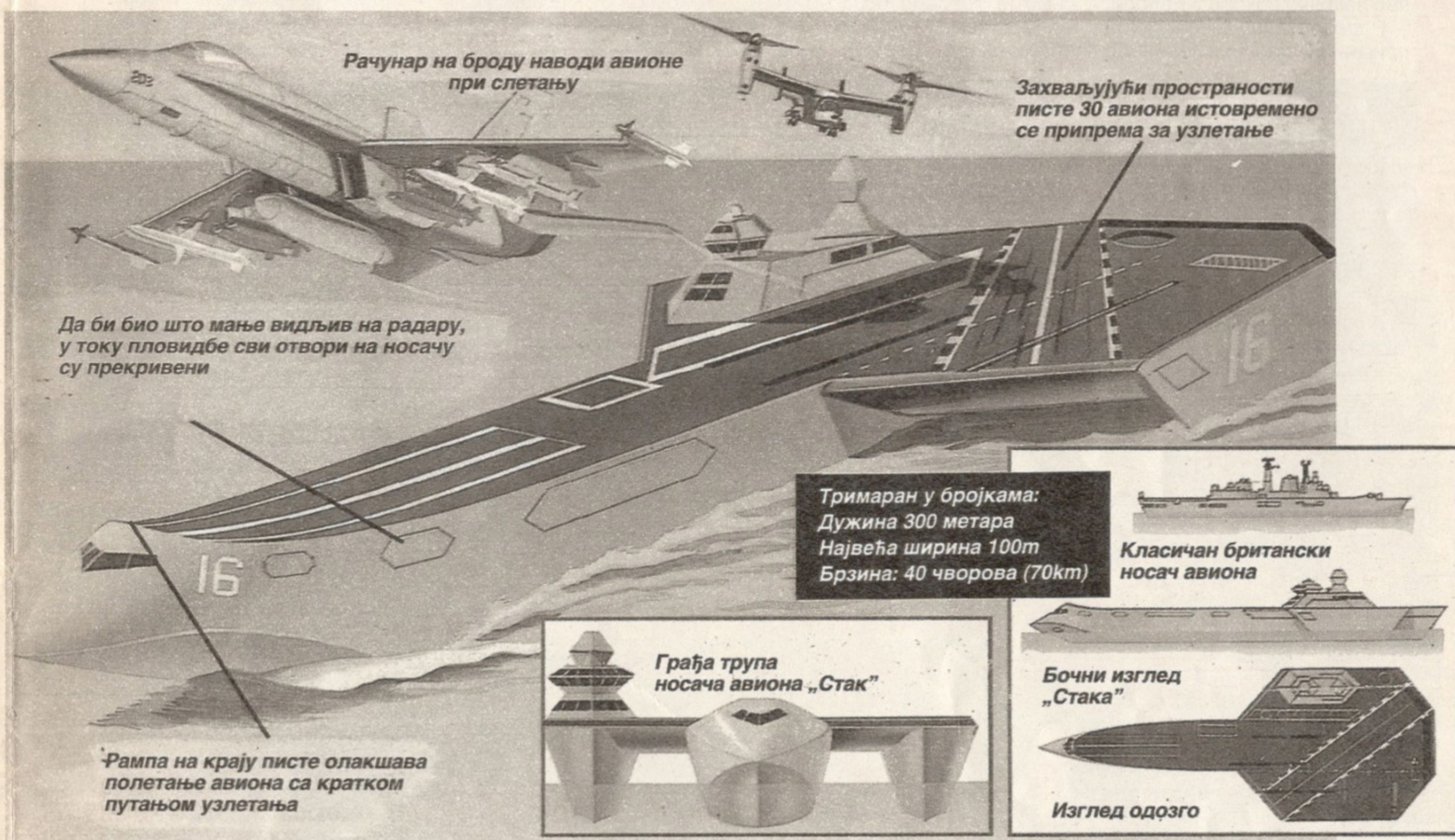
Напредовање у школи шпанског сликара ПАБЛА ПИКАСА (1881–1973) било је успорено његовим упорним одбијањем да се лати ичега другог осим цртања и, када га је у десетој години отац исписао из школе, он је на једвите јаде успевао нешто да прочита или напише. Приватни професор узет да га спреми за средњу школу брзо је дигао руке од безнадежног ђака који

Илустровао Брана Јовановић

За следећи
миленијум

Невидљиви носач авиона

Радар га не открива иако је огроман и носи 55 бомбардера

Британска морнарица на најбољем је путу да уведе технолошке новине које ће изазвати праву револуцију у науци. Наиме, 2015. године биће поринут носач авиона који се зове „Стак“ по енглеској скраћеници од: невидљиви носач авиона тримаран.

„Стак“ ће бити направљен од композитних материјала о које се

звучни таласи врло слабо одбијају, па су готово невидљиви за радаре.

Овај носач ће, такође, бити много бржи, шири, стабилнији, а и знатно безбеднији у случају напада непријатељског брода. Према тврђењу британских градитеља бродова „Стак“ ће моћи да прими 55 авиона, пловиће брзином од 40

чворова (око 70 километара на час), тежина ће му износити 40 хиљада тона, а ако га и уочи непријатељски радар личиће на неки мали безазлени рибарски брод. Захваљујући томе што има три трупа, носач авиона „Стак“ располаже полетно-слетном палубом која је двоструко ширира од уобичајене (око 100 метара), али и

дужа него на другим носачима (око 300 метара). „Стак“ има и више писта што омогућава да се тридесет авиона истовремено припрема за полетање. Приликом узлетања бомбардера ловаца користиће се мост са електромагнетским пистама, док компјутер на броду аутоматски наводи авионе ■

ВЕМ

НА КРОВОВИМА

Све је почело маја 1998. године наизглед безазленом опкладом. Род Бејбер, који се иначе бави телекомуникацијама, после једне седељке обећао је пријатељима да ће покушати нешто што никоме није пошло за руком: успеће се на све највише врхове у Европи.

Родова изјава у почетку је примљена као још једна од

многобројних које се тако олако дају за кафанским столом. Али, за план свог суграђанина чули су људи у „Гинисовој“ агенцији и одмах одлучили да подрже тај јединствени подухват. Од разних дародаваца сакупљено је готово четврт милиона марака, само је требало позабавити се још једном ситницом. После распада појединих зема-

ља Источне Европе, морало је да се утврди колики је тачан број држава на нашем континенту. Кад се дошло до броја 47, Род Бејбер је могао да започне своју пустоловину: за 180 дана треба да освоји све највише планинске врхове у Европи.

Током шест месеци, колико су Бејбер и његова екипа лутали Европом, било је сва-

каквих искустава, од успона на „озбиљне“ висове до освајања планина које једва да тако и могу да се назову.

Планине и „кртичњаци“

Наћи се на Мон Блану (4807) или на Елбрусу (5642), велики је залог и за најискусније планинаре. За освајање ових планина, у Францу-

Без обзира што се у Ватикану нашао на пола, а у Русији на више од пет километара висине, сваки од тих успона био је за Рода Бејбера велики изазов

Један човек на 47 највиших врхова у Европи. Род Бејбер вероватно ће следећи пут добро размислити пре него што се са пријатељима у нешто опклади у кафани.

У Шведској је требало издржати арктичке хладноће, на Арарату страшну мећаву а у Украјини савладати готово недоступне путеве

ској и Русији, Бејбера је златним одличјем посебно наградио војвода од Единбурга.

На Родовој листи нашао се, свакако, и Ватикан. У седишту католичке цркве површине 0,44 квадратна километра, смештеном унутар Рима, Бејбер се лаганом шетњом успео до „планинског врха“ ове државе у држави. И за тај „успон“, слично као и за оне у Данској или Мароку, требало је добити посебну дозволу. И не само то.

Да би освајање било које планине било признато, људи из „Гинисове књиге рекорда“ постарали су се да буду задовољена строго

ЕВРОПЕ

утврђена правила. Прво, на сваки врх требало је стићи пешке, друго – да се баш Бејбер нашао на врху, морало је да се види на сателитском снимку, а све је још ваљало потврдити и фотографијама урађеним на лицу места.

Трновит пут до куће

Путешествије по Европи водило је Бејбера и његову екипу од Исланда, пре-

имена нисам успео да запамтим, непрестано у трци с временом. Некад ми се чинило да је најлакши део било само успињање уз неку планину, а чекање да добијем све оне дозволе тешко ми је падало. Било је и дана када сам се плашио за голи живот.

И Бејбер и његови пратиоци страховали су од боравка у Албанији. У овој земљи од почетка до краја имали су плаћене „чуваре“ који су имали само једно задужење: да их живе и здраве спрове-

ду до подножја Кораба. У Турској су наишли на још веће невоље.

Од 1992. године, од почетка сукоба са Курдима, нико није стигао до врха Арарата. Групи Американаца то је 1996. године замало пошло за руком, али су им, када су већ стигли на 100 мета-

ра од врха, наредили да одустану од подухвата ако им је живот мио.

Бејбер је у Турску стигао у јулу прошле године. Изгледало је да неће имати никаквих тешкоћа, имао је званичну дозволу за успон на највиши врх у овој земљи. Управо кад су завршили са припремама и кренули уз обронке Арарата, стигло је наређење да се подухват обустави. Била је потребна нова дозвола, а то је значило вратити се 1.200 километара назад, молити за нову дозволу и, што је најгоре, узалуд изгубити пуних осам дана.

– Када бих све ово морао да поновим – наставља Беј-

ко земаља Скандинавије, до Источне Европе и Русије. Потом нове стотине и стотине километара до југа Турске, преко Грчке, бивше и садашње Југославије, да би се потом докопали и неизбежних Алпа. Следили су врхови у Шпанији и Португалу пре него што су стигли до „кућног прага“, планине Бен Невис у Шкотској.

– Сви ме питају да ли је било напорно – сада већ задовољно може да прича Род Бејбер – а ја сваки пут одговорим да је циљ који сам себи поставио био јачи од умора. Толике дане и месеце провели смо на путу или у градовима којима ни

47 НАЈВИШИХ

бер – ниједног тренутка не бих се двоумио. Без обзира на све напоре, увек ће ми у сећању остати лепо тренуци те чудесне пустоловине. Чини ми се да сам успео да сло-

жим све делове једне велике слагалице и да се први нађем на свим крововима Европе. Како да не будем поносан? ■

В. С.

деветнаест

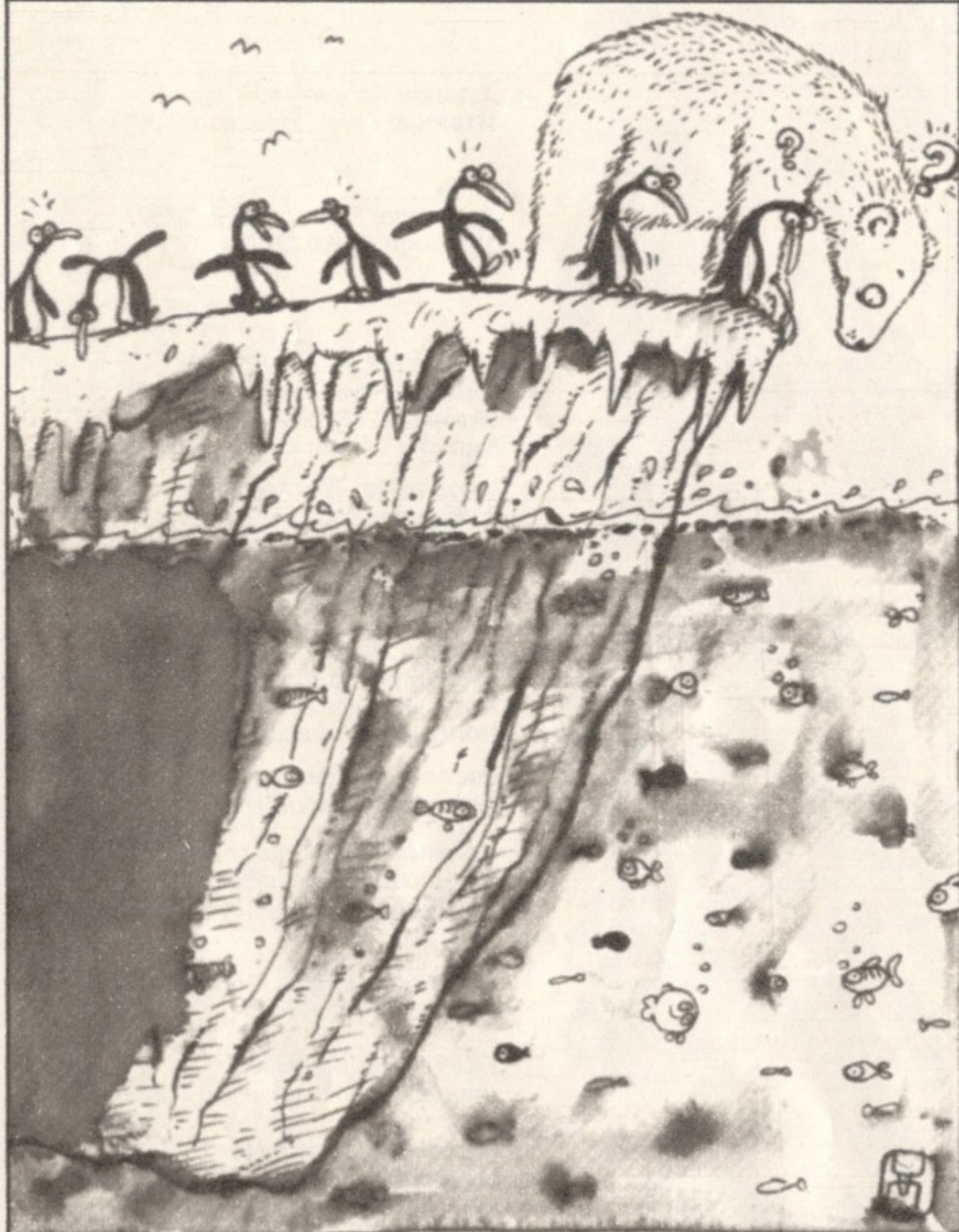
СВЕТ У БРОЈКАМА

Море чаја сваког дана

● 2,99 билиона марака штедљиви Немци имају у банкама и штедионицама.

● 750 милијарди тона износи, према прорачунима, маса 5,6 широког и 19,3 километра дугачког леденог

● 300.000 износи број деце која су дошла на свет захваљујући вештачком оплођењу, и то рачунајући од 1978. године када се у Великој Британији родило прво дете из епрувете, девојчица Луиза Браун.

брега који се откинуо од Антарктика и плови према северу брзином од 1,3 километра на сат.

● 7 милијарди долара сваке године згрне организовани криминал да би помогао да шест милиона особа илегално пређе неку границу.

● 185 милиона шоља чаја свакодневно се испије у Уједињеном Краљевству. Око 87 одсто овог напитка не приправља се више на стари начин, све више се купује чај у филтер-врећицама.

● 200.000 деце мајке су путем дојења заразиле вирусом сиде.

● 690 затвореника долази на 100.000 становника у Русији, што је у просеку највише на свету.

● 31,3 одсто пута јединица се као прва бројка нађе ако наслепо изаберемо било који низ бројева већи од четвороцифреног.

● 20 метара снизио се од почетка 1960. године ниво Мртвог мора које већ лежи 410 метара испод нивоа осталих мора ■

Илустровао Душан Павлић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ШИРЛИ НЕУСТРА

Хладно јануарско јутро почело је као и сваки радни дан у породици Бадке. Ширли је испратила мужа Џефа на посао и старијег сина Кристофера до школског аутобуса. Млађег Џозефа одвезла је до његове школе а потом продужила на свој посао у компанији „Саутленд Тимбер“, која се налазила у једносратној кући од цигала, у близини аеродрома Буш Филд у граду Аугусти, држава Џорџија.

Тридесетшестогодишња Ширли Бадке била је секретарица и нешто пре де-

Ширли Бадке, снимљена са својим бившим директором Дејвом Дојом, испред зграде која носи њено име

**Авион „цесна“ чија
су оба мотора
отказала промашио
је писту, запалио се,
ударио у најближу
зграду и заглавио
се у просторији у
којој је у том часу
радила секретарица
компаније
„Саутленд Тимбер“**

Породица Бадке
годину дана пре
несреће

ШИВА

вет сати ујутро куцала је извештај када је директор компаније Дејв Доу прошао, поздравио је и ушао у своју канцеларију.

У том истом часу, око 25 километара од Буш Филда, двомоторни авион „цесна“ покушавао је да се некако домогне аеродрома. Пилот је већ обавестио контролу лета да му је отказао десни мотор и да је принудно слетање једини избор.

Само неколико минута касније пилот је јавио да му не ради ни леви мотор, па не верује да ће успети да се спусти на аеродром. Контролор лета видео је покварени авион чији се десни пропелер уопште није кретао, а леви се обртао све спорије, по инерцији. И, на нешто мање од 1,8 километара од писте, „цесна“ се срушила иза линије дрвореда.

Неколико минута после девет сати зазвонио је телефон, Ширли Бадке је подигла слушалицу, случајно погледала кроз прозор и видела огромну пламену лопту како иде према њој. Сकोчила је и покушала да побегне када је запаљена „цесна“ грунула право у њену канцеларију.

Директор Дејв Доу излетео је из своје собе и угледао стуб ватре како посрће по ходнику. Из пламена је чуо Ширлин глас који је дозивао у помоћ. Ширли је, натопљена бензином, жива горе-

ла. „Лези на под и ваљај се!“, викнуо је Доу. Ширли се срушила и Доу се бацио на њу ударајући рукама пламенове док није угасио ватру.

Беле кости према плавом небу

Један службеник помогао му је да Ширли, изгореле одеће и косе изнесу на паркиралиште. Доу је свукао кошуљу и покрио је. По њеним уснама видео је да жели нешто да му каже и сагнуо је главу да би је чуо. „Седам... два... два...“ Бројеви? Сигурно халуцинира, помислио је. Али, Ширли је прошаптала још четири броја.

Био је то број Џефовог телефона на послу. Ширли је тражила свог мужа. Лежећи на леђима и гледајући у небо, подигла је руку да заклони очи. Тада је приметила да на шаци уопште нема коже. Видела је само кости, беле кости наспрам плавог неба.

Џеф Бадке прилазио је аутомобилом згради компаније „Саутленд Тимбер“ када су кола хитне помоћи кретала према болници. Следеће што је видео била је угљенисана, искривљена олупина авиона заглављена у канцеларији његове жене.

Тако је 12. јануара 1955. године почео најгори дан у животу Ширли и Џефа Бадкеа који су се упознали и заволели када је њој било шеснаест, а њему деветнаест година.

У одељењу за опекотине Медицинског центра у Аугусти мало ко се надао да ће Ширли преживети. На више од 85 одсто тела млада жена имала је опекотине трећег степена од којих теже не постоје.

Медицинска сестра веома озбиљног лица увела је Џефа у одељење хитне помоћи да види своју жену. „Плашим се да се неће извући, рекла му је. Џеф је једва стигао да погледа Ширлино унакажено тело јер су је већ возили у собу за интензивну негу где су је лековима успавали да би се мање мучила.

Волим те

Докрот Херман Орлет рекао је Џефу да ће дати све од себе да је спасе ако то уопште буде могуће. Објаснио је да ће узети комадић здраве коже са Ширлиног паузуха која ће у лабораторији да расте све док не добију довољно кожног ткива за пресађивање, а то ће потрајати више недеља.

Од тога дана Ширли је лежала у стерилној, изолованој просторији умотана у завоје, прикључена на разне уређаје. Дисала је кроз цев која је из отвора у њеном врату ишла до респиратора и он је у ствари, дисао уместо ње.

Да би се отклонила могућност заразе, лекари су ограничили број посетилаца. Само је Џеф, пошто би прошао одређен поступак стерилизације, сваког јутра и вечери долазио и седео крај Ширли која је лежала без свести, под лековима, као мртва. Дани су пролазили и претварали се у недеље.

Џеф није желео да једанаестогодишњи Кристофер и седмогодишњи Џозеф виде мајку у таквом стању и није их доводио у болницу. Једног дана снимио је њихове поруке мајци и понео их са собом.

У Ширлиној соби укључио је касетофон и, чим су се зачули дечији гласови, уређаји који су бележи-

—двадесет један

ли откуцаје њеног срца и дисање и који су се иначе оглашавали правилним, једноличним звуцима, почели су да раде тако убрзано да је зазвонио аларм. Џеф је скочио, сестре су дојуриле. А када су схватили шта је изазвало овако бурну реакцију, запрепастили су се. Ширлин мозак, у добокој коми, као да је неким својим делом нешто ипак чуо.

Током првог месеца Ширлиног боравка у стерилној соби лекари су већ увелико започели гајење коже која ће заменити изгорелу. Доктор Орлет калемиио је на стотине комадића узгајане коже. Ширли је чекало више од 30 операција пресађивања.

Једне вечери дежурна сестра је, излазећи из њене собе, по навици рекла: „Лаку ноћ, Ширли“. На то се укључио аларм респиратора. Сестра је пришла и видела да болесница дише сасвим нормално. Да ли је могуће да је намерно укључила аларм задржавајући дах?

„Ширли“, рекла је сестра, „Ако ме чујете, задржите дах“. Аларм се поново огласио. „Да ли то покушавате нешто да ми кажете?“ Аларм се поново укључио. Ширлини очни капци били су зашивени, али су покрети очију испод њих могли да се виде. Сестра јој је рекла да помери очи горе-доле као знак за „да“ и лево-десно као знак за „не“.

„Да ли вам је хладно?“, питала је сестра. Очи су се покренуле лево-десно што је значило да није. „Желите ли да останем с вама?“ Очи су показале „да“. Ширли је била при свести, али је ускоро поново пала у кому.

Тек у априлу лекари су смањили количину лекова да би се болесница постепено будила из изазване несвести. На дан 16. априла, три месеца после несреће, извађена јој је цев за вештачко дисање. Ширли се мало промешкољила и Џеф се сагнуо да је пољуби. Тада је чуо промукли шапат: „Волим те, драги“.

Ширлин глас постајао је из дана у дан све снажнији. Питала је мужа о синовима и, што је било сасвим необјашњиво, о догађајима које јој је Џеф описивао док је била у дубокој несвести. Сад је постала свесна свога стања и ужасних болова. Пресађена кожа личила јој је на танушну хартију, а при сваком покрету као да

су је боли ножевима. Хоће ли икада поново моћи да хода и да користи руке, питала се.

А кад се види у огледалу?

Одлучила је да се не преда и без ичијег савета почела је да вежба: да мало покреће главу, да подиже руке, да исправља прсте. Једне мајске ноћи дежурна сестра чула је из њене собе необичне звуке. Отворила је врата и видела како Ширли, стегнутих зуба да не би вриштала од бола, лагано подиже једну ногу, па другу, једну, па другу. Пресађена кожа још је била у пливковима.

Вежбе су постале део њеног болничког живота. Болело је страшно, али је Ширли вежбала силом, терала је себе да покреће колико год може и руке, и ноге, и врат, и прсте. О њеној вољи почело је да се прича по болници. „Неустрашива“, назвао ју је доктор Херман Орлет.

Ширли је стицала снагу и сада су сви почели да брину шта ће се догодити када себе буде први пут видела у огледалу. На лицу је имала закрпе црвене, пресађене коже и ожиљака, рупу уместо уста и надуте, зашивене капке, тек ту и тамо нешто што је једва личило на косу.

Џеф и она одлучили су да јој синови први пут дођу у посету 14. маја, на амерички Дан мајки. Тог дана Ширли је први пут затражила огледало. Кроз мајушне отворе на зашивеним капцима видела је како изгледа. Проговорила је после неколико минута: „Боље је него што сам мислила“.

Олимпијска бакља у њеној руци

Пре него што ће јој доћи деца, замолила је да је преместе на лежаљку чији је горњи део могао да се спушта и подиже. Хтела је да им буде близу. Чим су ушли у собу, дечаци су се расплакали од узбуђења, пресрећни што је виде после толико времена.

Свакога дана Ширли је, плачући од бола, разгибавала укочене зглобове све док из њих не би потекла крв. Вежбала је неуморно током следећих месеци, после безброј операција пресађивања коже и терапија које су следиле. Августа месеца већ је била у стању да помало, лагано и неспретно, корача ходником испред своје собе.

Кући је дошла 25. августа 1995. године, 225 дана после несреће. А једанаест месеци касније, јула 1996. године, први пут је изишла на улицу. Унакаженим рукама прихватила је олимпијску бакљу коју јој је предао један од тркача. Бакља је ношена, из руке у руку, широм Америке пре него што ће ући на олимпијски стадион у Атланти.

Уз поклике бодрења: „Напред, Ширли!“ уз Џефа, пронела је бакљу корачајући неколико стотина метара и предала је следећем тркачу.

*

Данас Ширли Бадке живи као свака обична мајка и жена. Чека је још операција. Августа 1997. присуствовала је отварању нове зграде од десет соба која носи њено име и где могу да бораве чланови породица жртава пожара и опекотина. То је поклон Ватрогасне фондације за опекотине југоисточне Аугусте ■

Б. Д.

Илустровао Брана Јовановић

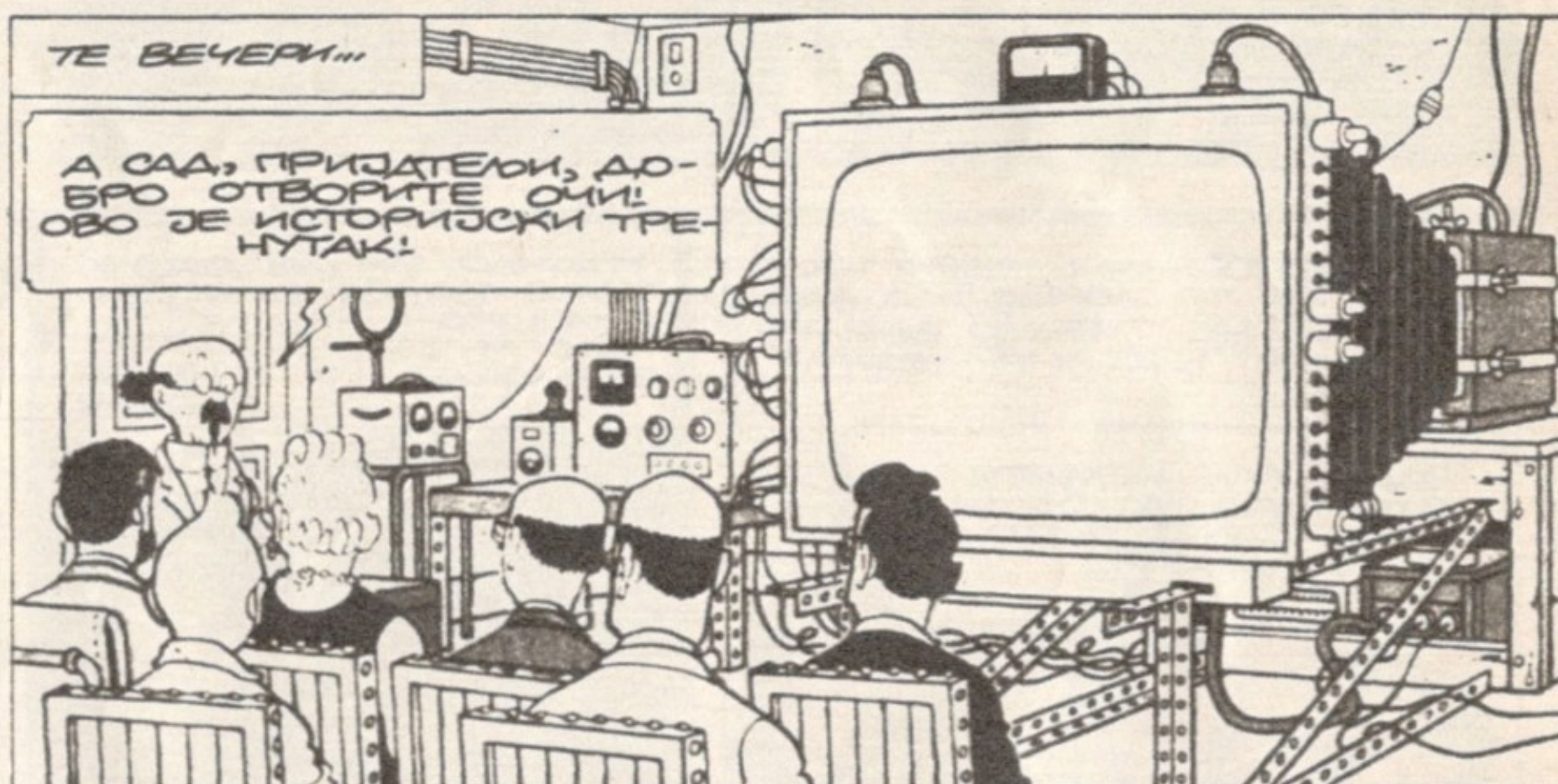
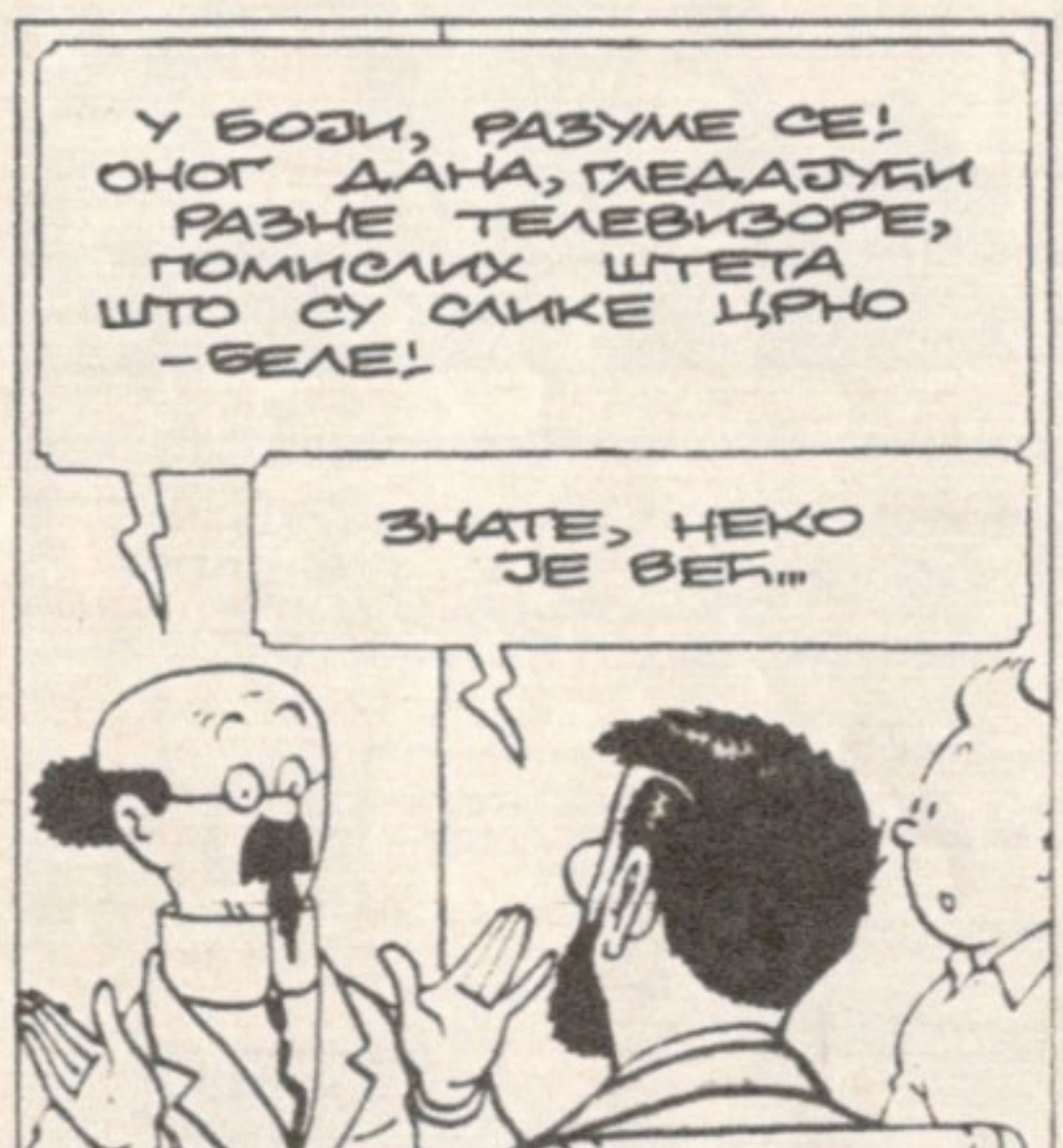
ТИПТИНОВЕ ПУСТОЛОВИНЕ

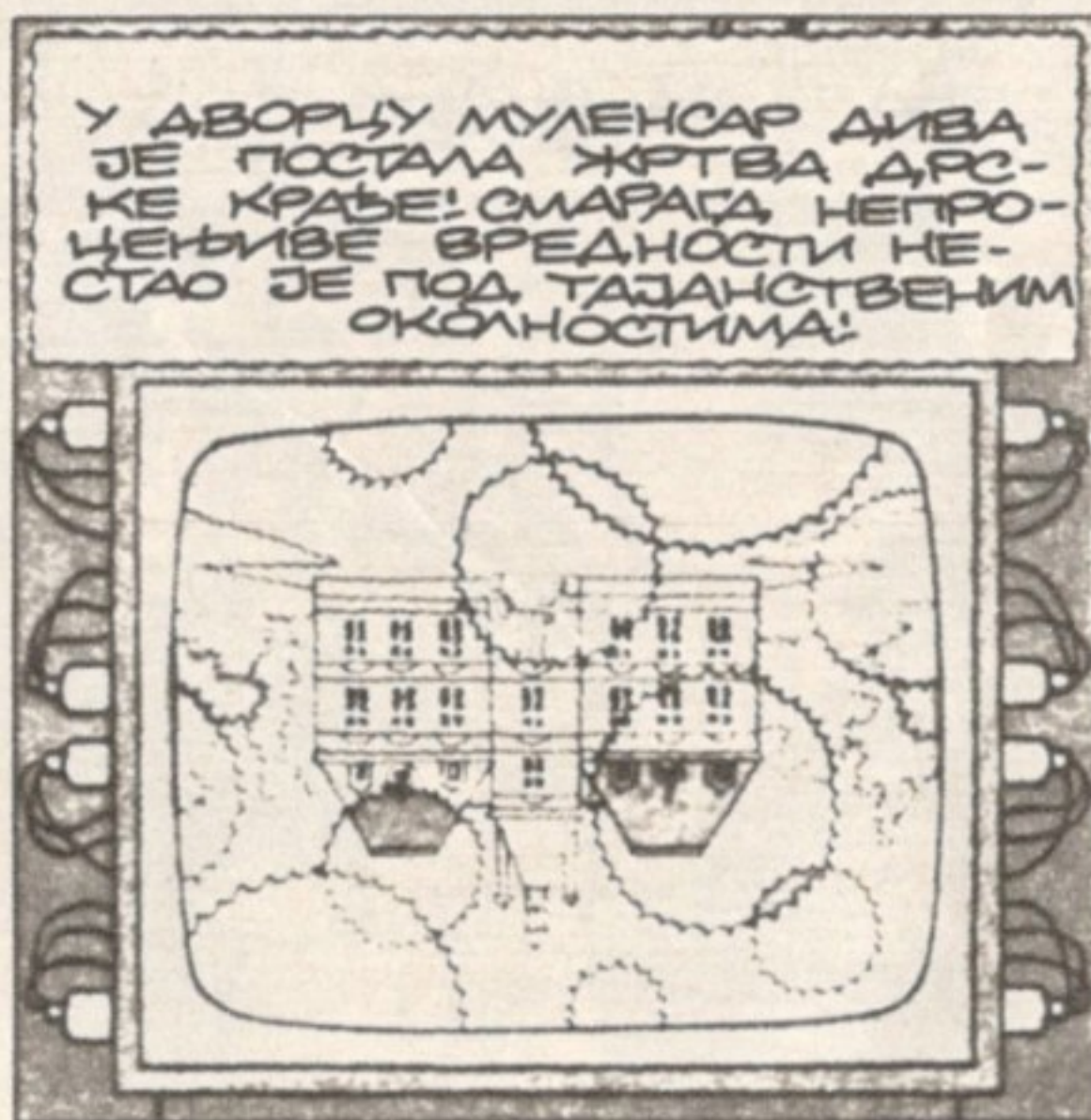
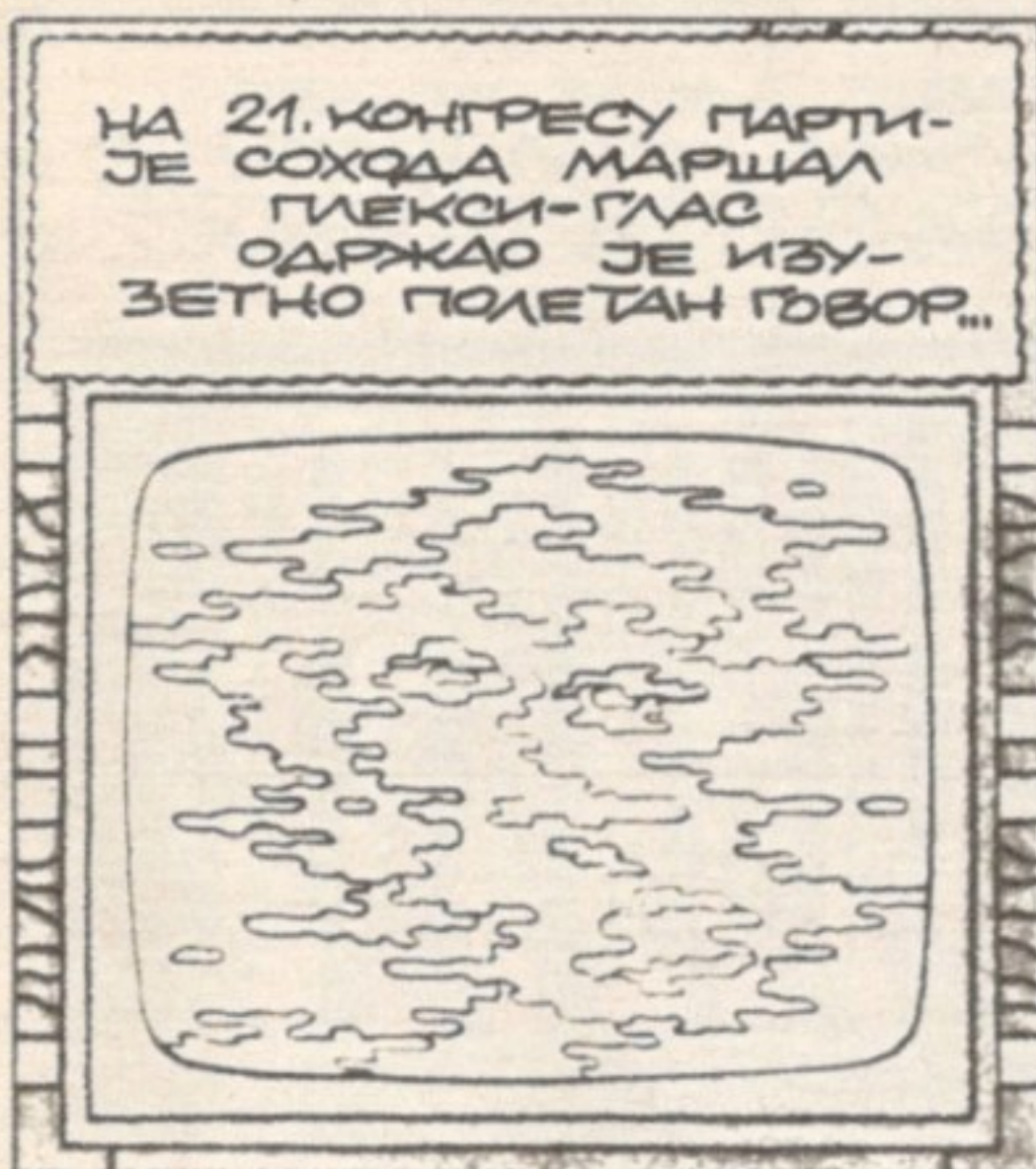
СМАРАГД ГОСПОЂЕ КАСТАФЈОРЕ

IV ДЕО

НАПИСАО И НАЦРТАО ЕРЖЕ

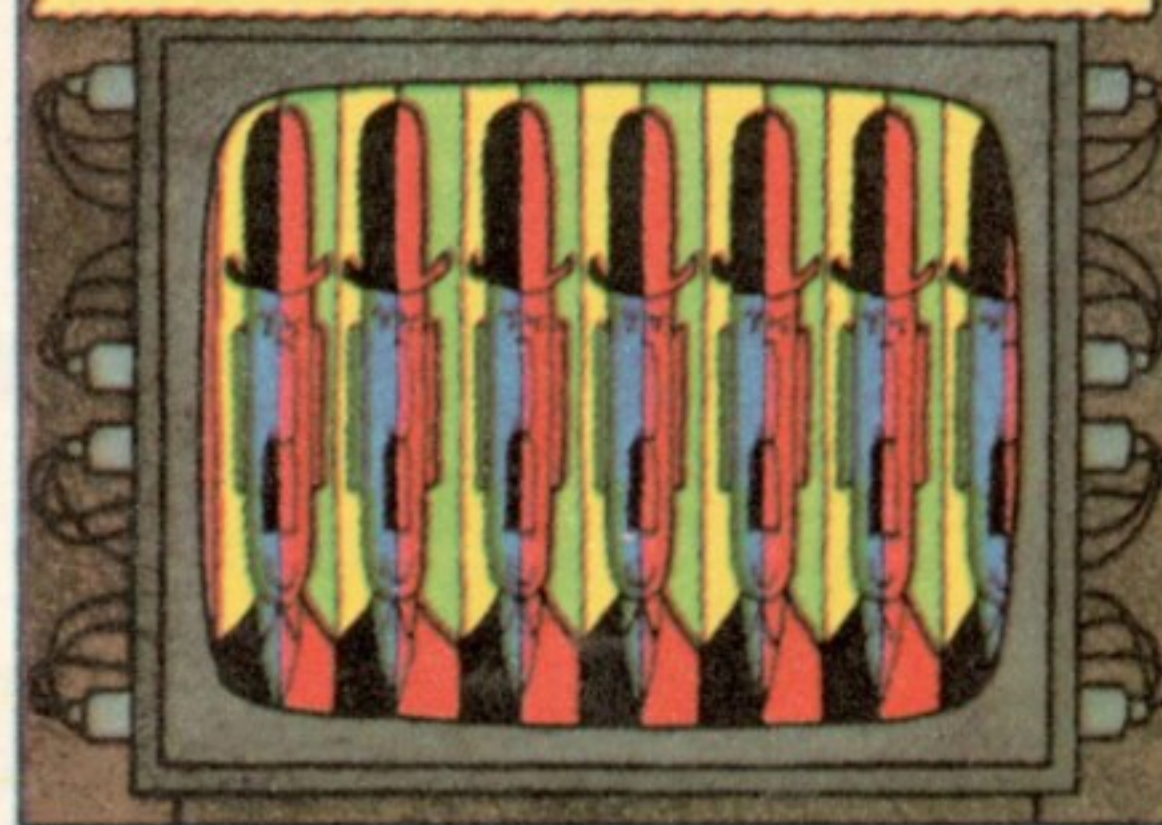
НАШЛИ СМО МАКАЗИЦЕ
ДЕВОЈКЕ ГОСПОЂЕ КА-
СТАФЈОРЕ! У ДРУГИМ
КОЛИМА...

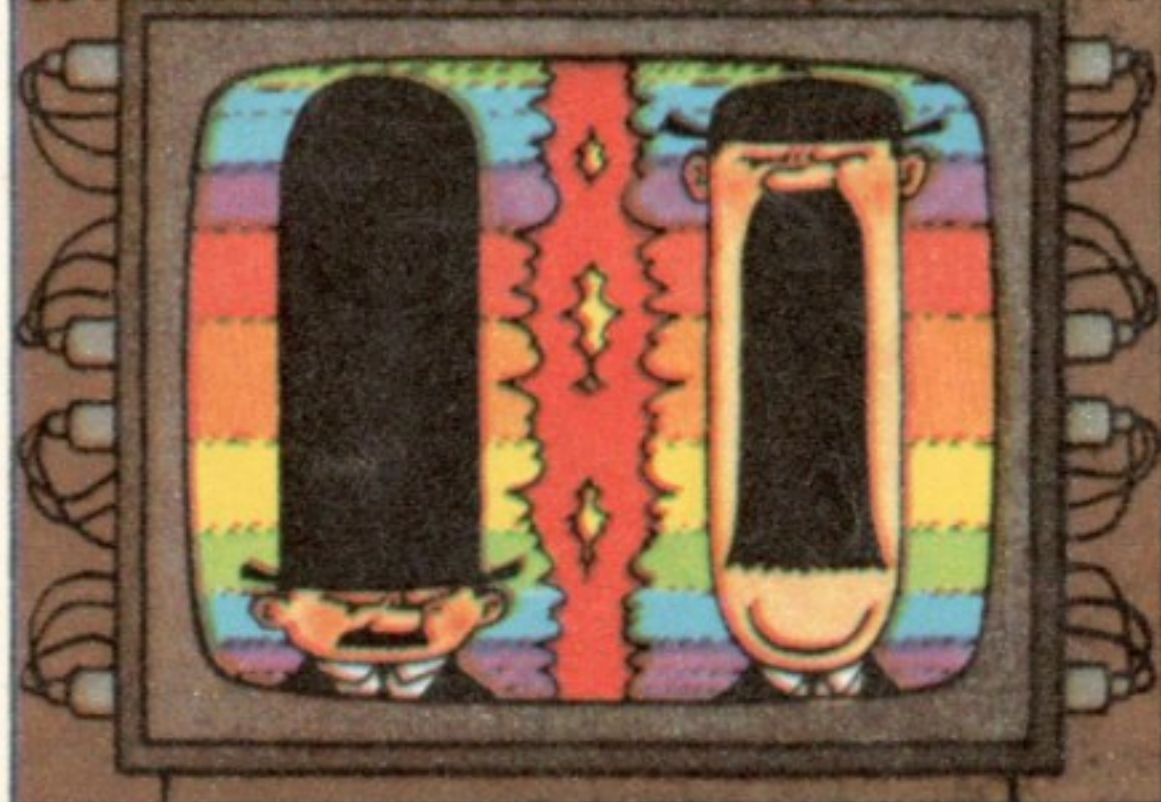
...ОТКРИЛИ СМО ДРЕСИ-
РАНОГ МАЈМУНА! СМА-
РАГА ЈЕ, ОЧИГЛЕДНО,
МОГАО ДА УКРАДЕ СА-
МО НЕКО КО УМЕ ДА
СЕ ВЕРЕ ПО ЗИДОВИМА,
НЕКО ЛАК И ОКРЕТАН!
ТО ЈЕ МАЈМУН! СВИ ИЗ
БАНДЕ ТО ДРСКО
ПРИЧУ!

ТВРАДЕ ДА ЈЕ МАКАЗЕ
НАША МАЛА ЦИГАНЧИ-
ЦА, А ДА МАЈМУН НИЈЕ
МРАЊУО ИЗ КАВЕЗА...

ЕТО, ТАКО СТОЈЕ СТВАРИ...
САМО МИ, НАРАВНО, БУ-
ТИМО К'О ЗАЛИВЕНИ! ОСТА-
ЈЕ ЈОШ САМО ДА СЕ НАБЕ
СМАРАГА...

...ШТО ЋЕ ЗА ДЕТЕКТИВЕ
ВАШЕГ КАМЕРА БИТИ
СИТНИЦА! ХВАЛА ВАМ,
ГОСПОДО, НА БРИДАНТ-
НОМ ИЗЛАГАЊУ ЧИЊЕНИЦА!

А САД СА УЗБУДЉИ-
ВЕ ДРАМЕ ПРЕЛАЗИМО
НА ЈОШ ЈЕДНУ
ТЕМУ...

СЛУЧАЈ ЈОШ НИЈЕ
ЗАВРШЕН, АЛИ...

СВЕ МИ
ИГРА ПРЕД
ОЧИМА!

ЈА ВИДИМ
ДУГЛО!

И
ЈА!

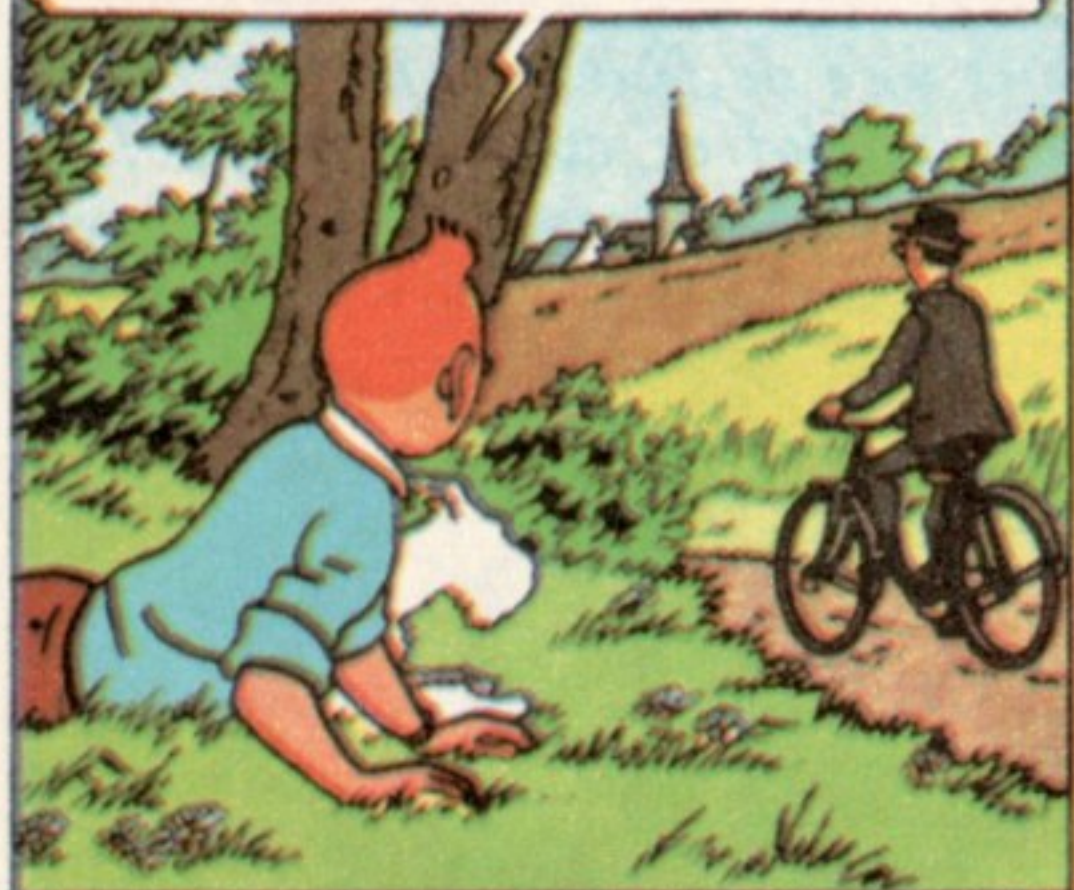

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА...

СИРОТИ ЦИГАНИ!
УБЕДЕН СМ ДА СУ НЕ-
ВНИ! ДА БАЦИМ ЈОШ ЈЕ-
ДАН ПОГЛЕД НА ЗИД!
И МАЈМУН ВИ ОСТАВИО НЕКИ
ТРАГ, АЛИ НИСАМ НАШАО
НИЈЕДАН! ШТА САД?

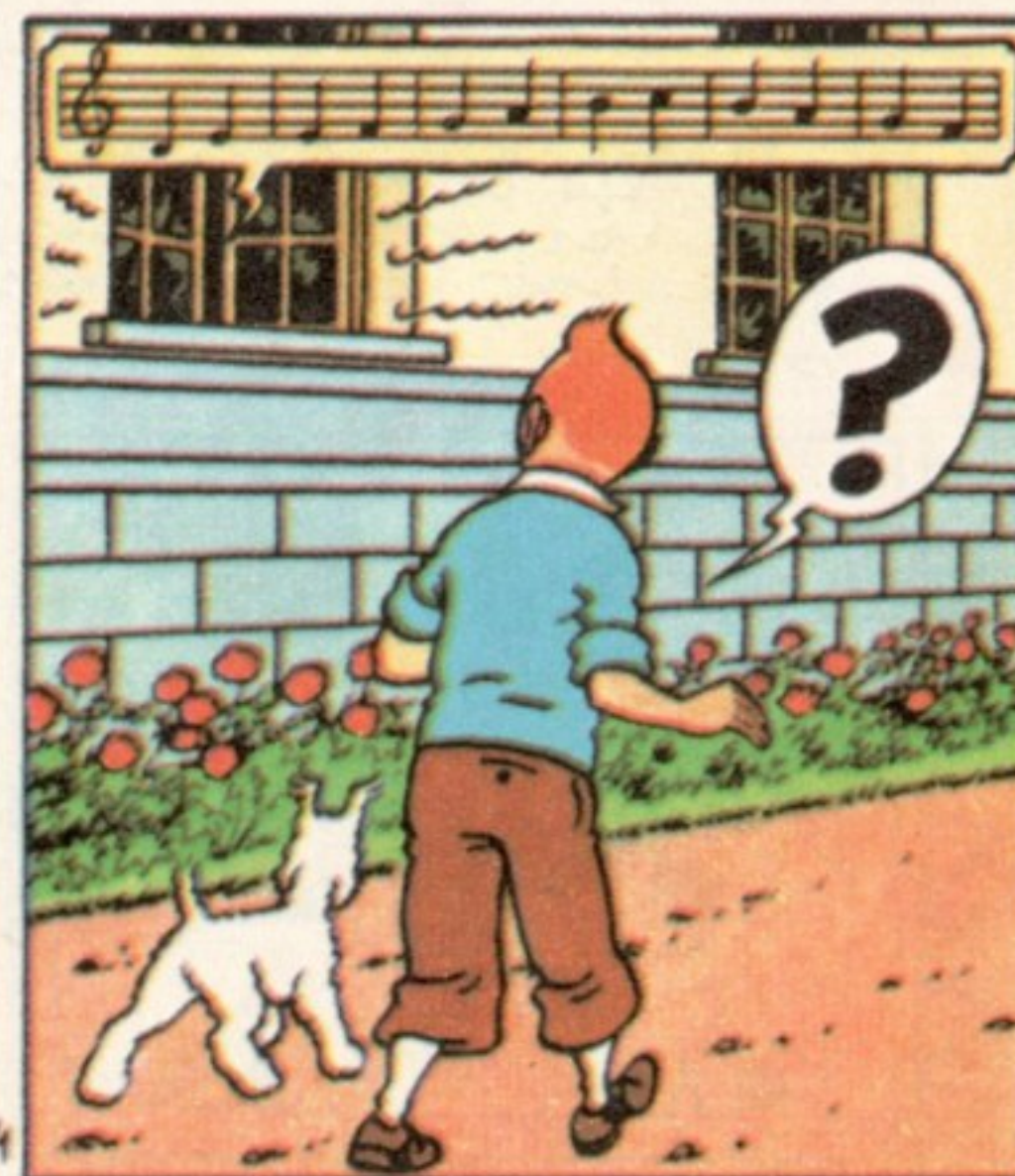
ГЛЕ!
ГОСПОДИН ВАГНЕР ИДЕ
У СЕЛО НА НЕСТОРОВОМ
СТАРОМ БИЦИКЛУ!

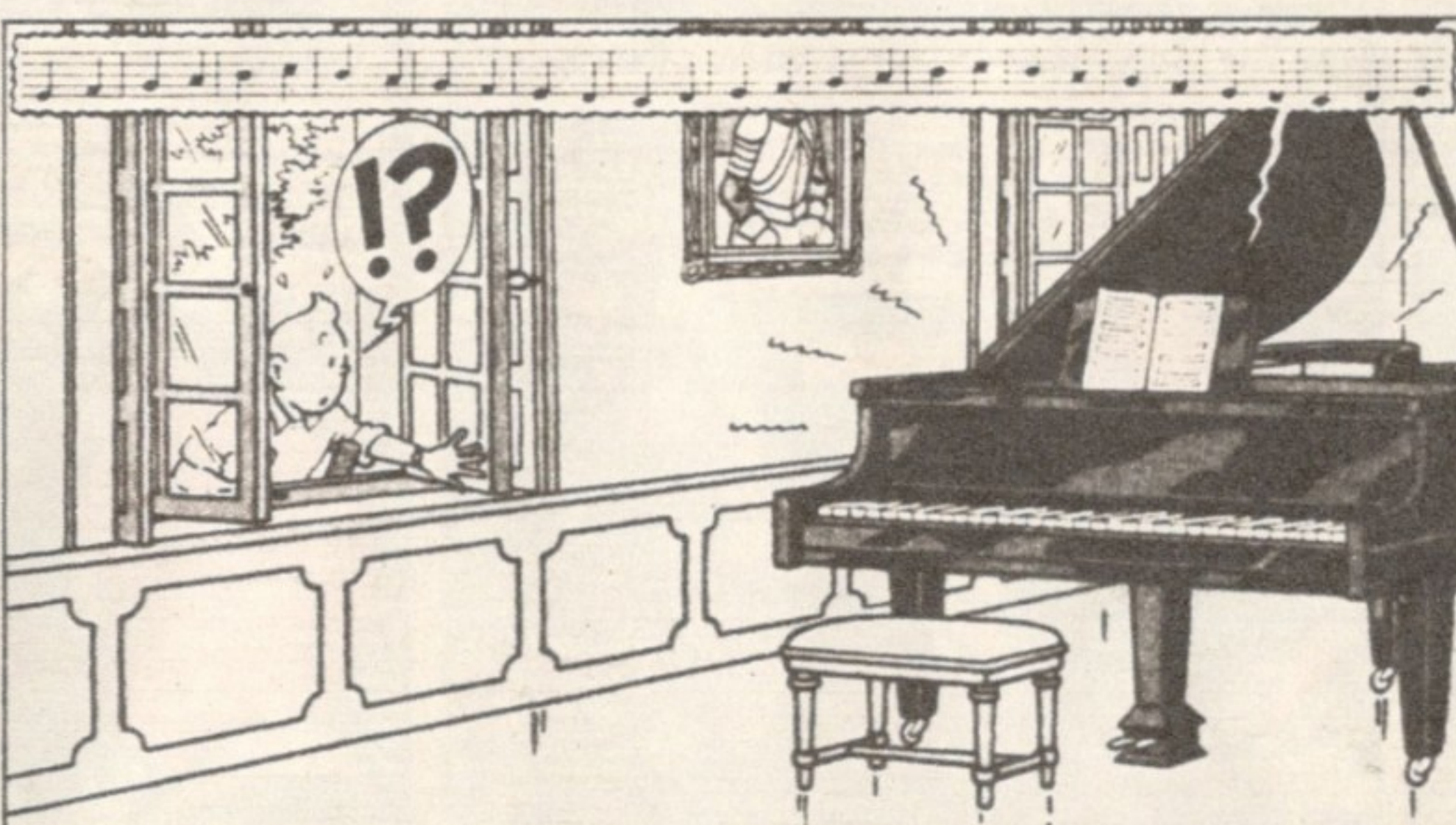

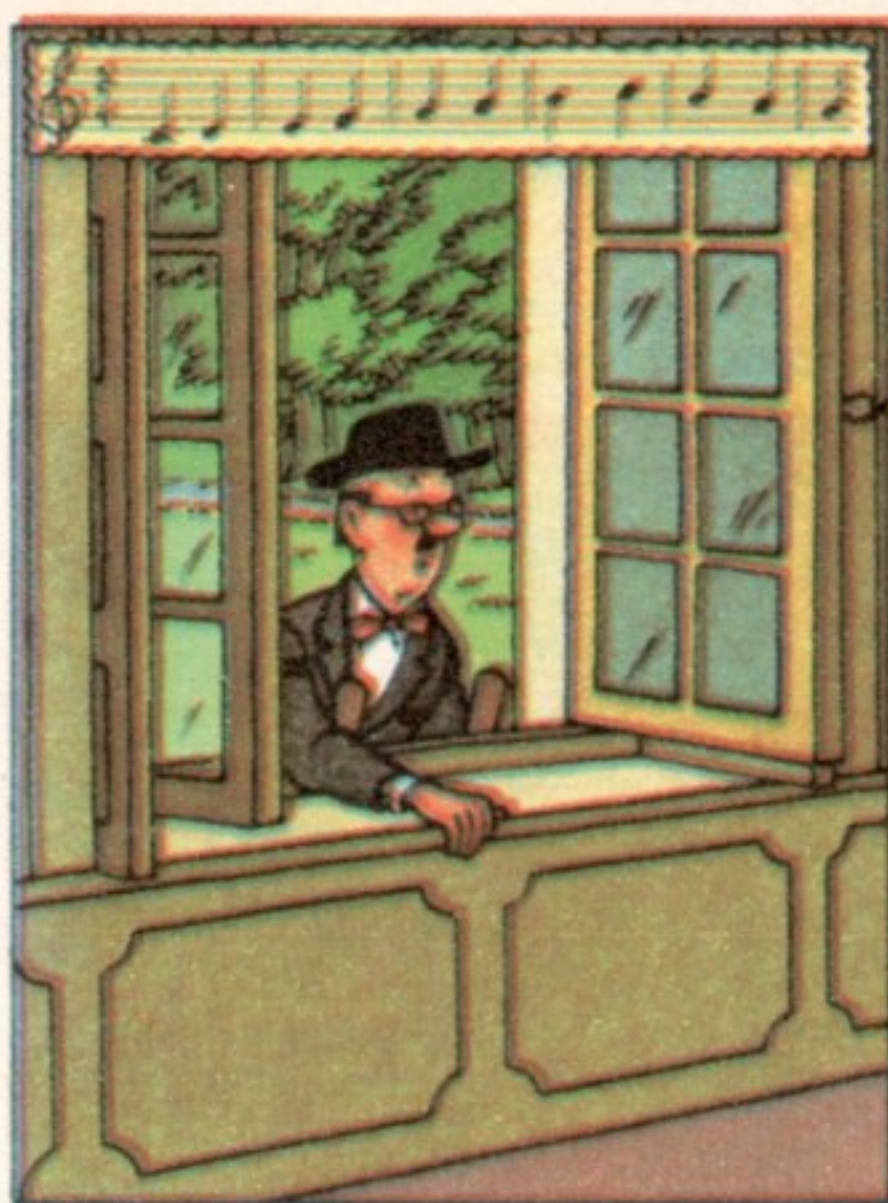
СИГУРНО ЈЕ
ДОБИО
ДОЗВОЛУ ДА
СЕ ОДВОЈИ ОД
КЛАВИРА! ИС-
КОРИСТИМО
ПРИЛИКУ, СНЕ-
ШКО!

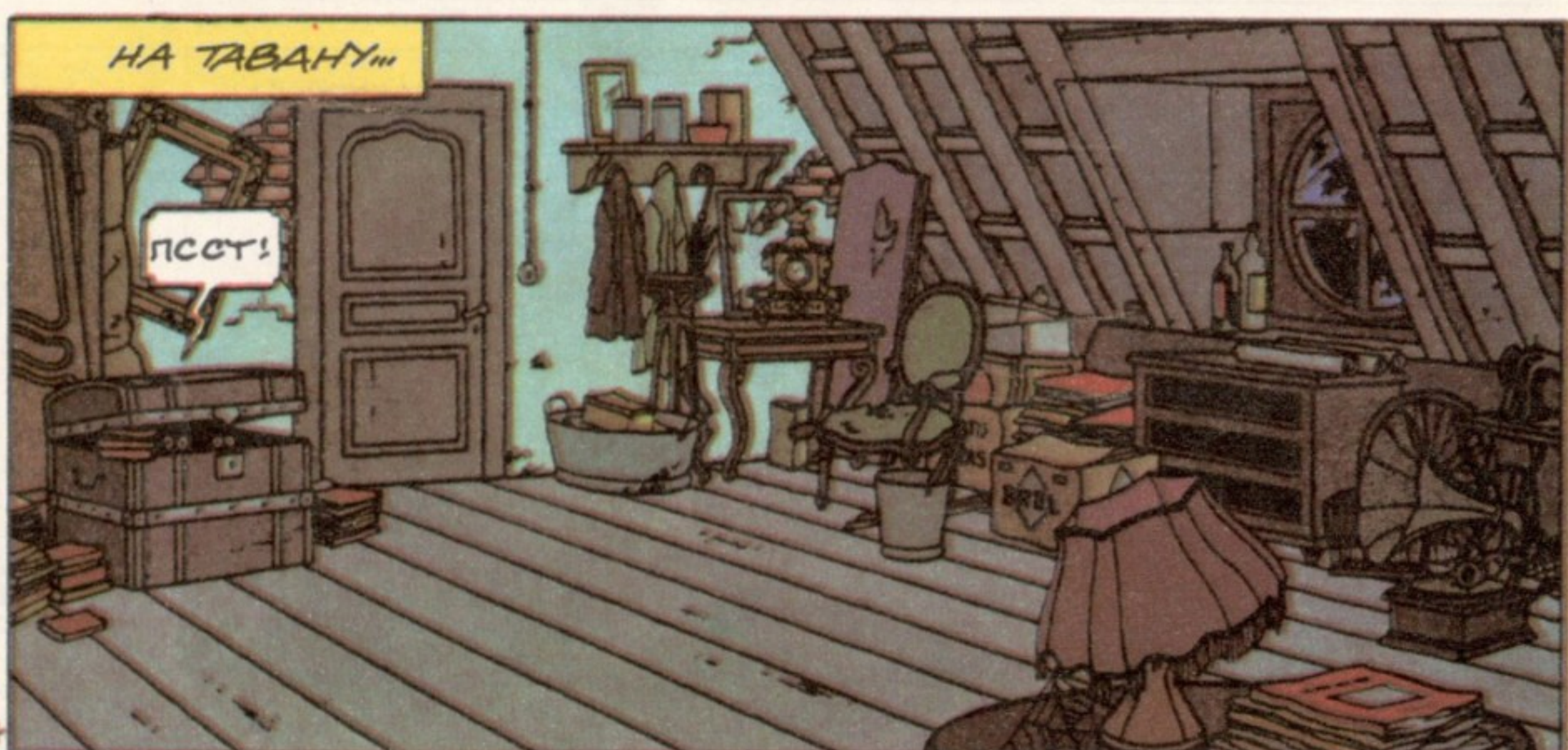

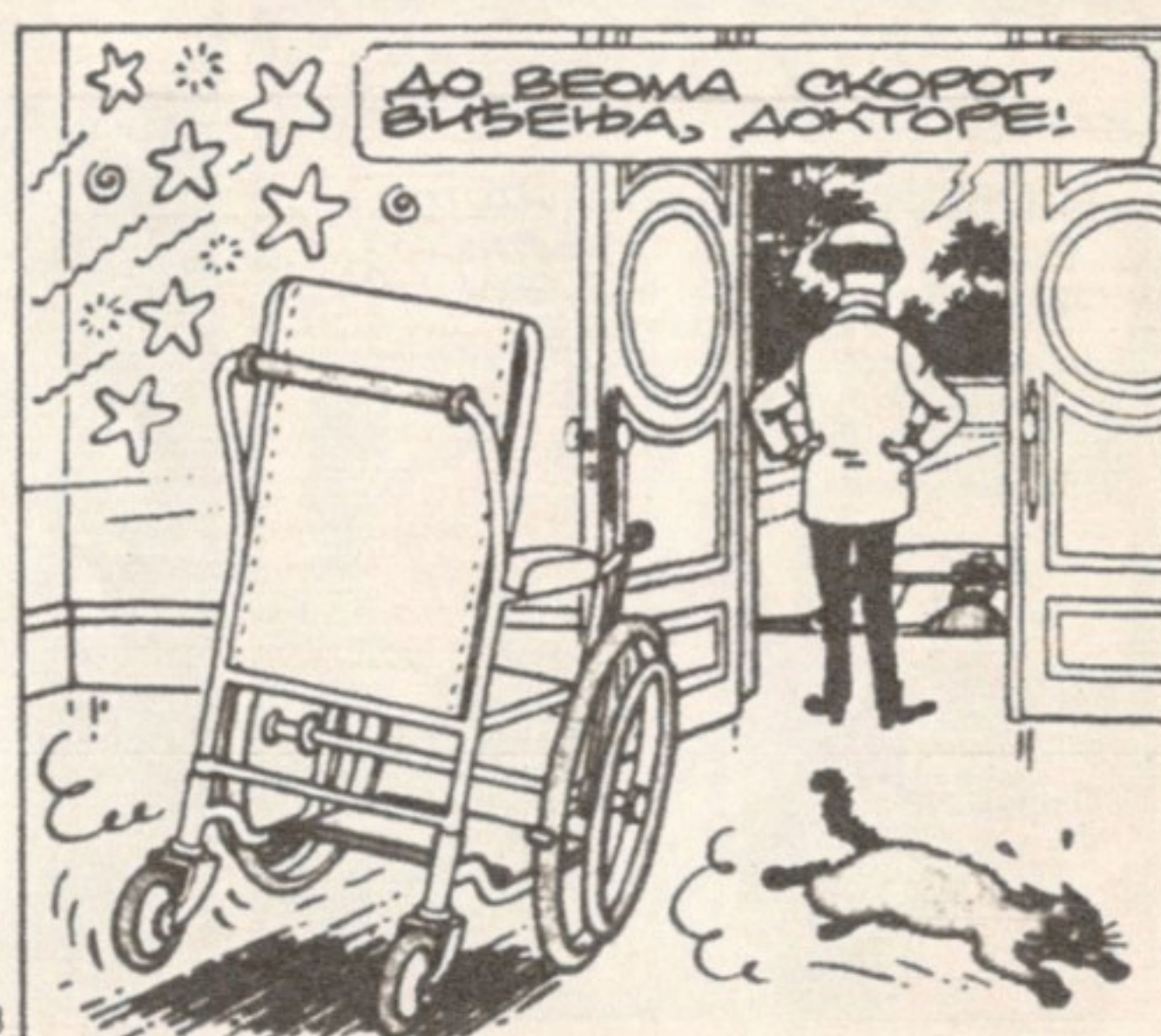
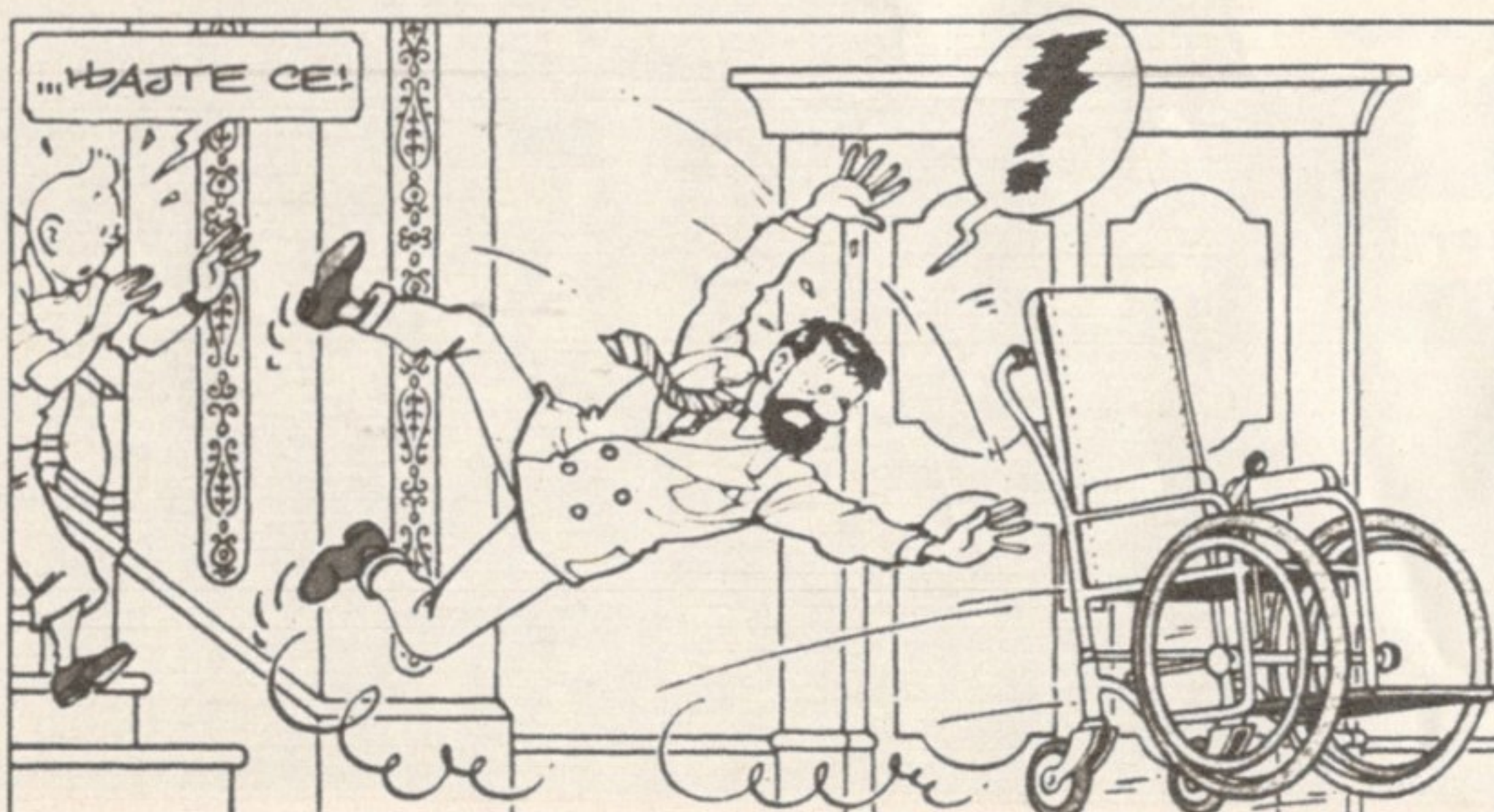
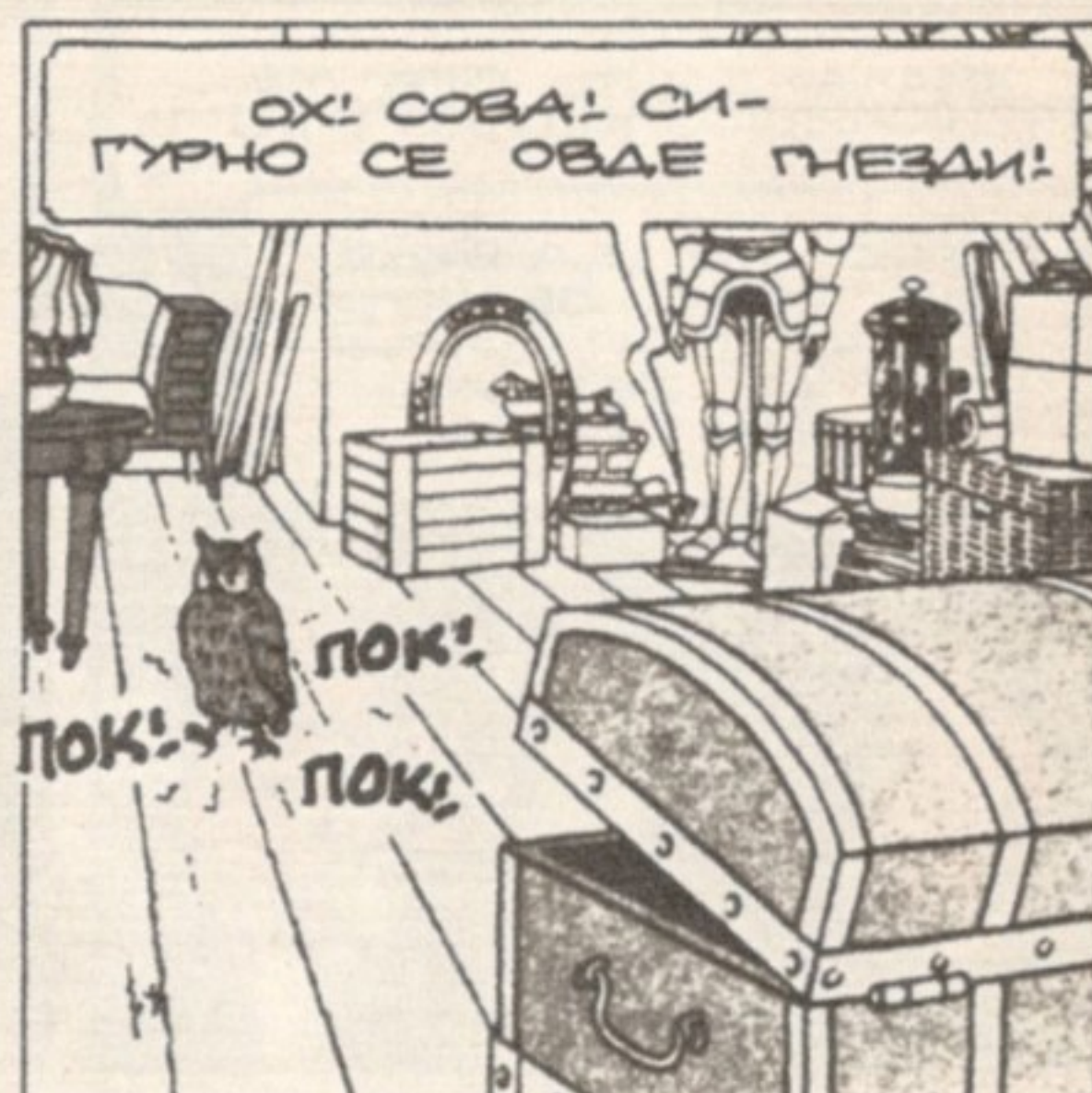
ЏАДЕМО
У ДВОРАЦ
ДА МАЛО УЖИ-
ВАМО БЕЗ МУ-
ЗИКЕ...

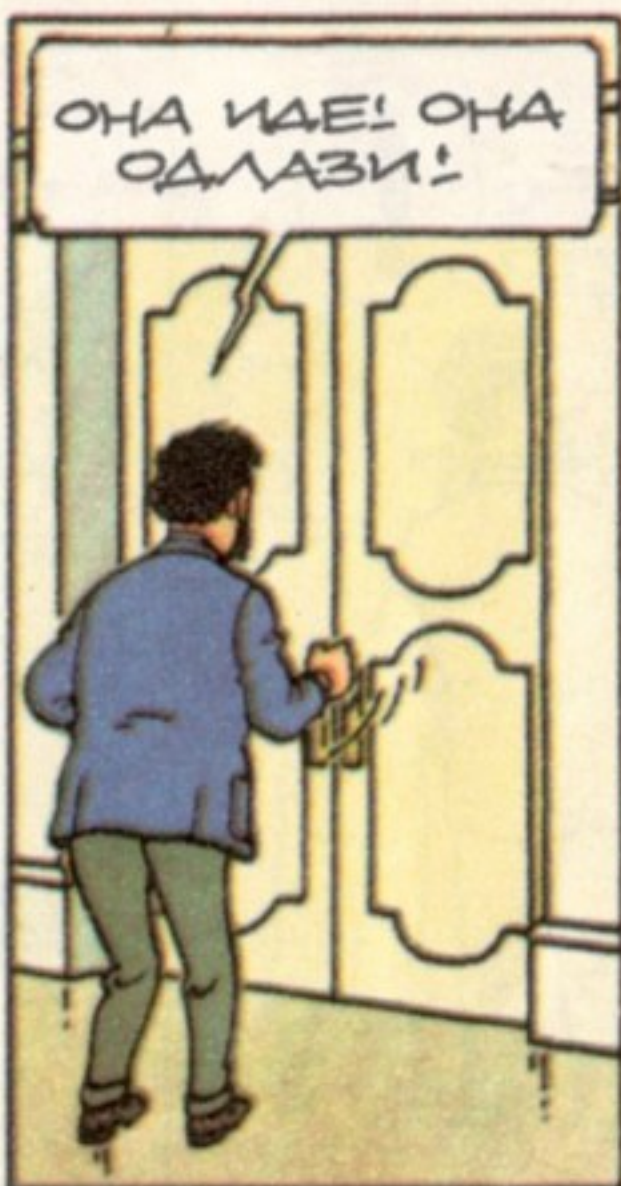
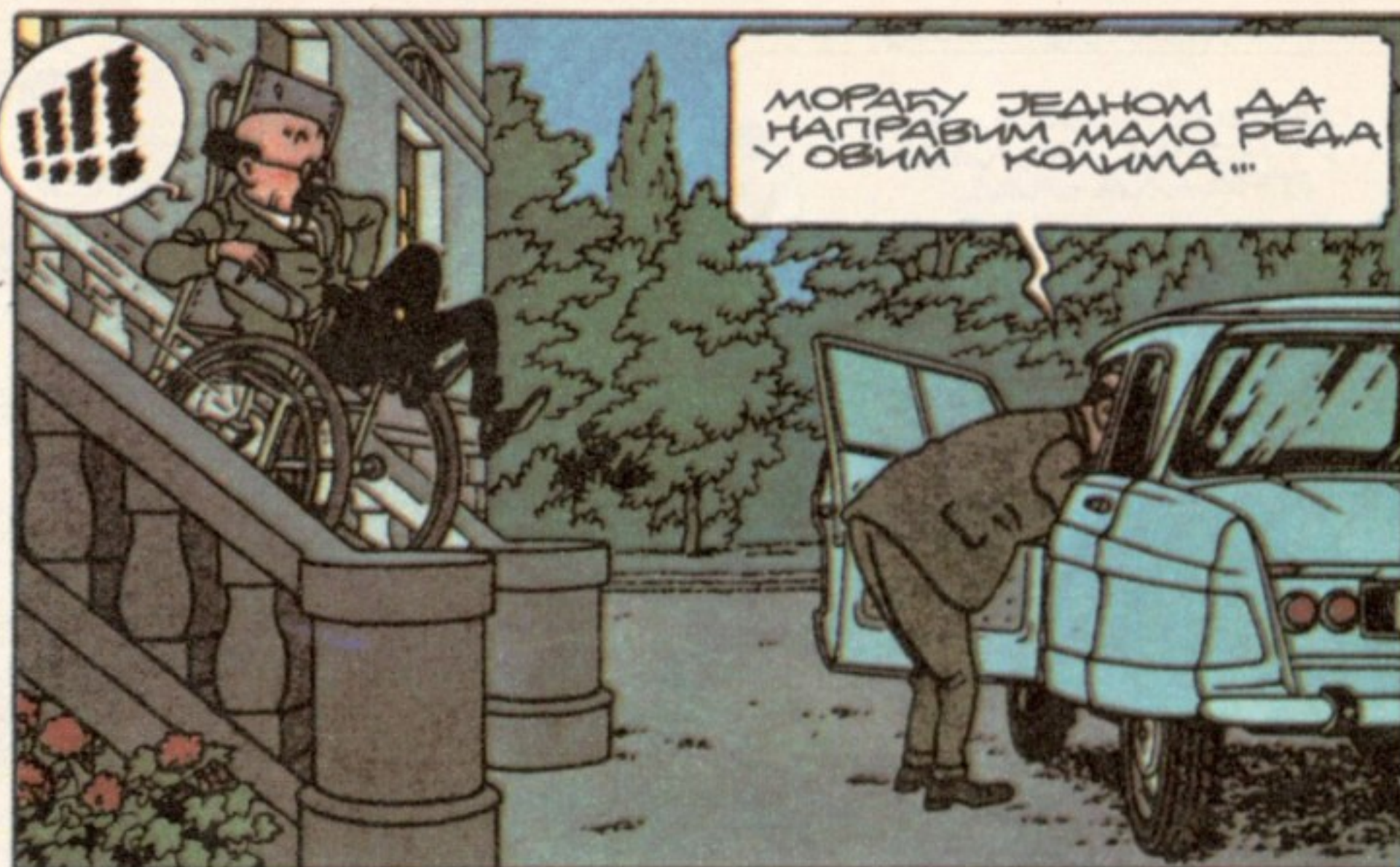
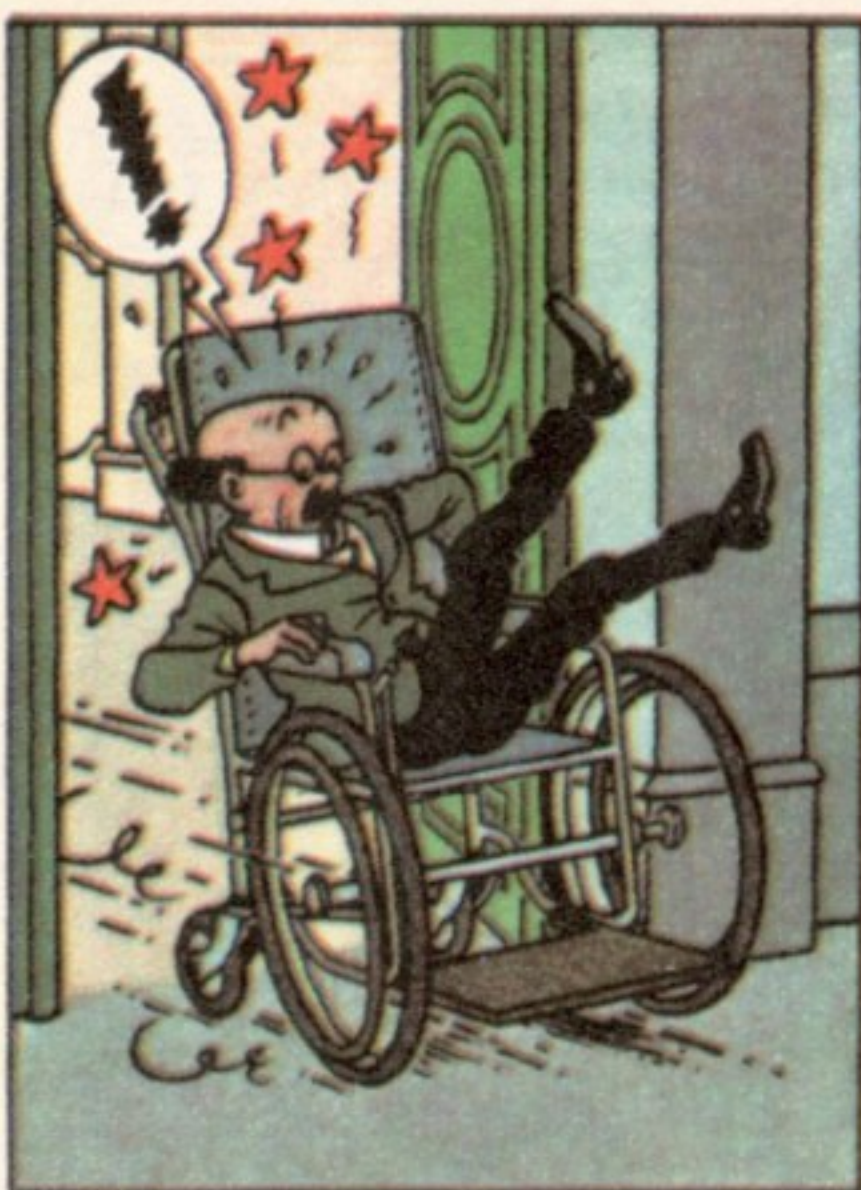

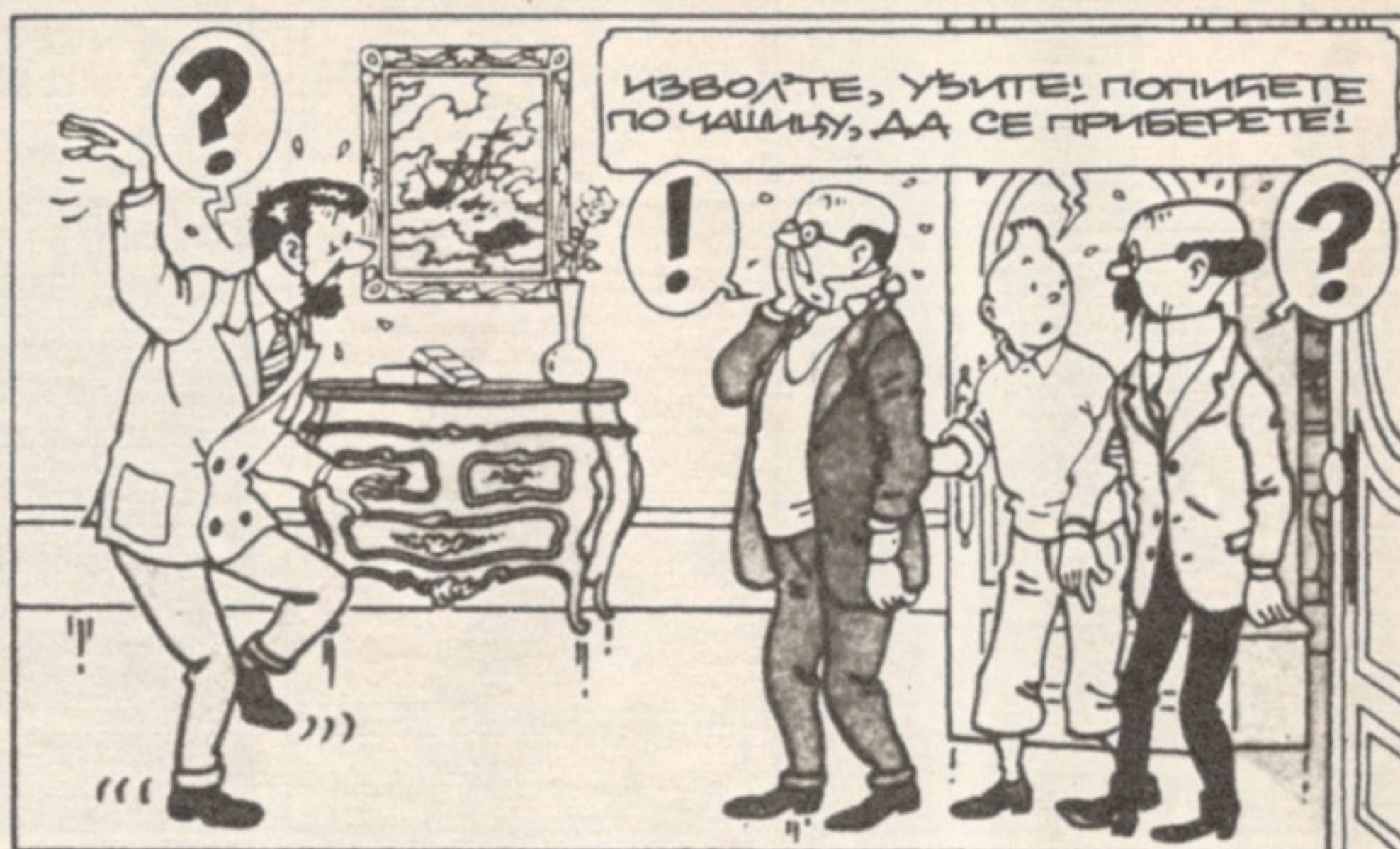

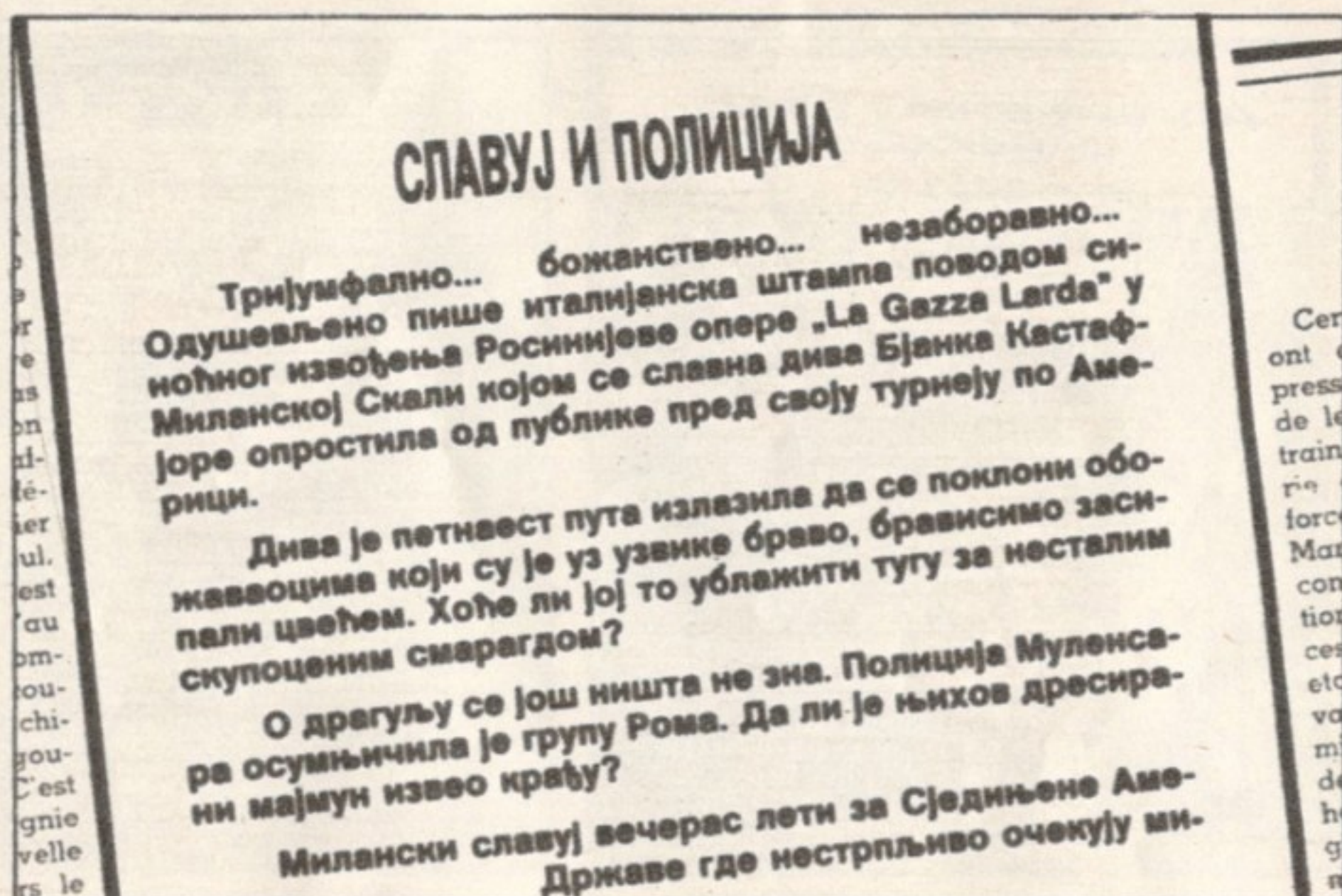
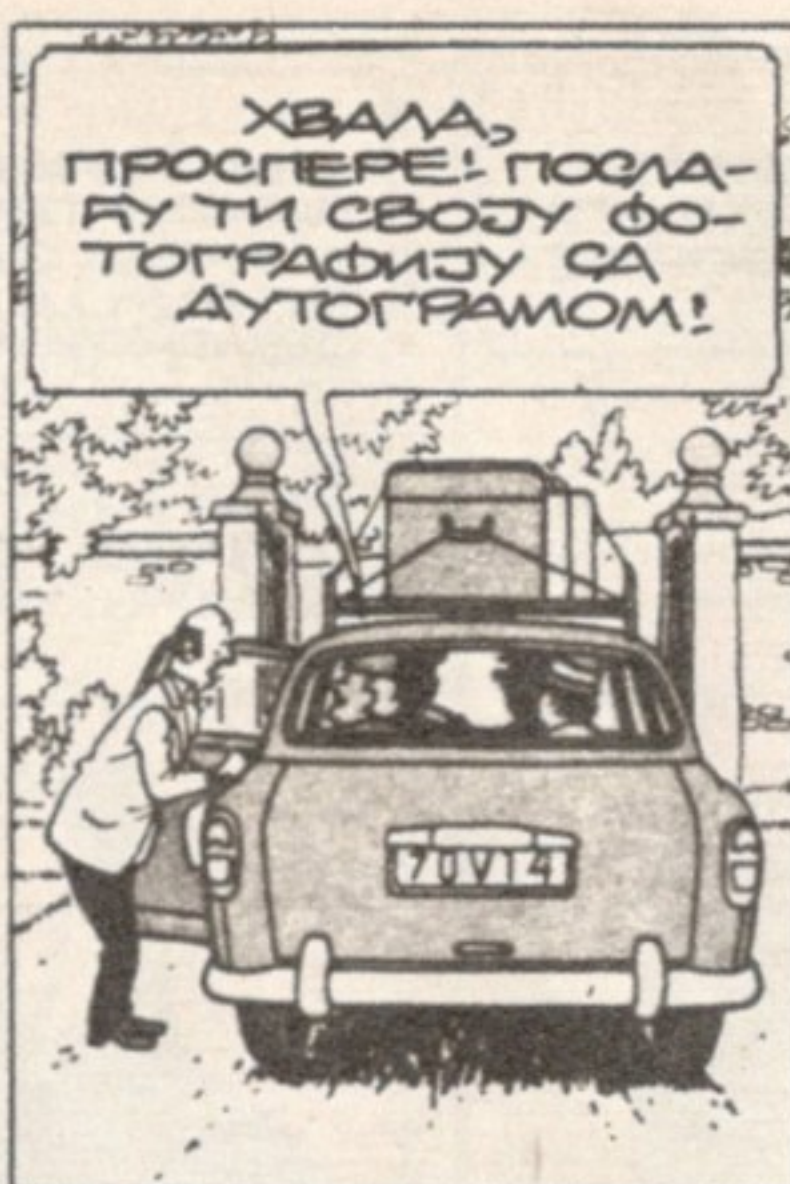

И ЊЕМУ СУ ПО-
ПУСТИЛИ ЖИВЦИ!

РЕЧИТЕ, КАПЕТАНЕ, ЈМАТЕ
ЛИ НЕКУ ПОРУКУ ЗА ДРАГУ
ГОСПОЉУ КАСТАФЈОРЕ?

ЈА? ЗА КАСТА-
ФЈОРЕ?

ЗАБОРАВИО САМ ДА ВАМ КАЖЕМ,
ДАНАС ПУТУЈЕМ У МИЛАНО... ДА ПРИ-
КАЖЕМ СВОЈ СУПЕРКАКУЛОП НА МЕ-
ЂУНАРОДНОМ КОНГРЕСУ ТЕЛЕВИЗИ-
ЈЕ! СКОКНУЉУ И ДО НАШЕ ДРАГЕ
ПРИЈАТЕЉИЦЕ!

ПОРУЧИТЕ ЈОЈ ШТО ГОД ВАМ
ДРАГО САМО ЈЕ, ЗА ИМЕ
БОГА, НЕ ПОЗИВАЈТЕ У
МУЛЕНСАР!

ВРАО
ЉУБАВНО
ОД ВАС...
ПРЕНЕЉУ ЈОЈ!
ГАНУЉЕ
ЈЕ ВАШ
ПОЗИВ!

КАПЕТА-
НЕ! КА-
ПЕТАНЕ!

ШТА ЈЕ
САД? ЈЕ
А? ГОРИ
КУЉА?

ПО-
СТОЈИ
ЛИ
ОВДЕ
НЕКИ
ШУМАР?

ШУМАР?
ИМА, У
СЕЉУ!
А ЗА-
ШТО?

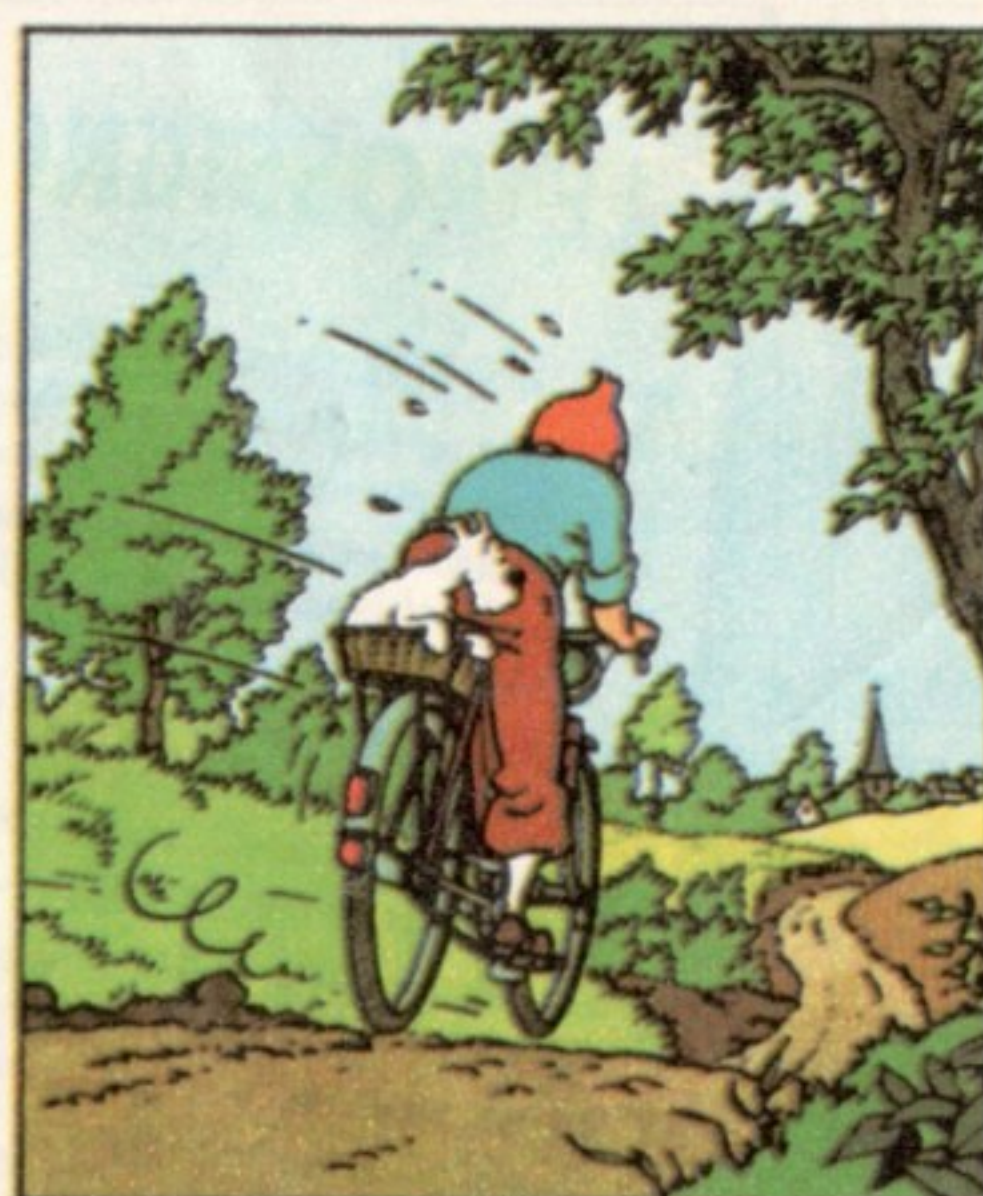
ХВАЛА! УМАЛО ДА ЗАБО-
РАВИМ... ТЕЛЕФОНИРАЈ-
ТЕ ИНСПЕКТОРИМА ДА
ХИТНО ДОЂУ... У ВЕЗИ
СМАРАГА!

У ВЕЗИ
СМАРАГА?
АЛИ...

ДО ВИЂЕЊА! БРЗО
ТЕЛЕФОНИРАЈТЕ!

ОБЈА-
СНИТЕ
МИ...

А САТ КАСНИЈЕ...

ДОШЛИ СМО САМО ИЗ
ЧИСТЕ ЉУБАВНОСТИ... СМА-
ТРАМО ДА ТИТИН НЕМА НИ-
ШТА ДА ДОДА ОВОМ СМА-
ЈУ! ЈЕДНОМ ЗА СВАГАД! ЦИГА-
НИ СУ УКРАЛИ СМАРАГА УЗ
ПОМОЉ ДРЕСИРАНОГ
МАЈМУНА!

СВЕ ЈЕ ЈАСНО КАО ДАН,
ЗАР НЕ, ТОМСОНЕ?

ШТА ВИШЕ, ТОМПСО-
НЕ! ДЕЛИМ ВАШЕ
МИШЉЕЊЕ...

ТИТИН
МОЖЕ САМО
И ЈЕДИНО ДА
НАМ ОТКРИЈЕ
МЕСТО ГДЕ
ЈЕ СМАРАГА,
А ТО...

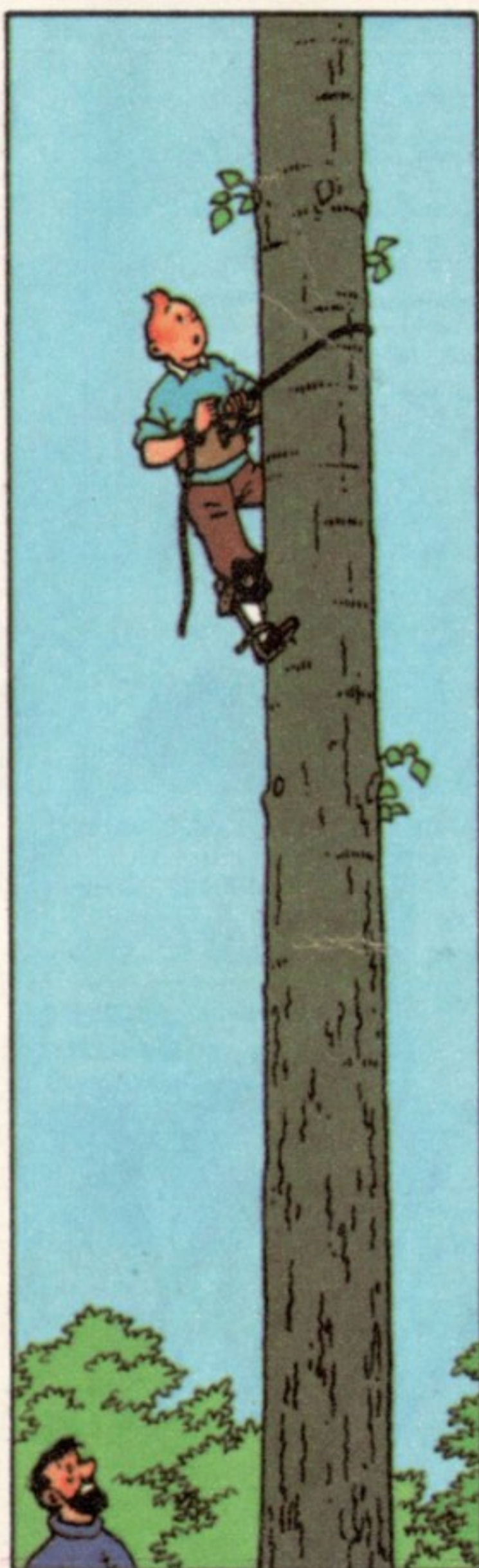
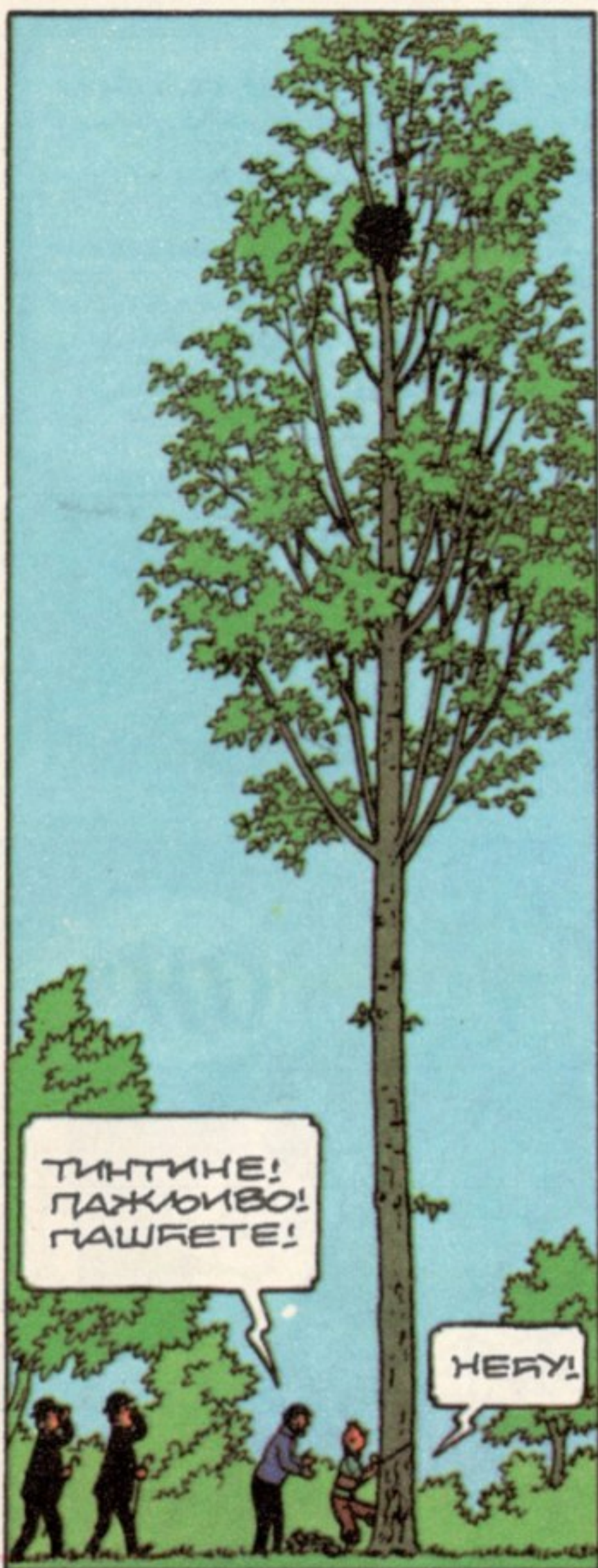

АКО ИЗВОЛИТЕ ПОЉИ СА МНОМ,
ВАШ БУ ТО И УРАДИТИ!

ВИ???

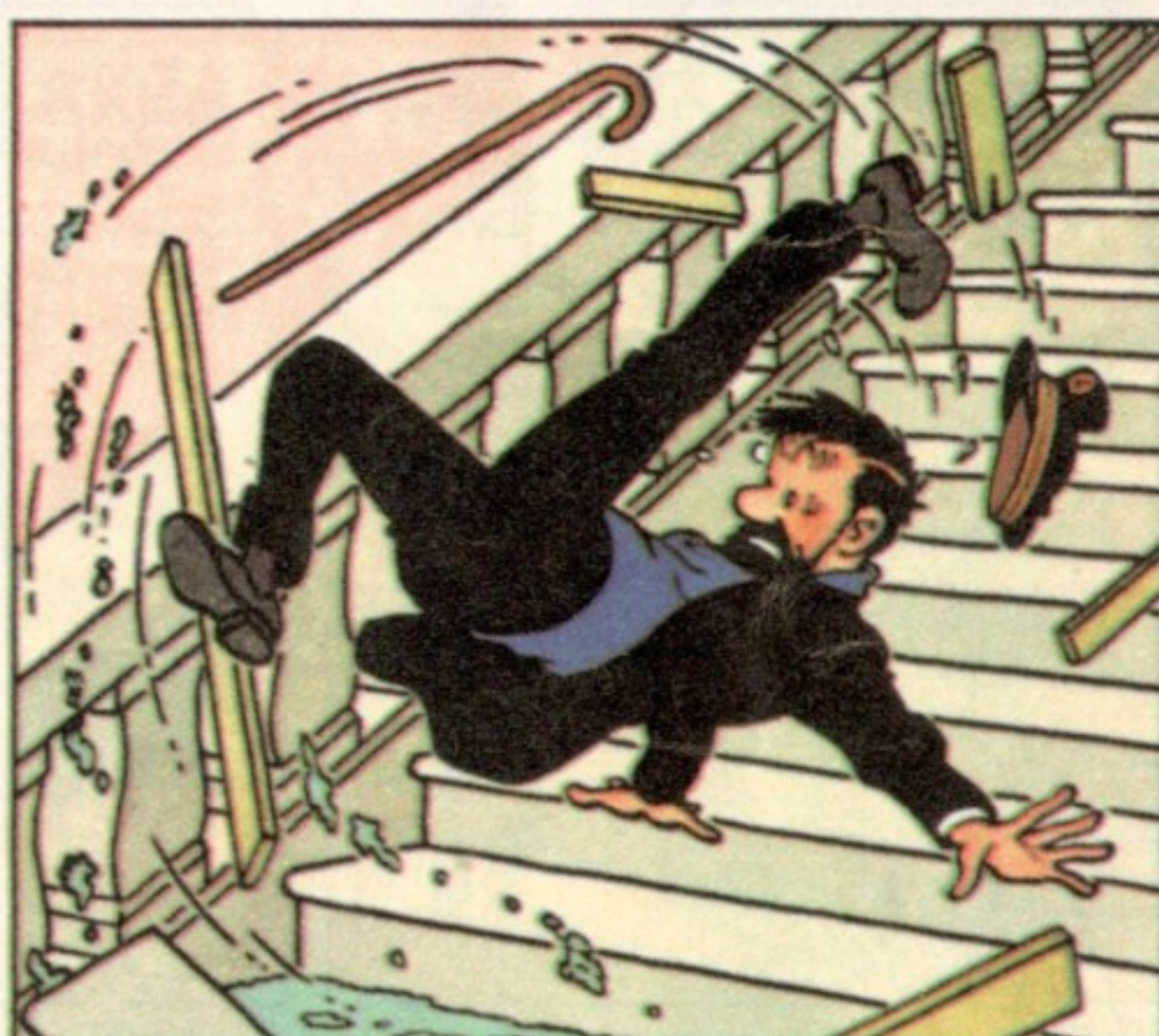
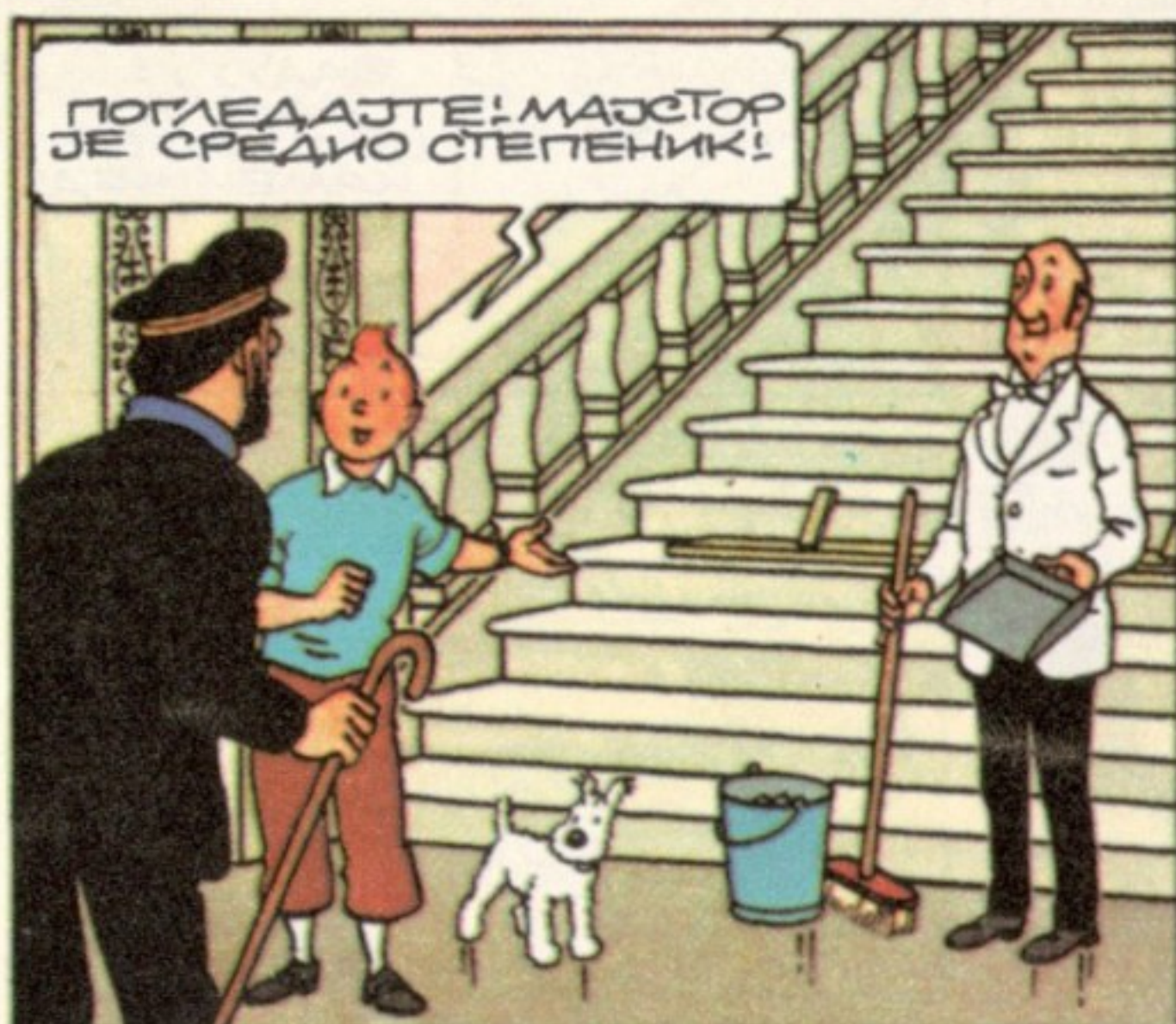
НЕ!!!

ДА?

претплата на

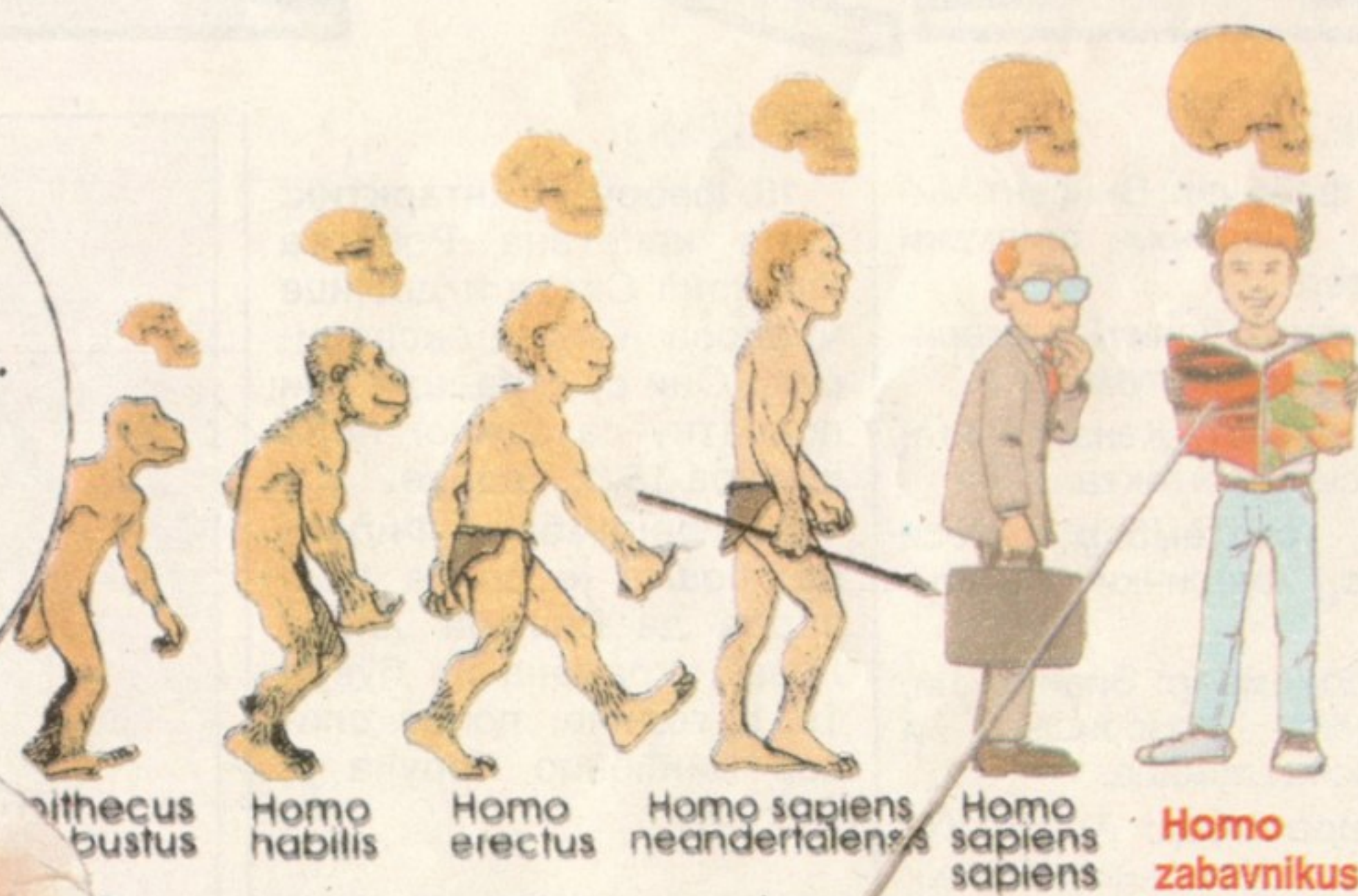
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

карика која недостаје у ланцу наше еволуције

ПОСЛЕДЊИХ
ГОДИНА 20. ВЕКА
НОМО SAPIENS ПОЧЕО
ЈЕ ДА СУМЊА У ПОДАТКЕ
КОЈЕ МУ ДАЈЕ ТЕЛЕВИЗИЈА.
ПРЕТПЛАТИО СЕ НА
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
И ОДМАХ УДВОСТРУЧИО
СВОЈУ МОЖДАНУ МАСУ!

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

има част да вам понуди телефон
за сва обавештења о претплати
011/3228776

ДВАДЕСЕТИ ВЕК

1913.

РОЂЕНИ

28. фебруар: Винсент Минели, амерички филмски редитељ.

9. април: Дени Кеј, амерички филмски глумац.

20. август: Кензо Танге, јапански архитекта.

12. септембар: Џеси Овенс, амерички атлетичар.

5. новембар: Вивијен Ли, енглеска позоришна и филмска глумица.

7. новембар: Албер Каму, француски књижевник.

18. децембар: Ервин Шо, амерички драмски писац и приповедач.

УМРЛИ

10. март: Херијета Табмен, амерички борац против ропства.

29. септембар: Рудолф Дизел, изумитељ дизел-мотора.

УХАПШЕНИ

3. април, Лондон: Емелин Панкхарст, вођа сифражеткиња, због навођења својих присталица да бацају бомбе на кућу британског државника Дејвида Лојда Џорџа.

27. август, Кијев: поручник руског ваздухопловства Пјотр Николајевич Нестеров зато што је својим авионом, први на свету, направио лупинг – обртај у вертикалној равни за 360.

11. новембар, Јужна Африка: Махатма Ганди због оснивања покрета за пасивно пружање отпора британским властима у Индији.

НАЂЕНО

10. фебруар, Антарктик: Тела капетана Роберта Фалкона Скота и двојице чланова његове експедиције. Они су страдали при повратку са Јужног пола јануара 1912. године.

12. децембар, Фиренца: пошто је слика Леонарда да Винчија „Мона Лиза“ украдена из Лувра 1911. године, лопов сликар Винченцо Перуђа је ухапшен.

ЕКСПЛОДИРАЛА

17. октобар, Немачка: највећа на свету ваздушна лађа „Цепелин Л2“. Погинуло је свих 28 особа које су се у њој налазиле.

Картерови чипс-кромпири, после пробе у Паризу, продају се и у Лондону. Измишљени су 1853. године када се гост ресторана једног њујоршког хотела пожалио да му је помфрит сувише дебео. Главни кувар се наљутио и у бесу исецао кромпириће тако танко да су се провидели

Руски балетски мајстор Вацлав Фомич Њижински у авангардном балету „Посвећење пролећа“ чији је кореограф. Музику је компоновао руски композитор Игор Фјодорович Стравински. Љубитељи овог балета и противници модерне уметности редовно изазивају хаос у публици

ПРВИ ПУТ

21. јун, Лос Анђелес: Џорџија Бродвик је прва жена на свету која је извела скок подобраном из авиона.

ОСНОВАНО

5. март, Тексас: прва ваздухопловна ескадрила војске Сједињених Америчких Држава.

14. мај, Њујорк: Рокфелерова фондација коју је основао амерички индустријалац Џон Д. Рокфелер за „добробит човечанства“.

ЗАБРАЊЕНО

15. април, Лондон: британски министар унутраш-

њих послова забранио скупове сифражеткиња као опасност по јавни ред и мир.

17. новембар, Берлин: кајзер Вилхелм забранио немачким војницима да играју танго.

ОЗАКОЊЕНО

25. фебруар, Вашингтон: новим 16. амандманом Устава САД уведен порез на доходак. Године 1895. Врховни суд одбио увођење пореза као неуставно.

ОДБИЈЕНО

6. мај, Лондон: Доњи дом Британског парламента одбио закон о давању права гласа женама.

ОТКРИЋА

Нилс Бор, дански физичар, поставио теорију грађе атома. Фредерик Соди, енглески хемичар и физичар, у делу „Хемија радио-активних елемената“ објавио откриће изотопа.

Рихард Вилштетер, немачки хемичар, одредио хемијску грађу хлорофила.

НА ПРОДАЈУ

28. март, Оксфорд: аутомобил „морис оксфорд“ по цени од 175 фунти стерлинга.

ОБЈАВЉЕНО

„Синови и љубавници“, роман енглеског књижевника Дејвида Херберта Лоренса.

„У трагању за изгубљеним временом” | том, француског књижевника Марсела Пруста.

„Алкохоли”, збирка песама француског песника Гијома Аполинера.

НОВА РЕЧ

Изотопи: назив за хемијске елементе исте атомске врсте, истог наелектрисања

језгра атома, односно истог редног броја, али различитих атомских маса.

Балканско буре барута

Из два рата вођена на Балканском полуострву и Србија и Грчка изишле с великим територијалним добицима, али мањим него што су освојиле оружјем, а Бугарска изгубила већи део онога што је задобила. Србија своју територију увећала за 32.000 km² и 1,5 милиона становника, Грчка удвостручила своје становништво.

Велике силе су после примирја у Првом балканском рату и брзог слома Турског царства у Европи морале да признају настале промене. Турска се на мировној конференцији у Лондону одрекла свих својих поседа у Европи осим још неосвојеног Једрена. Почетком 1913. године избио је велики сукоб због отпора Аустро-Угарске да Србија преко Албаније добије излаз на море па је, после великих натезања, Србија морала да напусти Албанију, а Црна Гора да се

одрекне Скадра. Први балкански рат настављен је 3. фебруара 1913.

Мир између Турске и балканских савезника склопљен је у Лондону 30. маја 1913. чиме је окончан Први балкански рат. Турска је савезницима уступила све своје земље на Балкану западно од линије Енос – Мидија, Крит се коначно ујединио са Грчком, а границе новостворене балканске државе Албаније као и судбину острва у Егејском мору имале су касније да одреде велике силе.

Уговором о подели Турског царства у Европи Србија је себи осигурала област северно од Шар-планине и реке Шкумбије, а Бугарска источно од Струме. Македонија је, као спорна зона, подељена по линији од старе тремеђе до Охридског језера и остављена за каснију поделу под арбитражом руског цара.

У рату 1912. године северну и средњу Македонију већим делом су заузели Срби, јужни Грци. Пошто је Аустро-Угарска истиснула Србију из Албаније, Србија је за себе тражила излаз на море преко Грчке и Македоније између Дрима и Вардара с тим да на тој линији има границу с Грчком. Бугарска је, на основу уговора из 1912. године, за себе хтела целу Македонију и дошло је до великог спора који су искористиле велике силе да продубе настали раздор међу балканским савезницима.

Срби и Грци склапају савез против Бугарске, а придружује им се и Црна Гора. Бугарска остаје при свом захтеву и не помаже ни посредовање руског цара. Долази до крајње напете ситуације у којој живце први губе Бугари и по наређењу свога цара врше препад на српску и грчку војску у Македонији. Тако је започео Други балкански рат.

У бици на Брегалници 30. јуна до 7. јула 1913. године српска војска је, уз свесрдну помоћ црногорске, одбила напад бугарских дивизија, прешла у офанзиву и разбила бугарску армију која је морала да се повуче из Македоније према истоку на старе границе јер су је на југу потукли и Грци. У Други балкански рат ушла је 10. јула и Румунија и њена војска запосела је северну Бугарску и продрла до близу Софије. Турци су 22. јула поново заузели Једрене.

Мировни преговори вођени су у Букурешту, а мир је склопљен 10. августа 1913. године. Србија и Грчка су према мировном уговору између себе поделиле највећи део Македоније, Румунија је од Бугарске узела јужну Добруџу, а Турска је посебним уговором вратила себи Једрене. Ситуација на Балкану се примирила.

Српски војници у Велесу 20. фебруара 1913. године. У средини је Риста Савић из села Илина код Бољевца, прадеда главног уредника „Политикиног Забавника”. Лево од њега је Илија Милошевић, а десно Добросав Миленовић.

Живот за право гласа

14. ЈУН, ЛОНДОН

На хиљаде људи учествовало је у погребној поворци Емили Дејвисон која је пре десет дана умрла бацивши се пред краљевог коња на тркама у Дербију.

Трагедија се догодила у тренутку кад су коњи јурили око Татнем Корнера. Госпођица Дејвисон изненада је излетела из масе и бацила се према Анмеру, коњу британског краља Џорџа V. Оборена је на земљу и четири дана касније издахнула је од задобијених повреда. Полиција је у њеној ташни нашла повратну железничку карту за Лондон из чега се закључује да јој намера није била да се убије већ само да изрази свој протест.

Почасна стража сифражеткиња у белим хаљинама са црним тракама пратила је кола са ковчегем Емили Дејвисон која су четири црна коња лагано вукла лондонским улицама. На железничкој станици Кинг'с Крос палој сифражеткињи одата је последња пошта и ковчег је утоварен у воз за грофовију Нортамберленд где је у родном месту госпођице Дејвисон обављена сахрана.

Потез Емили Дејвисон, који су многи назвали лудачком жртвом, довео је у жижу јавног мњења борбу за право гласа жена. Последњих месеци између сифражеткиња и снага јавног реда и безбедности било је брзброј жестоких окршаја.

Сифражеткиње на почасној стражи око ковчега Емили Дејвисон.

Чланице Женске социјалне и политичке уније марширале су улицама, везивале се ланцима за ограде, разбијале прозоре владиних зграда. Одбијале су да плаћају порезе и нису признавале ауторитет суда ■

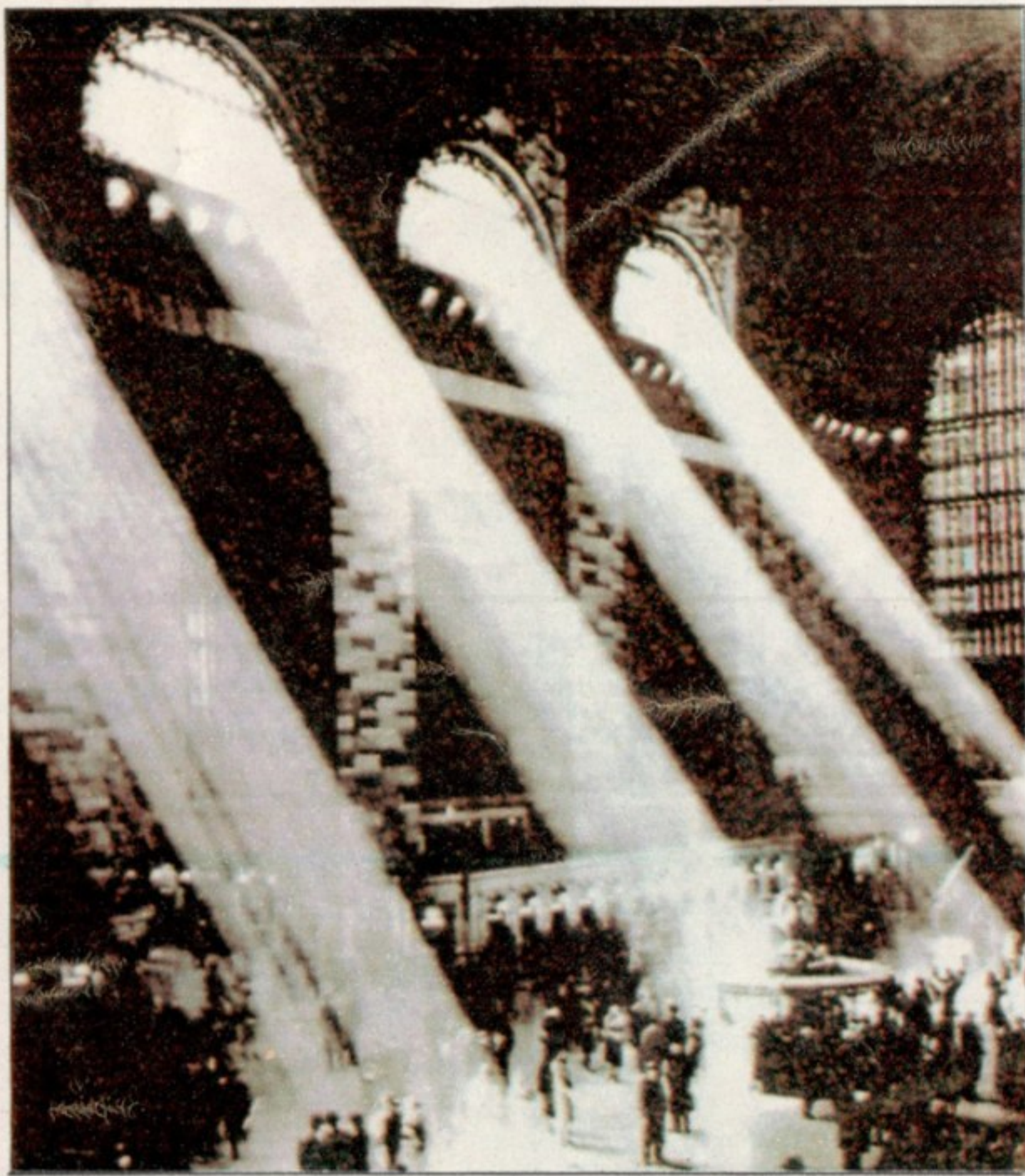
**... НЕРБАЈУЋИ ЧЕЛИК, ЛЕГУРУ ЧЕЛИКА И ХРОМА,
ИЗМИСЛИО У ШЕФИЛДУ ХЕНРИ БРЕРЛИ...**

Нова архитектонска чуда

ФЕБРУАР, ЊУЈОРК

Две нове величанствене грађевине завршене су овога месеца на Манхетну. Прва је Велика централна станица, нови њујоршки железнички терминал, највећи на свету. Својом засвођеном таваницом и огромним лучним прозорима ово здање више личи на катедралу него на железничку станицу.

Грађевина Каса Вулворта са шиљатим врховима налик на некадашњу европску готску архитектуру постала је углед за иградњу облакодера. Ново здање компаније „Вулворт“ има 60 спратова и највиша је зграда на свету ■

Коси Сунчеви зраци појачавају величанствени изглед хола за продају карата њујоршке Велике централне станице.

Појефтинили Фордови аутомобили

Захваљујући новом начину производње цена Фордовог аутомобила „модел Т“ пала је са 850 на око 500 долара. Произвођач Хенри Форд усавршио је у Хајленд Парку, држава Мичиген, своју чувену монтажну траку увођењем октобра ове године непрекидне покретне траке од 76 метара.

Фордови радници више не морају да се мувају по фабричкој хали пошто шасије аутомобила долазе саме до њих. Покретна монтажна трака повећала је продуктивност запослених око четири пута ■

Приредила
Бојана Дожић

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

Годину дана на дрвету

Њен дом је висок као зграда од шеснаест спратова. Двадесетогодишња Џулија Хил из Калифорније, која се бори за очување природе, већ годину дана живи на једној циновској секвоји да би је сачувала од шумарске тестере. Храну и одећу редовно јој доносе пријатељи. Разлог: један индустријски концерн да би се проширио, намеравао је да обори око 4.000 стабала старих и до две хиљаде година.

Дође ми да вриснем твоје име

Међу младима у Јапану онедавно је завладала права појама за „Лавгетијем“, баш као и пре две године за Тамагочијевим електронским кућним љубимцем, са којим су се играла и наша деца. „Лавгети“ је такође електронска справица, тако смишљена да девојци или младићу, а махом је и купују тинејџери, помогне да нађу пријатеље („френд“), друга за игру („плејмејт“) или вољену особу („лавер“). Како?

Власник електронског детектора који се прави у ружичастој или плавој боји, на свом „Лавгетију“ подеси оно за чим трага: френд, плејмејт или лавер. Када се нађе у друштву особе супротног пола на чијем је детектору подешено исто дугме, „Лавгети“ запишти на узбуну. Сродне душе се препознају и... то може да буде почетак једног лепог дружења.

Такеја Такафуџи, директор фирме „Ерфолг“ која производи ове мале електронске трагаче каже: – Јасно је да наш „Лавгети“ није

Све је лакше уз „Лавгети“, као да кажу ово двоје насмејаних тинејџера из Јапана поносно држећи справицу која запишти чим се у близини нађе особа из снова.

смишљен да вам истог тренутка нађе особу са којом ћете остати у вези целог живота, али знатно олакшава први сусрет. Ако ништа друго, свако ко је носи већ је дао до знања да је спреман макар на пријатељско ћаскање.

„Лавгети“ (кованица од две енглеске речи: „лав“ – љубав и „гет“ – добити) младе је освојио тако рећи преко ноћи и већ га носи милион јапанских тинејџера. Питање је дана када ће доспети и до нас ■

таково

ZEKA keeks

„ЗЕКИНА“ НАГРАДНА ИГРА!

Драга децо, ПИК „ТАКОВО“ и „ЗЕКА“ кекс, сјајни и чаробни нови кекс за децу, позивају вас на дружење кроз „ЗЕКИНУ“ НАГРАДНУ ИГРУ.

Задатак је врло једноставан: у коверат треба да убаците 10 поклопаца кутије „Зека“ кекса, добро га залепите и читко испишете своју адресу. Коверте пошаљите на адресу: За „Зекину“ награду, ПИК „Таково“ Маркетинг, Радована Грковића б.б. 32300 Горњи Милановац.

Коверте треба да пошаљете до 20. јануара 1999. године, а извлачење срећних добитника обавиће се 27. јануара, на Светог Саву и школску славу.

А награде су:

1. награда – бицикл	2 добитника
2. награда – ролери	5 добитника
3. награда – видео игре „сега“	10 добитника
4. награда – кошаркашке лопте	20 добитника
5. награда – „Пертини“ слагалице	20 добитника
6. награда – мајнице „Зека“	100 добитника
7. награда – „Таково“ слатки пакети	100 добитника

И још једна, посебна, награда: одељење које скупи највише „Зекиних“ поклопаца биће једнодневни гост ПИК-а „Таково“, све у организацији „Такова“ – плус поклон-пакет за сваког ученика!

И, не заборавите – игри није крај. Дружење кроз награду игру ћемо наставити, а ви за то време вредно сакупљајте „Зекину“ азбуку. Можда ћемо се следећи пут играти словима.

Да напоменемо: у овој наградној игри могу да учествују сва деца, осим деце раника ПИК-а „Таково“. Пожурите, ми чекамо на вас.

У неким деловима света гусара је онедавно све више. Наравно, не служе се сабљама и старинским топовима, опремљени су најсавременијим оружјем и посебно имају пик на теретне бродове. Као од шале заро-

бе капетана и посаду и отму сву робу коју брод превози. Како се наводи у извештајима Међународног поморског бироа, у водама наомак Азије, посебно на југоистоку, бележи се највећи број гусарских напада ■

ОБЛАСТ	БРОЈ НАПАДА					
	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Југоисточна Азија	63	16	38	71	124	91
Далеки исток	7	69	32	47	17	19
Индијски потконтинент	5	3	3	24	26	34
Северна и Јужна Америка	–	5	11	21	31	34
Африка	–	8	6	21	26	41
Остатак света	–	–	–	4	4	10
Неутврђено	31	2	–	–	–	–
УКУПНО	106	103	90	188	228	229

**ТАЈНИ
ДОКУМЕНТИ
ХЛАДНОГ
РАТА**

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

МЕТА-Сан Франциско

Кад се говори о раздобљу које ће у историји остати забележено као године хладног рата, односно сталног одмеравања снага великих сила – Сједињених Америчких Држава и Совјетског Савеза – најпре се помисли на опасност која је претила у случају да неко са противничке стране повуче први потез и изазове сукоб светских размера. Али, постојала је опасност и од напада друге врсте.

Можда противничка страна не употреби одмах атомско наоружање, шта ако нападну неким другим средствима? Један од могућих сценарија био је да ће се до америчке обале непријатељ, рецимо, дошуњати у подморници и искористити тренутак непажње да на град баци нека убојита хемијска или биолошка средства.

Сада, када је са појединих тајних докумената која су носила ознаку „строго поверљиво“ скинута забрана, истина излази на видело. У жељи да процени како би такав напад утицао на грађане, Пентагон је издао наређење, Америчкој морнарици: распршити облак, наводно безопасних бактерија, над Сан Франциском.

Без обзира што из америчког војног седишта тврде да те бактерије нису нашкодиле грађанима, после тог „опита“ извршеног 1950. године хроничари бележе нагли пораст плућних обољења становника Сан Франциска, чак и један смртни случај.

Слично наређење Пентагон је издао и 1966. године, само је овог пута циљ промењен. Да ли је биолошко оружје заиста употребљено у њујоршкој подземној железници, није познато. Ти документи још нису дати на увид јавности■

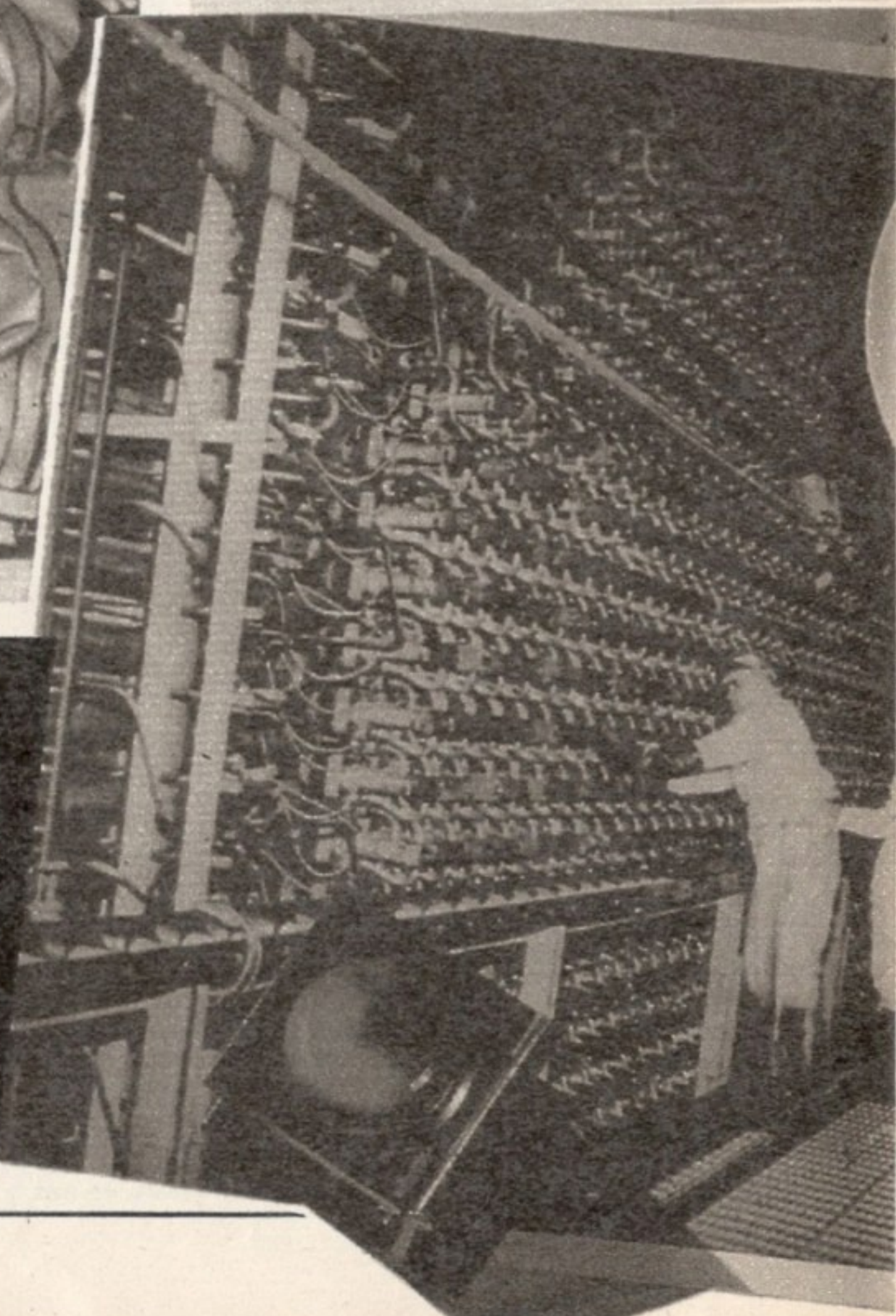
СМРТОНОСНЕ игре

Одмах су издали наређење да се у Хенфорду, војној фабрици за израду атомског наоружања, отпочне са програмом који је носио тајно име „Грин Ран“.

У ноћи 2. децембра 1949. године, како пише у документима са којих је скинута ознака „строго поверљиво“, негде над северозападним делом Тихог океана испуштене су три тоне радиоактивног урана. Једини циљ овог чина био је да се створи иста количина загађења коју су и Совјети направили својим нуклеарним реактором.

А колика је то количина, ако се говори у мерним јединицама? Око 7800 кирија, односно јединица којима се мери активност радиоактивних материја. Када дође до квара на некој нуклеарној електрани и ослободи се око 15 кирија, то се већ сматра врло забрињавајућим по околно становништво■

САМО СЕДАМ
МИНУТА СВЕТ
ДЕЛИ ОД
НУКЛЕАРНОГ РАТА!
ПОЛИТИЧАРЕ ТО
НЕ ПОТРЕСА,
ОНИ ИМАЈУ
ПОДЗЕМНИ ГРАД
У КОЈИ ЋЕ
СЕ СКЛОНИТИ...
СЦЕНАРИО
ЗА ФИЛМ?
НЕ, СВЕ СЕ
ТО ДОГАЂАЛО
У ГОДИНАМА
ПРЕ РАСПАДА
СССР-А

Тајни агенти ВИДОВЊАЦИ

У хладном рату нису се, очигледно, бирала средства у намери да се, у сваком погледу, надмаши супарничка страна. Не зна се да ли су Американци сазнали да Руси обављају испитивања са особама којима се приписивала такозвана екстрасензорна моћ, али је са свим поуздано да је ЦИА финансирала програм који је носио тајно име „Грилфлејм“.

Програм је започет раних седамдесетих година на Стенфорд институту у намери да се, унутар шпијунске службе, искористе и особе које имају, на пример, телепатске или видовњачке моћи. Истовремено се радило на још једном програму: требало је начинити посебан радар који би користио фреквенцију сличну оној на којој „раде“ можда ни таласи. Ти радар имали би само један задатак: неколико секунди пошто би Совјети испалили своје ракете на неку мету у Америци, радар би морали да их открију ■

„Операција БРАВО“

Пре више од три деценије у Белој кући је владала велика напетост. Разлог? Поверљиви извештаји потврђивали су да је „црвена“ Кина, како се о овој земљи говорило, на добром путу да направи атомску бомбу. Најповерљивији службеници владе САД разматрали су како да спрече нуклеарни програм ове комунистичке земље.

Генерал Максвел Тејлор, тадашњи начелник Генералштаба, предложио је 1963. године план који ће остати забележен као „Операција Браво“: фабрику за коју се знало да се у њој прави атомска бомба, а која се налазила негде на северу, у средишњем делу НР Кине, беспоговорно треба уништити. Како? Или напасти авионима и разорити фабрику, додуше „обичним“ а не нуклеарним бомбама, или окупити стотинак обичних људи који ће у фабрику упаст на препад и изнутра је дићи у ваздух.

На план генерала Максвела Министарство иностраних послова САД ставило је вето. Кина је несметано наставила са програмом и 16. октобра 1964. године извела прву нуклеарну пробу код Лоп Нора ■

Како избећи СУДЊИ дан?

Почетком седамдесетих година у америчкој јавности све чешће се говорило о подземном хотелу изграђеном негде у околини главног града, који је требало да послужи као сигурно склониште кад дође до нуклеарне катастрофе. Судњи дан преживеће само људи из највишег руководства и, како то обично бива, они са добрим везама.

Из војног врха нису ни порицали ни потврђивали да такав хотел постоји. Када је, напokon, обелодањено да склониште, само за одабране, стварно постоји, дуго се није откривало где је направљено, наводно из безбедносних разлога — ако то сазнају у Совјетском Савезу, одмах ће послати ракете да хотел униште.

Тек недавно, када је хотел променио намену и у њега се уселила владина агенција са службама за случај опасности, откривено је да се склониште налази око 100 километара од Вашингтона, у месту Беривил у Вирџинији.

Да постоји још један хотел за случај судњег дана, сазнало се 1995. године. То склониште, у Вајт Салфери, такође у Вирџинији, сада је отворено за посетиоце ■

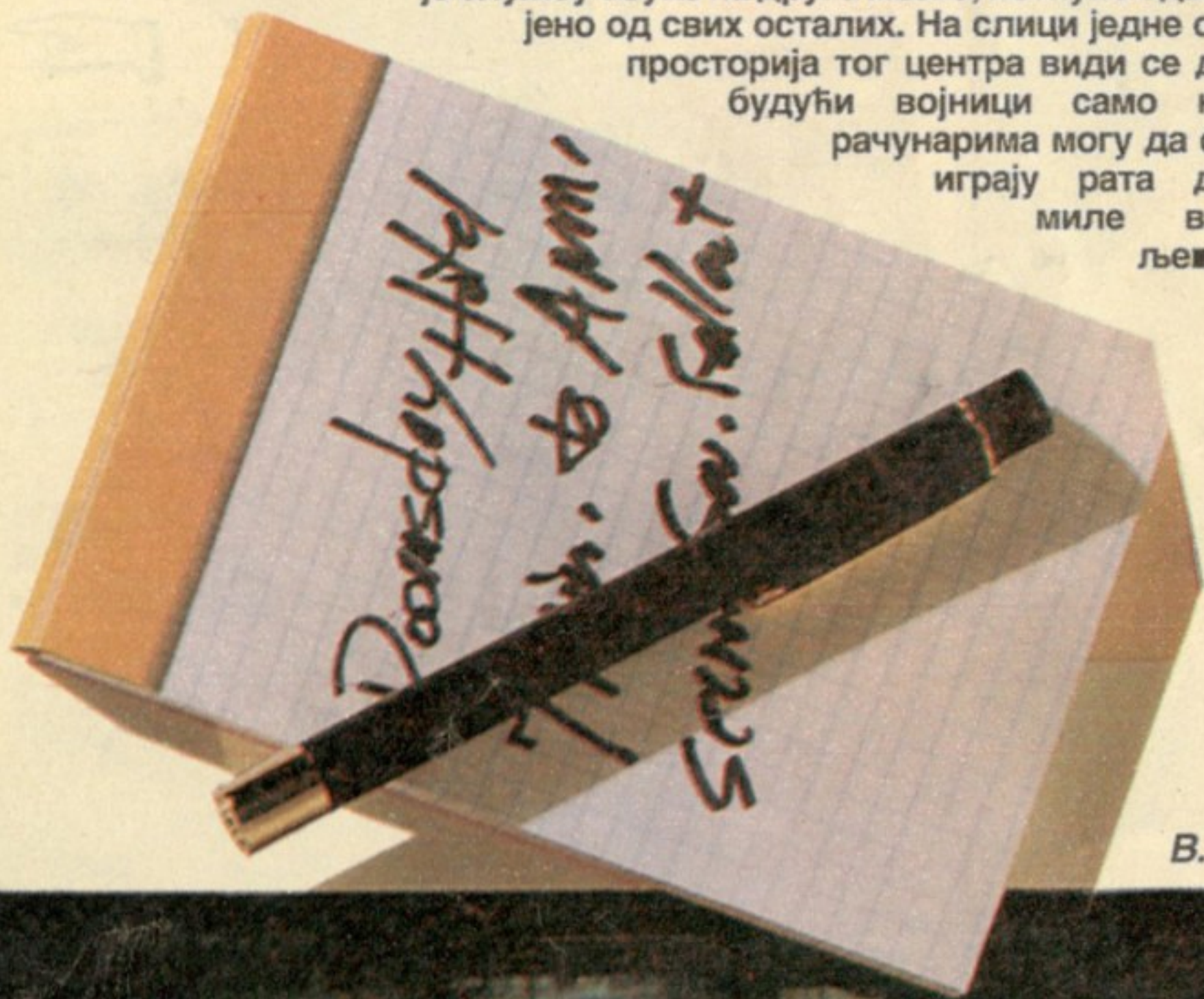
СЕДАМ СУДБОНОСНИХ МИНУТА

Није било недоумице: на свим радарима иста слика. Противничка страна одлучила је да повуче први потез. Оно од чега су сви годинама страховали, напокон се десило. Совјети су испалили 2200 интерконтиненталних балистичких ракета. Циљ — Америка.

У војном центру подигнутом у планинском подручју Чејен у Колораду наступила је паника. У таквим приликама предвиђено је да се испали „ракета упозорења“, а то може да нареди само председник Сједињених Америчких Држава, у то време Џими Картер.

До тренутка када је требало испалити ракету упозорења, остало је само седам минута. Одмах је успостављена веза са осталим војним центрима у земљи. Ниједан радар није „видео“ совјетске ракете. Тек онда је наступила пометња. Чекати или још једном проверити о чему се ради? Толико мало времена преостало је до несреће светских размера, цела планета била је у опасности.

Срећом, на време је откривена грешка. Неко је ставио погрешну траку: оно што су бележили радар била је, заправо, лажна узбуна, „обична“ вежба за случај опасности. После тог догађаја 1979. године, који се, срећом, завршио без икаквих последица, Америчка авијација преместила је службу обуке на друго место, потпуно одвојено од свих осталих. На слици једне од просторија тог центра види се да будући војници само на рачунарима могу да се играју рата до миле воље■

B.C.

ХАЈАМО У ПЛАНИНЕ!

СКИЈАЊЕ НА МОТОЦИКЛУ

НОРВЕЖАНКЕ ИЗ ИТАЛИЈЕ

Намењене дугом ходању по планини или по граду, с назубљеним ђоном и прослављеним норвешким шавом (сарачки бод с дебелим импрегнираним концем). Италијанска фирма „Танаро“ производи „трапер“ ципеле у девет боја. Цена: 220 DEM.■

Гусенице позади, скија напред и — право у планине: Ове „Хондине“ моторне санке, међутим, са лепшим временом поново постају обичан мотоцикл кад се зимска опрема скине и замени — точковима. „Easy Snow“ може засад да се нађе само у Јапану...■

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

Решо
који
омогућава
да се кува
чак и кад
дува јак
ветар.

ВАТРА БЕЗ ПЛАМЕНА

„Trek 270” први је на свету плински решо за отворен простор – без пламена! Има пијезоелектрично паљење (генијалан изум коме ветар не може ништа) и еколошки чисто сагоревање: топлоту даје гас што пролази кроз нарочиту материју у коју је убачен катализатор. „Рингла” од керамичког стакла изнад грејача. Ради и кад је врло хладно, све до -8°C . Избацивање штетних честица ограничено је на веома мали проценат, као код ауспуха на најсавременијим аутомобилима. Патрона са гасом умеће се и извлачи по вољи чак и док је кување су-

пице у току. Једино о чему треба водити рачуна: мора се сачекати да се рингла потпуно охлади пре но што се лампа спакује у руксак и настави путовање. Trek 270, Camping Gaz стаје 110 DEM ■

ПРИЈАТЕЉ У ПЛАНИНИ

PRT 500 Casio, препун разних механизма, намењен је искусним планинарима. Висиномер до 6000 m, упозорење на висинску болест ако се превише брзо пењете (графички приказ пораста атмосферског притиска), барометар, термометар, сат. Сви се ови подаци појављују рељефно на бројчанику претварајући га тако у справу за мерење с графичким приказом. Користан и ноћу: електрофлуоресцентни бројчаник напаја се обичним померањем руку. Цена: 650 DEM ■

ВЕЛИКО СТОПАЛО ЗА ВРАТОЛОМИЈЕ

Биг фут познате марке „Крајсл”: врло кратка скија (65–75 cm), брза, „прецизна”, може да прође свуда, да се подигне напред, назад, што омогућава невероватне

фигуре – скокове, лупинге, клизање. Прави се у два облика: Twin tips (закривљене с обе стране – или само са једним „нападним углом”, а користе се са или без штапова). Везови на више места. Црни Big Foot Trick

кошта 355 DEM,
жути Big Foot
Who 325 DEM ■

СПАС ИЗ РУКАВА

Неприметно закачен за рукав скијашког одела или чувене K-way јакне, „Resco Rescue” је електронска справа помоћу које лако може да се нађе скијаш који је залутао, повредио се или га је затрпала лавина. Цена: 540 DEM ■

В.Милићевић

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

четрдесет седам

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

У смеру стрелице упишите име и презиме америчког глумца са слике. Укрштеницу даље решавајте уписујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају. Као помоћ, уписана су сва изолована слова и неколико црних поља.

АА, АГАР, АМИ, АПС, АРИК, АРМА, АТОС, БРОКЕРИ, ДАИРЕ, ДАТ, ДЕНИКЕН, ДЕНИС РОДМАН, ДРВО ЖИВОТА, ЕДАМЕР, ЕДИКТ, ЕЗОП, ЖАЛО, ЗИ, ИДЕАЛИЗАМ, ИЕ, ИКАТИ, ИКРИЦА, ИМ, КЕРИГРАНТ, КОПОРАН, КП, ЉЕРКА, МИНУТ, МИЦИТ, МИЦКО, МЛОХАВ, МОЛ, НАНА, НАТРАТИ, НЕКАКВЕ, НИН, НОЋИВАТИ, ОВ, ОДЕСА, ОЛОВКЕ, ОСАМ, ПАКРАЦ, РАЗРАДА, РАЛОН, РИСОВ, СЕТНИК, СМРВИТИ СЕ, СПРАВЉАЧ, СТ, ТА, ТАПС, ТУМА, УКА, ХУЧАТИ.

	D	E	N	I	S	R	O	D	M	A	N
	G	D	I	K	T		D	A	I	R	E
	N	A	N	A		S	E	T	N	I	K
	I	M		T	A	P	S		U	K	A
	K	E	R	I	G	R	A	N	T		K
	B	R	O	K	E	R	I		A		A
	R	A	L	O	N		S	M	R	V	I
	E	Z	O	P		M	O	L		Y	E
	D	R	V	O	Z	I	V	O	T	A	
	P	A	K	R	A	C		H	U	Č	A
	I	D	E	A	L	I	Z	A	M		M
	T	A		N	O	S	I	V	A	T	I

ЗООЛОШКА ПИТАЊИЦА

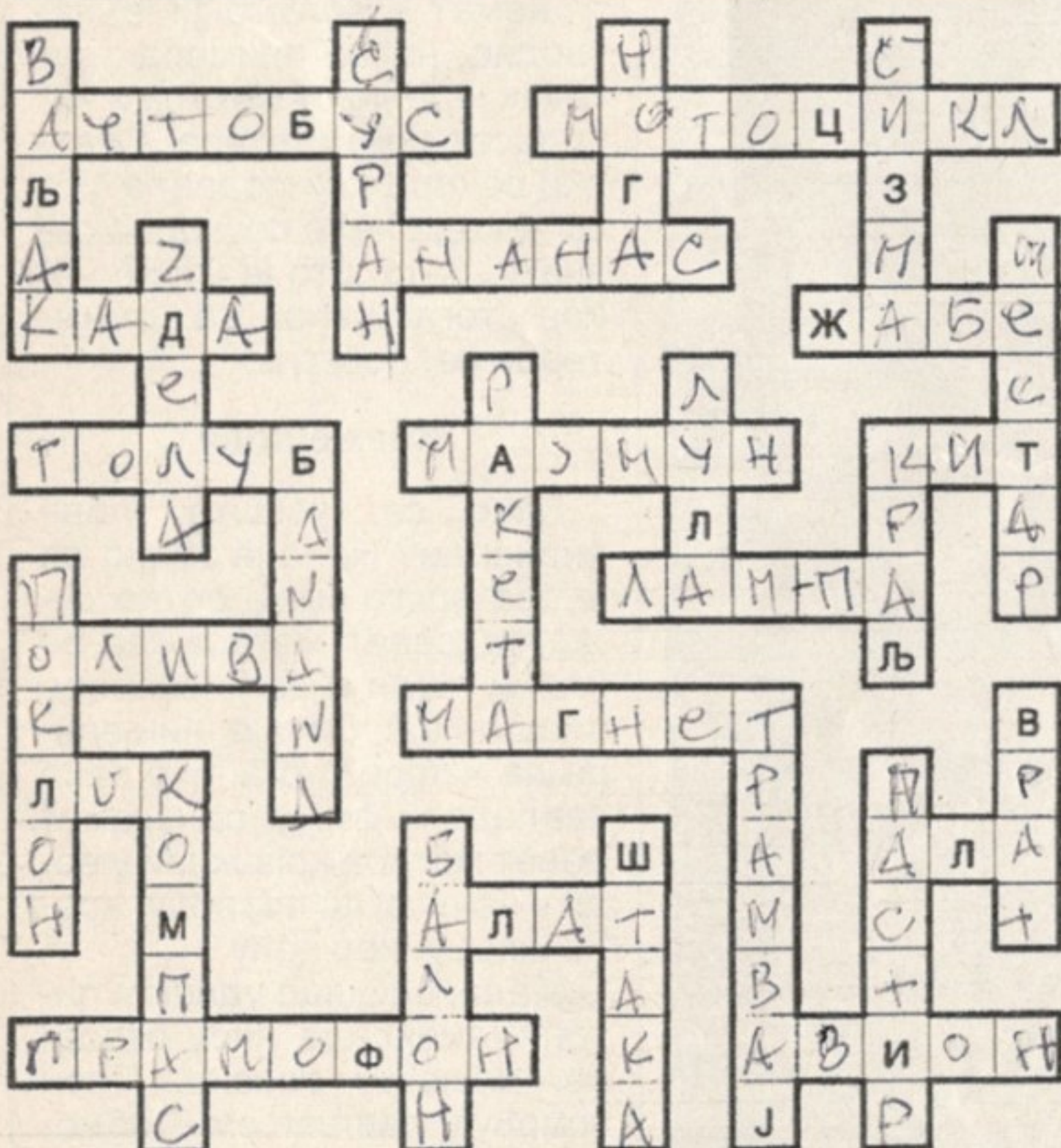
СЛОН, КИТ, ДЕЛФИН, МОРСКИ ПАС, СЛЕПИ МИШ

Која од ових животиња није сисар?

СЕДАН РАЗЛИКА

ИЛУСТРОВАНА УКРШТЕНИЦА

О С М О С М Е Р К А

Сви појмови (као и коначно решење) у овој осмосмерци почињу словом "Р".

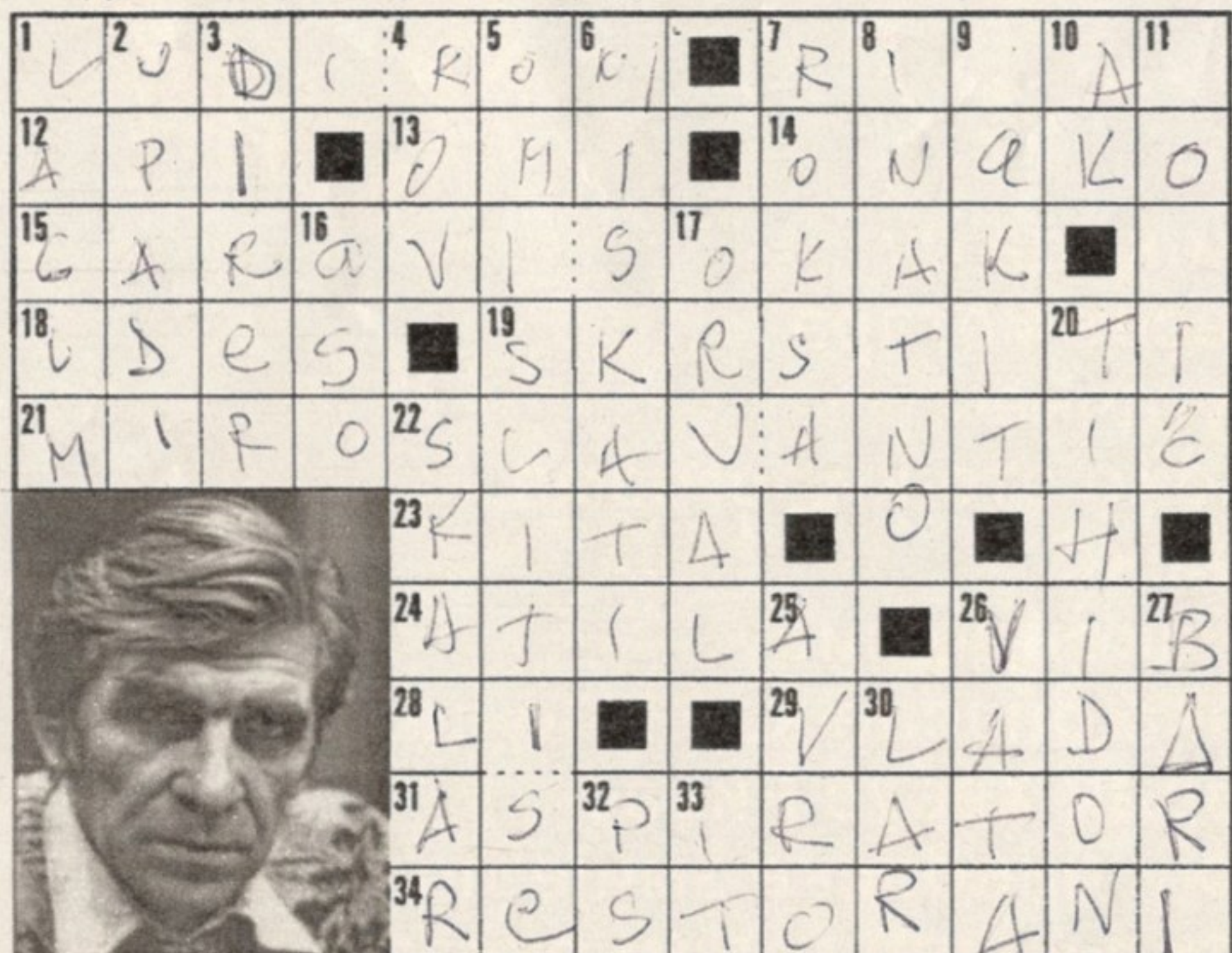
РАДИША, РАДОВАН, РАДОСТ, РАЗРАДА, РАКУН, РАПСОДИЈА, РАРИТЕТ, РАСПАР, РАСПРАВА, РАСТАВА, РАСТРАЛ, РАШТАН, РГОТИНА, РЕГАТА, РЕКОРД, РЕКТА, РЕТИНА, РИЗНИЦА, РИНКОН, РЈЕПИН, РМАНАЦ, РОДБИНА, РОКЕРИ, РОКОКО, РОМОРЕЊЕ, РУБРИКА, РУВАРАЦ, РУДАР, РУДНИК, РУЖА, РУМЉАНИ, РУНОЛИСТ, РУЧКА.

УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Славни индијански поглавица; 7. Име бившег фудбалског голмана Дасајева; 12. Врх у Непалу; 13. Јединица електричног отпора (мн.); 14. На онај начин; 15. Збирка песама песника са слике; 18. Саобраћајна несрећа; 19. Прекрстити; 21. Песник са слике; 23. Ројте, ресе; 24. Хунски војсковођа; 26. Надимак Владимира Булатовића; 28. Име глумца Марвина; 29. Владимир одмила; 31. Усисивач; 34. Боља гостионица (мн.).

УСПРАВНО: 1. Роман Светлане Велмар-Јанковић; 2. Нагли улазак (мн.); 3. Немачки сликар, Албрехт; 4. Сој; 5. Досетити се; 6. Рзати; 7. Роксана одмила; 8. Пркосно, инатљиво; 9. Украс на телу или одећи; 10. Атлетски клуб (скр.); 11. Фудбалер "Партизана", Ђорђе; 16. Вежбе у мачевању; 17. Енглески писац, Џорџ; 20. Роман М. Шолохова; 22. Величина одређена (само) бројем; 25. Француска фабрика авиона; 26. Хигијенски памук; 30. Кућни дух старих Римљана; 32. Иницијали тенисера Сампраса; 33. Иницијали пијанисте Тасовца.

Решења се налазе на страницама Мале поште

ОН,
ОНА
И ЦИНОВСКА
ЗМИЈА

У ЗАГРЛАЈУ

Ни када су десет метара дугачке и око сто килограма тешке, анаконде нису тако опасне као што се верује, тврди Хесус Ривас који циновске змије лови искључиво голим рукама и увек бос

Омиљени плен су јој труднице, прождире децу и рибаре, достиже и по 20 метара дужине, а тешка је неколико стотина килограма. Тако бар кажу легенде које се у Јужној Америци испредају о анаконди. Колико у њима има истине?

— Анаконде су дугачке од 4 до 9 метара и тешке до сто килограма, али ни званична наука дуго није била начисто у погледу стварне величине ових змија.

— Зоолошко друштво Њујорка расписало је пре Другог светског рата награду од пет хиљада долара за примерак дужи од десет метара. Нико се никада није појавио да је преузме — каже Винченцо Фери из Милана.

Зато што тако великих анаконди напросто нема? У Колумбији је, наводно, нађен примерак дугачак једанаест метара и четрдесет центиметара. Светски рекорд или подвала? То се никада неће поуздано сазнати, зато што је убрзо након тога циновска змија, тврди се, побегла.

Време лова

Како се, уопште, лове анаконде? Нека је тачно да је ова врста змија ретко дужа од девет метара, да се клони људи и да је заправо плашљива. Остаје чињеница да и поред тога није лако савладати змију од „само“ девет метара која живи у води и која се, по правилу, креће искључиво ноћу.

Мада, баш као удави и питони, анаконде нису отровне, ипак су опасне. Плен усмрћују давлeњeм — обмо-

тају се око њега стежући га све док га не угуше и „у једном залагају“ прогутају. Следи „варење“ које траје од четири дана до једне недеље.

Желудачни сокови анаконде бар три пута су јачи од стомачних сокова у људском телу и неупоредиво подложнији променама спољашње температуре. При температури од 30 степени

животињских врста зато и помажу Хесуса Риваса, природњака из Венецуеле који у тамошњој савезној држави Апуре већ пет година води „лабораторију у природи“.

Време лова на „ранчу анаконди“, како ово место чешће називају, почиње по истек у

АНАКОНДА

Како уловити анаконду? Шчепаш је за главу, али тако да је онемогућиш да те угризе оштрим и кукастим зубима

Најдужа до сада измерена анаконда била је, наводно, дугачка 11 метара и 40 центиметара. Али, овај светски рекорд никада није проверен јер је, како се тврди, анаконда уловљена у Колумбији убрзо успела да побегне.

Загонетка

Омиљена храна анаконди су мишеви, водени пацови и птице, али се дешава да се окоме и на крупније врсте. Тако је, рецимо, Ривас имао прилике да види како анаконда

кишне сезоне, крајем фебруара, када мочваре пресуше и када анаконде мирују, заглибљене у блатњавим плићацима. Једини Ривасови помоћници у овом „мушком“ послу су две жене. Његова супруга, Американка Рене Овенс, и Венецуеланка Марија Муњос. Они тврде: највећа опасност када се иде у лов на анаконде је могућност

особе које знају шта раде. Једна која ће се постарати да онемогући покрете вијугавог тела и друга која има задатак да животињу шчепи за главу. Следи физички најнапорнији део посла, преношење огромне змије до ранча. Искуство је научило Хесуса и његове помоћнике да се анаконде најлакше преносе на леђима. Четрдесетак килограма на његовим, четрдесетак на леђима жене.

Слушајући га, човек би поверовао како заиста није тешко уловити анаконду. Већина се ипак предомисли када им Хесус објасни како их уопште налази у непрегледним баруштинама:

— Ништа једноставније. Довољно је да боси гацате кроз воду све док не осетите да вам се под ногама извија тело прекривено крљуштима — каже.

Рене, Марија и Хесус до сада су на тај начин уловили више од хиљаду анаконди које су, након обележавања, мерења и увођења у списак, вратили у природу тамо где су их ухватили. За више од пет година, колико се бави овим послом, Хесус Ривас никада није набасао на анаконду дужу од десет метара, али је зато имао прилике да буде један од ретких сведока љубавног загрљаја анаконди, „свадбе-

Целзијусових, анаконди је потребно четири до пет дана да свари јагуара. На 25 степени то траје седам дана.

Како је, уопште, могуће да змија прогута животињу величине јагуара?

— Само захваљујући изузетној растегљивости виличних костију. Циновска чељуст, у недостатку грудне кости, води право у органе за варење анаконде — објашњава херпетолог Винченцо Ферри, стручњак за змије и гмизавце.

Због коже која је веома цењена, анаконде су изузетно тражене на црном тржишту. Неколико приватних и државних удружења која се баве заштитом угрожених

звите на алигатора. У поређењу с њим, анаконде су безазлене.

Она, они и свадбене лопте

Најгоре што одраслој особи у блиском сусрету са огромном змијом може да се догоди јесте да буде уједена:

— Истина, то боли. И то је живо. Анаконде имају снажне, кукасте зубе и то је искуство које се памти — признаје Хесус.

Колико је он пута имао прилике да памти?

— Не знам тачно. То је нешто што иде у рок службе... — одговара.

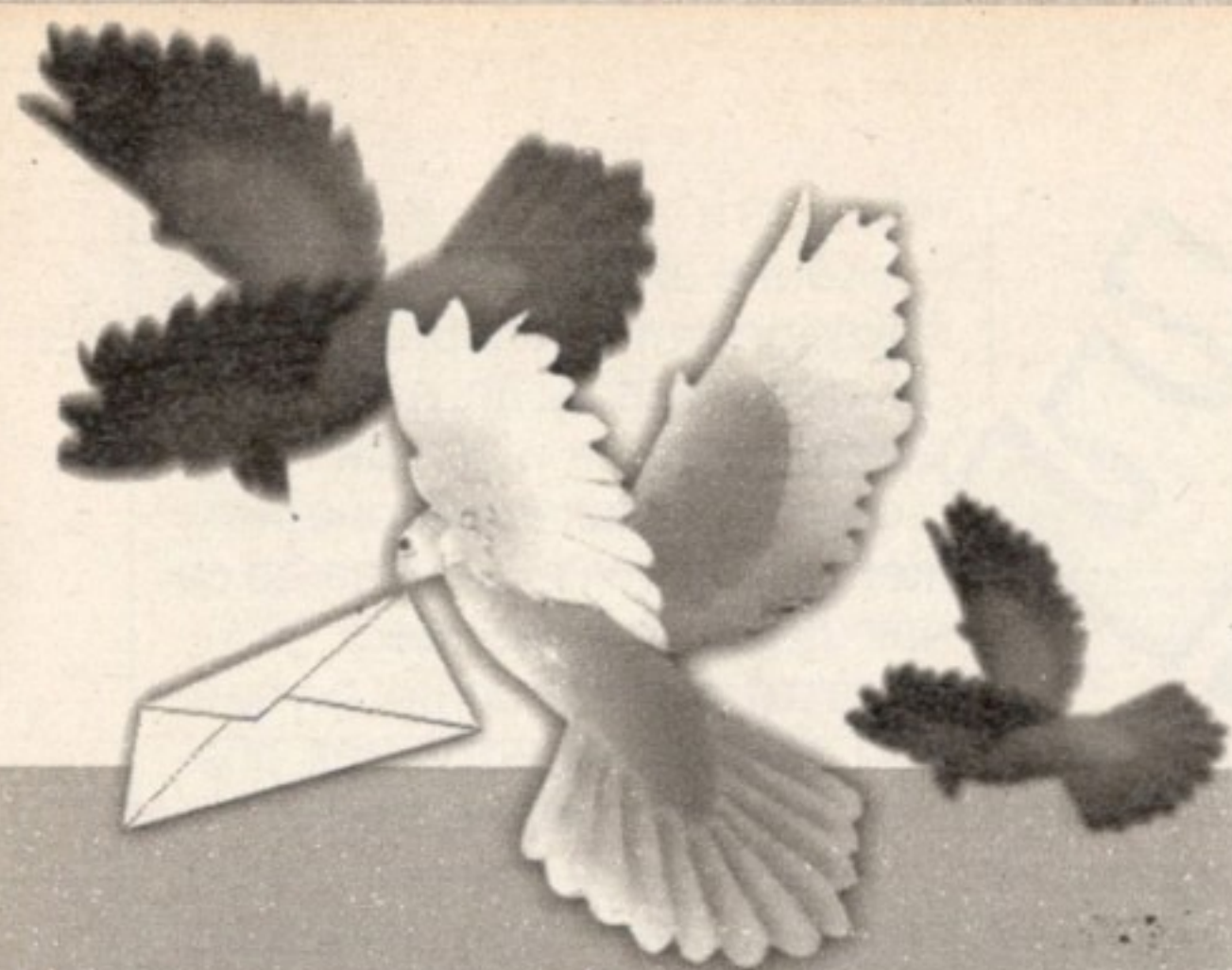
Да би се уловила анаконда, довољне су, каже Ривас, две

од само 40 килограма убија и гута водено прасе од 19 килограма, дакле животињу једва упола мању од ње саме. Присуствовао је и покушају змије тешке 51 килограм да прогута јелена копитара. Није у томе успела само због рогова... Да јесте, било би то као да човек просечне тежине и висине сам једе овцу од 60 килограма за један једини оброк.

Једну загонетку везану за анаконде чак ни Хесус Ривас није успео да одгонетне. Реч је о начину на који се паре. По свему судећи, „свадбене лопте“ само су део удварања, али не и врхунац љубавне игре. За сада се не зна како изгледа сам чин оплођења јер никоме још није пошло за руком да то види.

Ко зна, можда су у праву припадници јужноамеричких племена који верују да су у телу анаконди, оних великих, душе њихових предака. Мањи примерци су, по њиховом мишљењу, зли духови који заслужују смрт и крај — у лонцу.

М. И.

ЈА ПТТ

Уређује Вито Недељковић

Илустровао Зоран Петканић Петко

Цвеће на дар

Да ли можеш да ми кажеш коме, којом приликом и како се поклања цвеће?

МИЛЕНА
Вршац

О томе коме се и у каквим приликама дарује цвеће постоје нека правила. Према бонтону, правилима лепог понашања, цвеће ћеш понети домаћинци само ако си приватно позвана. Ако се ради о службеном позиву, било да је реч о ручку, вечери, неком пријему или коктелу, цвеће се у таквим приликама не носи.

Мушкарац поклања само сечено цвеће, никако цвеће у саксији. Цвеће у саксији поклања само жена жени. Избор цвећа потпуно се препушта укусу онога ко га дарује. Једино је правило да то буду лепо примерци са дугом дршком, тако да се цвеће лако може ставити у вазу. Правило је, такође, да букет садржи непаран број цветова и не би требало да буде превелик јер он не значи надокнаду за позив, већ знак пажње.

Морамо напоменути да ипак постоје нека правила при избору: букет састављен само од црвених каранфила или ружа не дарује се туђим женама или девојкама пошто с обзиром на симболику боје, може доћи до неспоразума, мада то у пракси ипак није тако. Познато је и да се љиљани и хризантеме сматрају цвећем које се носи на гробље, па многи избегавају да их носе као поклон.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Укрштеница за стрпљиве: Денис Родман, едикт, даире, нана, сетник, им, Тапс, Ука, Кери Грант, к, брокери, аа, а, ов, Ралон, смрвити се, Езоп, мол, Љерка, дрво живота, арма, Пакрац, хучати, т, идеализам, Мицко, та, ноћивати, апс; Зоолошка питалица: морски пас (риба); Скандинавка: Н, Никола Јестратиј евић, етилен, черупање, налџапак, Радосав, алигатор, валови, логичари, АЋ, ум, Тир, циц, килолитар, О, пијавица, мрс, ћати, аркада; Илустрована укрштеница: (водоравно) аутобус, мотоцикл, ананас, када, жабе, голуб, мајмун, кит, лампа, Олива, магнет, лук, ала, алат, грамофон, авион, (усправно) ваљак, поклон, здела, компас, банана, ћуран, балон, ракета, нога, штака, лула, трамвај, чизма, краљ, пастир, шестар, врат; Осмосмерка: Ршумовић; Укрштеница: Луди коњ, Ринат, Апи, оми, онако, "Гарави сокак", м, удес, скрстити, Мирослав Антић, ките, о, х, Атила, Виџ, Ли, влада, аспиратор, ресторани. Енигматске стране припрема: ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор Уређује Славко Бован.

Цвеће се, такође, не мора давати лично, може да се пошаље преко цвећаре уз приложену посетницу на којој треба написати разлог пажње. Овако се може поступити и дан после посете и послати букет цвећа.

Све је ово, ипак, само бонтон. Цвеће, било оно са кратким или дугачким дршкама, пољско или скупоцено, увек ће обрадовати онога ко га прима кад је знак пажње, захвалности или љубави.

ПОЛИТИКЛА

ДАН ПОЧИЊЕ

СА "ПОЛИТИКОМ"

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

ЕКСПРЕС

кспресно
онстантно
вакодневно
рофесионално
ационално
нергично
игурно

...са "Политиком експрес",
у новом руху вечерњег листа!

Продајем комплет књига

Продала бих врло повољно комплет од седам књига, авантуристичких романа разних писаца. Књиге се зову: „Пустоловина капетана Хатере“, „Тим лавље срце“, „Капетан Памфил“, „Острво с благом“, „Црни гусар“, „Кожна чарапа“ и „Витез од Армантала“. Књиге су у лакираном тврдом повезу. Молим заинтересоване да се јаве на следећу адресу: АРАНКА БАБИЋ, Ул. Југ Богдана 92 А, 21400 Бачка Паланка, или на телефон: 021/747-851

ZA VAŠ HOBI POŠTANSKE MARKE IZ CELOG SVETA

FAUNA KOSMOS
FLORA DIZNIJEVI UMETNOST
SPORT JUNACI TRANSPORT

ŠALJEMO VAM BESPLATNO KATALOG MARAKA
STAMP UL. IVANKOVAČKA 19 37000 KRUSEVAC

IME I PREZIME:.....

ADRESA:.....

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН БРОЈ 2449
ЗАБАВНИК

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси
Генерални директор „ПОЛИТИКЕ А.Д.“ Хаџи Драган Антић
Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А.Д.
Штампа Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд,
Македонска 29
Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић
Ликовно графички уредник Душан Глушац
Графички уредник стилиста Горан Војиновић
Редакција Олга Вукадиновић
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Биљана Орловић
Љубомир Патрковић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић
Бранислава Црномарковић
Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Радоје Савић
Секретаријат Зорица Филиповић
Долписници „ПОЛИТИКЕ“
из иностранства: Дарко Рибникар (Њујорк),
Петар Поповић (Москва),
Жарко Ракић (Франкфурт),
Петар Мићковић (Пекинг)
Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124
Телефони Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
Централа 3224-191 и 3225-761
Претплата: 3228-776
Маркетинг агенција Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 70,00 дин. 3 месеца 210,00 дин. 6 месеци 420,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40810-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А.Д. – ПРЕТ-
ПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 216 DEM. II група – Азија – Африка: 231
DEM. III група – Америка – Аустралија: 242 DEM
или противвредност осталих валута.
Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG,
FRANKFURT/M, FR GERMANY, SWIFT CODE:
DEUTDEFF, BLZ 500 700 10 на рачун број
(935966200) (DEM ACC) КОМЕРЦИЈАЛНА БАН-
КА АД БЕОГРАД YU – 11000 BELGRADE, FR
YUGOSLAVIA, SWIFT CODE: KOVBVUBG у ко-
рист: „ПОЛИТИКА“ А.Д. Београд, FR. YU-
GOSLAVIA, девизни рачун број: 70400 – 07021747
који се води код Комерцијалне банке А.Д. –
Београд. Код уплате обавезно навести: „Сврха
плаћања“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИ-
ТИКИН ЗАБАВНИК“.

Копију уплате обавезно послати на факс:
++381 11 3228 776 или на адресу:
„ПОЛИТИКА“ А.Д., 11000 БЕОГРАД,
29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3228 353 или ++381 11 3249 293
Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

BY JIM DAVIS

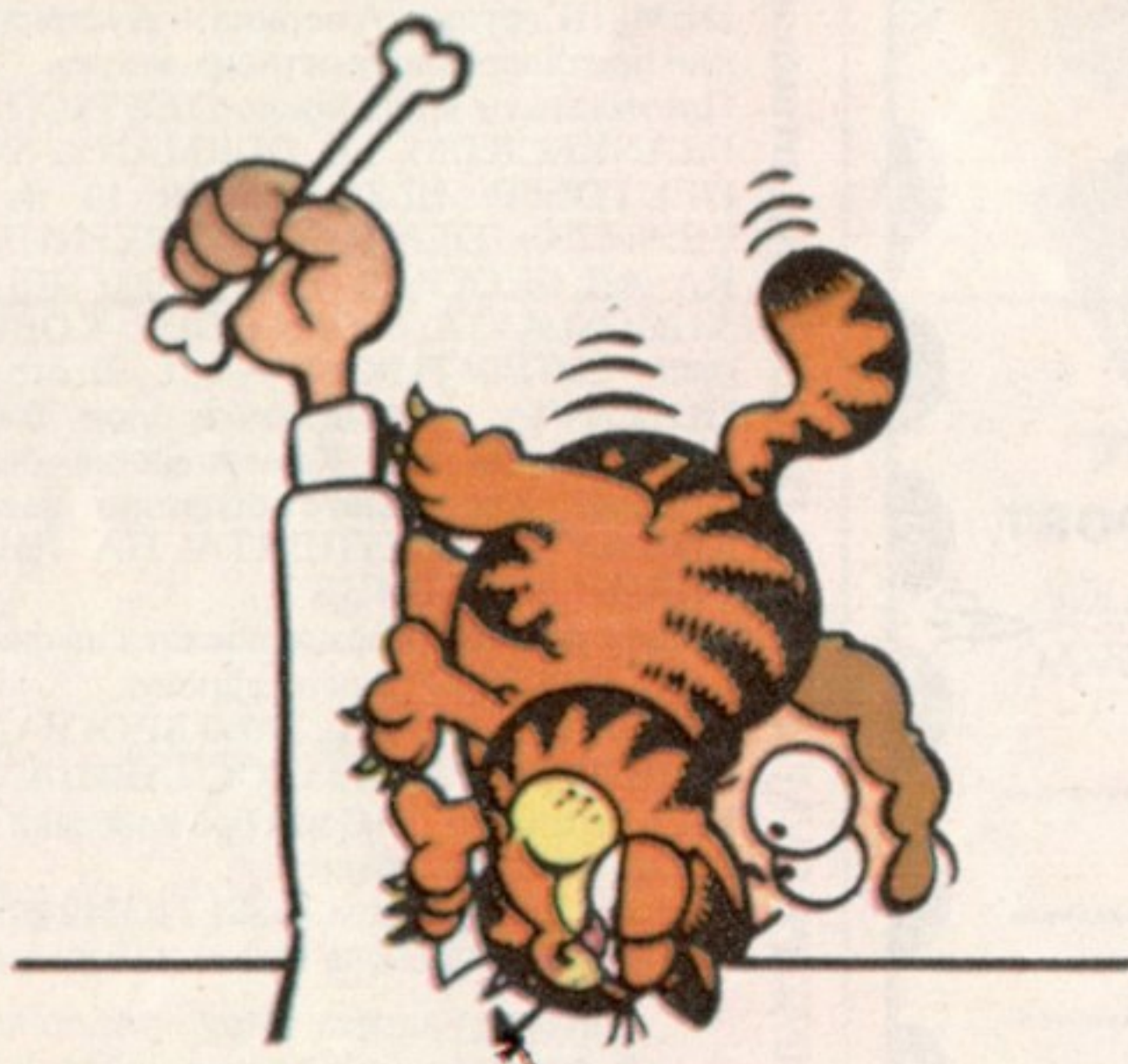
ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

A sada i ugovor za razgovor!

Novi svet
komunikacija
na dlanu

QUARTET Advertising. Foto: FOTO SPRING

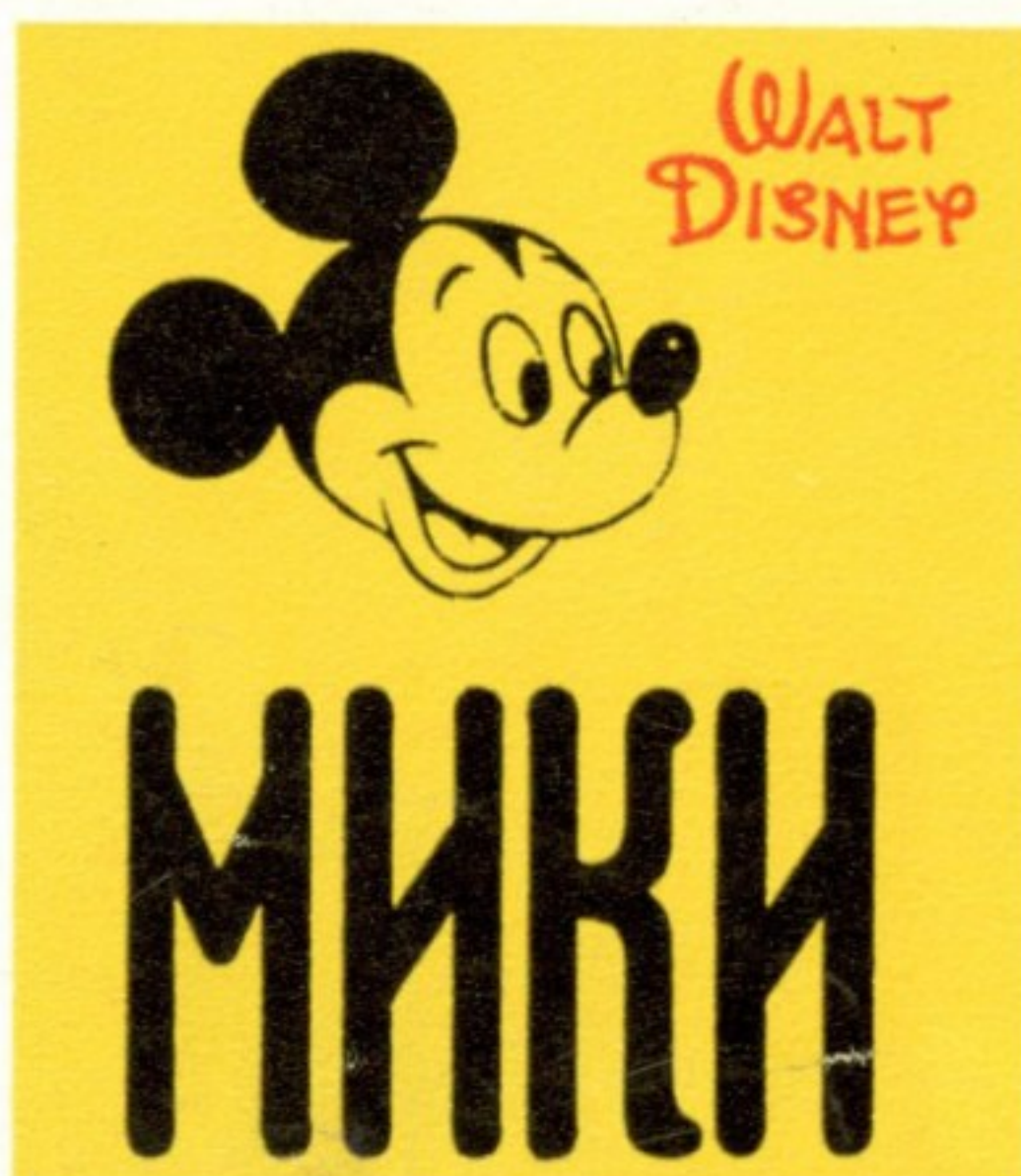
Upotpunjavamo ponudu. Pored pripejd sistema, od sada možete sklopiti i ugovor o pretplati na usluge Mobilne Telefonije Srbije. Ovo je verovatno najbolje rešenje za one koji intenzivno koriste mobilni telefon i pre svega u poslovne svrhe. Svi osnovni servisi su i pri ovom načinu korišćenja besplatni, a na raspolaganju su vam i dodatne pogodnosti: mogućnost međunarodnih poziva, izbor između tri tarife, potpuna kontrola računa koji dobijate sa svim detaljima o obavljenim razgovorima tokom meseca. Posebna prilika: prvi račun stići će vam tek u martu 1999. Tada ćete platiti svoje razgovore po cenama koje su važile u trenutku poziva. Ali to nije sve: do 28. februara 1999. nema mesečne pretplate. Kao i obično - ovde nije kraj našem trudu! Uskoro ćete moći da u svojoj firmi stvorite Virtualnu Privatnu Mrežu - VPM. Ona će vam omogućiti komunikaciju svih zaposlenih preko mobilnih telefona kao da su lokali, pri tom povezani sa svim fiksnim telefonima u firmi. Roaming će vas učiniti mobilnim u mnogim zemljama sveta, a kada tome dodate i data/fax i Internet servise koje planiramo - novi svet komunikacija će vam biti na dlanu.

Na vama je samo da nas posetite ... i potpišete ugovor za razgovor .

 Telekom Srbija
Takovska 7 i Bulevar umetnosti 16
11000 Beograd, Tel: 064/789

Mobilna
Telefonija
Srbije

064

ХОРЕШ ЛИ ЗЛАТА...
ДИЈАМАНТА...
ДВОРЦЕ...

СТАНИ,
НЕ НАБРА-
ЈАЈ
ВИШЕ!

